

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI İLİŞKİLER BİLİM DALI**

**JAPONYA’NIN TERÖRLE MÜCADELE
POLİTİKASI**

Mürsel DOĞRUL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN:

Yrd. Doç. Dr. Meryem HAKİM

KONYA-2017

Mürsel DOĞRUL

JAPONYA'NIN TERÖRLE
MÜCADELE POLİTİKASI

Yüksek Lisans Tezi

2017

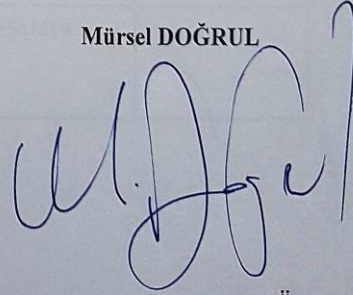
 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	---	--

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Mürsel DOĞRUL		
	Numarası	158114011002		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Uluslararası İlişkiler/Uluslararası İlişkiler		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☒	
		Doktora	☐	
Tezin Adı	Japonya'nın Terörle Mücadele Politikası			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atf yapıldığını bildiririm.

Mürsel DOĞRUL

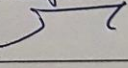
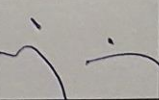
ii

	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	
---	---	---

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Mürsel DOĞRUL
	Numarası	158114011002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Uluslararası İlişkiler/Uluslararası İlişkiler
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Meryem HAKİM
	Tezin Adı	Japonya'nın Terörle Mücadele Politikası

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan *Japonya'nın Terörle Mücadele Politikası* başlıklı bu çalışma 24/07/2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından *Yüksek Lisans Tezi* olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Yrd. Doç. Dr.	Meryem HAKİM (Danışman)	
2	Prof. Dr.	Murat ÇEMREK	
3	Doç. Dr.	Nezir AKYEŞİLMEN	

ÖNSÖZ

Bu çalışma Japonya'nın Terörle Mücadele Politikası üzerinedir. Japonya'nın ulusal veya uluslararası düzeydeki terör olaylarına ve teröristlere karşı uygulamış olduğu politikaları, nitelik ve nicelik yönünden ele almayı amaçlamaktadır.

Günümüzde yerel veya küresel terör olaylarının artışına paralel terörle mücadelenin de geçmişe oranla birçok yönden değişime uğradığı görülmektedir. Bu mücadele, sadece askeri ya da sadece ekonomik mücadele şeklinde ortaya çıktığı gibi her ikisini kapsayan örnekler de mevcuttur. Ancak Japonya terörle mücadelede eşine nadir rastlanan politikaları ile ezber bozan bir ülke olarak kabul edilmiş ve bu sebeple bu çalışmanın odağında yerini almıştır. Ayrıca dünyanın en büyük üçüncü ekonomisi ve barışın ülkesi gibi nitelikleri ile bilinen Japonya, terörle pek anılmasa da aksine bu ülkenin gerek ulusal gerekse uluslararası terör konusunda ciddi sınavlar vermiş olması, çalışmanın Japonya özelinde yapılmasını gerekli kılmıştır.

Tez çalışmasının planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren Sayın Meryem HAKİM hocama ve bölümümün diğer hocalarına sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca maddi ve manevi yönden tez yazım süreci boyunca beni desteklemiş olan ağabeyim Rafet DOĞRUL'a ve yine deneyimlerinden faydalandığım Hakan YAPICI'ya da teşekkürü borç bilirim.

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Mürsel DOĞRUL
	Numarası	158114011002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Uluslararası İlişkiler/Uluslararası İlişkiler
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Meryem HAKİM
	Tezin Adı	Japonya'nın Terörle Mücadele Politikası

ÖZET

Japonya'nın Terörle Mücadele Politikası

Bu çalışma Japonya'nın terörle mücadele politikasını ulusal ve uluslararası boyutta ele almaktadır. Japonya dünyanın en büyük ekonomilerinden birisi olmasının ötesinde, hoşgörü, saygı ve toplumsal uzlaşıda da başı çeken ülkelerdendir. Bu sebeplerle Japonya akademik çalışmaların ilgi odağı olmaya devam etmektedir. Diğer yandan Japonya'da ekonomik olarak yakalanmış olan gelişmişlik, siyasi ve askeri meselelerde noksanlığını bu tarihe kadar hissettirmiştir. Japonya'nın terörle mücadele başlığı altında tercih edilmesinin sebebi ise bu konuda emsallerine göre farklı bir örnek teşkil etmesidir. Bu çalışma genel olarak terör ve terörizmin kuramsal çerçevesi, Japonya'da modern terör, Japonya'nın terörle mücadelede güncel sorunları ve Japonya-ABD ittifakı başlıkları altında şekillenmiştir. Çalışma boyunca Japonya tarafından terörle mücadelede tercih edilen ulusal ve uluslararası girişimler, ülkenin bu alandaki tutarlılığını görmek için karşılaştırma metodu ile ele alınmıştır. Sonuç olarak, Japonya'nın bu zamana kadar izlemiş olduğu terörle mücadele politikalarının, müttefiklerine ve diğer ülkelere kıyasla çok daha yumuşak, yapıcı ve risk almaktan uzak olduğu görülmüştür. Çalışmanın etkisi bağlamına gelince, bu zamana kadar kısmen değişime uğrayan Japon güvenlik politikalarının terörle mücadele sebebiyle ciddi değişimlerin eşliğinde olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Küresel Terör, Japonya, Shinzo Abe, Pasifizm, ABD

 KONYA	T.R. NECMETTİN ERBAKAN UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	--	---

Author's	Name and Surname	Mursel DOGRUL
	Student Number	158114011002
	Department	International Relations
	Study Programme	Master's Degree
	Supervisor	Assistant Professor Meryem HAKIM
	Title of the Thesis/Dissertation	Counter-Terrorism Policy of Japan

ABSTRACT

Counter-Terrorism Policy of Japan

This article is discussed the counter-terrorism policy of Japan at a national and international dimension. Japan is one of the leading countries in tolerance, respect and social consensus as well as being one of the great economies of the world. Due to the reasons mentioned above, Japan continues to be in the limelight of the studies. Howbeit, the development that has been happening economically in Japan has created drawbacks that are being felt both politically and militarily up until this date. The reason for preferring Japan under the title of counter-terrorism is that Japan has set an example incomparable to others. This study has taken shape under the titles of the theoretical framework of terror and terrorism, modern terror in Japan, current problems of Japan on counter-terrorism, and the alliance of U.S-Japan. National and international initiatives, which were preferred while countering terrorism by Japan, are discussed using a comparison method which shows the consistency of this country in this field. Eventually, it has been seen that counter-terrorism policies that have been followed by Japan are much soft, constructive and risk-free when they are compared with its alliances and other countries. As for the influence of the study, it has been understood that Japanese security policies, which have partially changed up to now, have come to be on the edge of critical changes.

Key Words: Global Terror, Japan, Shinzo Abe, Pacifism, U.S.

İçindekiler

ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
KISALTMALAR.....	ix
TABLolar.....	ix

BİRİNCİ BÖLÜM

TERÖR/İZM: KAVRAMSAL, TARİHSEL VE KURAMSAL ÇERÇEVE.....	4
1.1. Terör ve Terörizm: Kavramsal Çerçeve	4
1.2. Terörün ve Terörizmin Tarihsel Arka Planı.....	7
1.3. Terörizm ve Terörle-Mücadele: Teorik Çerçeve.....	10

İKİNCİ BÖLÜM

JAPONYA VE TERÖR.....	15
2.1. Japonya’da Modern Terörün Haritalandırılması	15
2.1.1. Kızıl Ordu (JKO).....	16
2.1.1.1. Yodo Grubu	18
2.1.1.2. Lübnan ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi Japon Kızıl Ordusu (LFHKC-JKO) ...	18
2.1.1.3. Birleşik Kızıl Ordu.....	19
2.1.2. Aum Shinrikyo (Yüce Aum Gerçeği)	20
2.1.2.1. Genel Olarak Aum Shinrikyo	20
2.1.2.2. Önemli Eylemleri	26
2.2. Japonya’da Terörün Toplumsal Uzantıları.....	27
2.3. Terörle Mücadelede İlk Girişimler.....	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TERÖRLE MÜCADELEDE GÜNCEL SORUNLAR	37
3.1. Japon Anayasasının Çıkmazı.....	37

3.2. Japon Halkının Pasifist Tutumu	41
3.3. Japonya Demokrasisi ve Bürokrasisi	46
3.4. Teknik Yetersizlikler ve Kurumsal Arayışlar	51

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

JAPONYA-ABD İTTİFAKI	57
4.1. İttifakın Kısa Tarihi.....	57
4.2. İttifakın Önemli Bir Sorunu: Terörle Mücadele	61
4.3. Bölgesel Faktörlerin Etkisi	68
4.4. Geleceğe Dair Varsayımlar	72
SONUÇ.....	79
Kaynakça	82
EKLER.....	95
ÖZGEÇMİŞ	97

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AUM	: Aum Shinrikyo
BM	: Birleşmiş Milletler
DAEŞ	: Devlet'ül Irak ve's Şam
JKO	: Japon Kızıl Ordusu
JÖSK	: Japon Öz Savunma Kuvvetleri
LDP	: Liberal Demokrat Parti
LFHKC	: Lübnan ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi
LFHKC-JKO	: Lübnan ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi Japon Kızıl Ordusu

---

TABLolar

Tablo No	Başlık	Sayfa
Tablo-1:	JKO'nun Düzenlemiş Olduğu Diğer Belli Başlı Eylemler	17
Tablo-2:	Aum'un Nükleer Güce Erişim Çabalarına Dair Zaman Çizelgesi	25
Tablo-3:	Terörle Mücadelede Diğer Girişimler (Sözleşmeler/Protokoller)	33
Tablo-4:	Japonya'nın Katılım Gösterdiği BM Barışı Koruma Operasyonları	40
Tablo-5:	Terörle Mücadelede Siyasi Sistemler	48
Tablo-6:	Japonya'da İstihbarat Kurumları	53

GİRİŞ

“Eğer teröre yanıtta insan haklarını ve kanunları tahrip edersek, onlar (teröristler) kazanmış olur.”

Joichi Ito¹

Ulus-devlet, devrimler, modernite, post-modernite, vb. dünya siyasi tarihinde önemli roller üstlenmiş ve etkilerini günümüze taşıyabilen olgular ve olaylar, sanılanın aksine her zaman olumlu türevleri ile karşımıza çıkmazlar. Merkezi hükümetler eski feodal yapılarla savaşı, devrimler eski kurallara ve yöneticilere karşı isyanı, modernite ise tarihin alışlagelmişliklerine karşı köklü değişimleri beraberinde getirmiştir. Tarihi her ne kadar çok eskilere dayandırılırsa da modern anlamda ortaya çıkışı Fransız Devrimi olarak kabul edilen (Larschan, s. 123) bir kavram olan terörizm de modern zamanlarda insanoğlunun yaşama hakkına ve barış içinde bir arada yaşayabilme isteğine en büyük meydan okumalardan biri mahiyetinde literatürlerdeki yerini almıştır.

Küreselleşme çoğu zaman olumlu etkileriyle bilinen bir olgu olsa da terörizm kavramını da bölgesel olmaktan çıkarmış ve bütün insanlığı bağlayan bir yapıya bürünmesine sebep olmuştur. Artık bu olgu, etkisini yaptığı tahrip gücü yüksek eylemlerin yanında, uyandırdığı psikolojik yansımalarla da gösterir hale gelmiştir. Dahası uluslararası sistem düzeyinde aktör sayımlarında hesaba katılmayan terör örgütlerinin, yeri geldiğinde uluslararası sistemdeki güç dengesini etkileyebildikleri ve hatta değiştirebildikleri görülmüştür. Bu sebeplerle terörizmi, sadece birkaç ülkenin sorunu olarak görmek, Japonya gibi pasifist² bir ülke için bile imkânsız hale gelmiştir.

20. yüzyıla biçim veren en önemli olaylardan dördünde taraflardan biri Japonlardı. Söz konusu olaylar; 1905’te ilk kez bir Doğulu gücün (Japonya) bir Batılı gücü (Rusya) yenmesi, Pearl Harbour Baskını (1941), Atom bombasının ilk kez kullanılması (1945) ve ilk kez Doğulu bir ülkenin Batı ekonomilerinin tümüne birden meydan okuyarak dünyanın üçüncü büyük ekonomisi olmasıdır (Okur, s. 4).

¹ **Joichi Ito** (Japon yazar ve girişimci), BrainyQuote.com, Xplore Inc, (Erişim Tarihi: 08.07.2016). <https://www.brainyquote.com/quotes/quotes/j/joichiito206748.html>

² İlerleyen bölümlerde pasifizmin ne manaya geldiği ve Japonya’nın hangi özellikleri sebebiyle böyle sıfatlandırıldığı (s. 41) açıklanacaktır.

Yakın siyasi tarihte bu denli önemli bir aktör olan Japonya, II. Dünya Savaşı sonrası süreçte ekonominin ve kalkınmanın ülkesi haline gelse de zaman zaman ülke topraklarında olmak üzere küresel seviyede meydana gelen terör eylemleri, bu ülkenin rolünün, ulusal ve uluslararası düzeyde sorgulanmasına sebep olmuştur. Bu nedenle Japonya hem ülke içi teröre karşı hem de günümüz dünyasının kronik bir sorun haline gelmiş olan küresel teröre karşı girişimlerde bulunmuş ancak gerek verdiği tepkiler ve gerekse kullandığı yöntemlerle, terörle mücadelede farklı bir örnek teşkil etmiştir. Bu haliyle çoğu zaman uluslararası kamuoyunda oldukça sorunlu bulunan Japonya'nın terörle mücadele politikası, özellikle Liberal Demokrat Parti'nin (LDP) iktidara gelmesiyle birlikte (2012), ülke içinde de pasifist anayasa bağlamında tartışmaların odak noktalarından birini oluşturmuştur.

Buradan hareketle bu çalışmanın amacı, Japonya'yı terörle mücadele bağlamında ele alarak gerek ülke içerisinde gerekse de uluslararası sistemde yaşanmış belli başlı olaylar üzerinden analiz etmektir. Bu yapılırken öncelikle çalışmanın ilk bölümünde terörizme dair kuramsal bir çerçeve çizmeye çalışılmış, ikinci bölümünde Japonya'nın kendi topraklarında yakın zamanda karşılaşmış olduğu terör örgütlerine ve terör eylemlerine dikkat çekilerek bunlara verilen tepkiler ele alınmış, üçüncü bölümünde Japonya'nın terörle mücadele konusunda yaşadığı güncel sorunlara değinilmiş ve son olarak dördüncü bölümünde ise Japonya'nın terörle mücadele politikası Japonya-ABD ittifakı bağlamında ele alınmıştır. Burada Japonya-ABD ittifakının ayrı bir başlık altında ele alınmasının sebebi, Japonya'nın savunma ve güvenlik politikalarının büyük ölçüde bu ittifaka göre şekillenmesi ve terörle mücadelenin ise savunma ve güvenlik bağlamında bir konu olmasıdır. Ayrıca bu çalışma boyunca şu iki soruya cevap aranmıştır;

- Japonya'nın terörle mücadele politikası bu tarihe kadar nasıl bir niteliğe sahiptir?
- Japonya, uluslararası toplumun ondan beklediği, küresel teröre karşı aktif katılım taleplerine ne ölçüde cevap verebilmektedir?

Burada belirtmekte fayda var ki bu çalışma boyunca Japonya'nın iç teröre ve küresel teröre karşı girişimleri aynı çalışma bünyesinde ele alınacaktır. Bu yöntemin

tercih edilme sebebi, Japonya'nın terörle mücadele politikasının pro-aktiften ziyade re-aktif olduğuna dair yapılan genel değerlendirmelerin doğruluğunu, ülke içi ve ülke dışı girişimlerden hareketle saptama isteğidir. Ayrıca yine bu yöntem sayesinde, Japonya'nın içeride ve dışarıda terörizmle mücadelede uygulamış olduğu politikaların tutarlı olup olmadığı belirlenmek istenmektedir.

Son olarak bu çalışma ağırlıklı olarak çevrim içi kaynak taraması temelinde gerçekleştirilmiş, elektronik kitaplar, makaleler ve raporlar, çeşitli düşünce kuruluşlarından ve elektronik kütüphanelerden toplanmıştır. Güncel veriler ise daha çok bilimsellik konusunda kabul görmüş belli başlı medya kuruluşlarından elde edilerek, çalışmanın bilimsel zeminden uzaklaşmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Ayrıca terör, terörizm ve terörle mücadele konusunda yapılacak çalışmalara kolaylık sağlaması açısından, önceden hazırlanmış ve literatür taraması mahiyetinde olan yayımlar³ kaynakça bölümünün sonunda sıralanmıştır.

---

³ Bkz: Ek-1 ve Ek- 2

BİRİNCİ BÖLÜM

TERÖR/İZM: KAVRAMSAL, TARİHSEL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Terör ve Terörizm: Kavramsal Çerçeve

Sosyal bilimlerin diğer birçok alanında olduğu gibi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler disiplininde de kavramsallaştırma önemli bir yer tutmaktadır. Tarihi ve güncel olaylar ve olgular incelenirken öncelikle yapılması gereken, ele alınan konunun kapsayıcı, tutarlı ve faydalı olabilmesi için konunun içerdiği kavramlara dair genel bir somutlaştırma yapılır. Uluslararası sorunların çözülebilmesi için öncelikle sorun teşkil eden kavramların netleştirilmesi gerekmektedir (Topal, s. 1). Özellikle terörizm gibi, 109 farklı tanımın yapıldığı (Schmid & Jongman, s. 5) bir kavram için bu durum daha bir önem arz etmektedir.⁴

Terörizm küreseldir çünkü terör ve terörizm bugün geldiği hali ile tüm dünyayı etkileyen bir özelliğe sahiptir ve insanlığın ortak bir sorunu olarak kabul görmektedir (Gül, s. 11). Bu sebeple kavramların tanımı konusunda varılacak bir konsensüsün varlığı da teröre karşı geliştirilecek iletişim ağlarının ve uygulamaların etkili olması açısından önemlidir. Ancak belirtilmelidir ki; evrensel bir terör tanımının olmaması, her devletin, kurumun ve hatta birimin bile terörü farklı bir şekilde tanımlamasına ve farklı tarzlarda terörle mücadele metotları izlemesine yol açmıştır (Bruce, s. 26).

Louse Richardson⁵ ve Paul Wilkinson'un⁶ yaptığı gibi, araştırmacılar terörizm için evrensel bir tanım yapmaya çalışmış olsalar bile net bir tanımın varlığından söz etmek mümkün değildir (Sarı, s. 6). Bu durum uluslararası zeminde

---

⁴ 109 farklı terörizm tanımında kullanmış olan tanım unsurlarına dair tablo için bkz; Alex P. Schmidt, Albert J. Jongman et. al, "Political Terrorism: A New Guide to Actors, Authors, Concepts, Data Bases, Theories, and Literature", New Brunswick, Transaction Books, 1988, ss. 5-6. Ayrıca terör faaliyetlerinin sınıflandırılmasına dair bir diğer tablo için bkz; William G. Cunningham, Jr., "Terrorism: Concepts, Causes, and Conflict Resolution", George Mason University, January, 2003, Virginia, s. 7-14.

⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz; L. Richardson, "What Terrorists Want: Understanding the Terrorist Threat", John Murray, June 5, 2006.

⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz; Paul Wilkinson, "Terrorism and Liberal State", The Macmillan Press, Londra, 1977.

çifte standartlara yol açmakla beraber terörle mücadelede uluslararası işbirliğini de zorlaştırmaktadır (Bilgiç, s. 7).

Nihayetinde çalışmanın buraya kadar olan kısmında kavram netleştirmesinin önemine kısaca vurgu yapılmaya çalışılmıştır. Bu konuda genel ve önemli görülen ayrıntılara dikkat çekilmeden verilecek tanımların sıradan olacağına kuşku yoktur. Öyle ki; “terörizmin kontrol altına alınamamasında en önemli sorun, bu olgunun tanımlanamamasıdır” diyerek, bu tanım konusuna dikkat çeken diğer bir araştırmacı da İngiliz Uzman Grant Wardlaw olmuştur (Gül, s. 7).

Birçok akademik çalışmada olduğu gibi burada da türemiş olduğu dildeki manası üzerinden bir giriş yapılırsa terör sözcüğü; Latince’de ‘korku salmak, dehşete düşürmek, yıldırım gibi manalara gelen, “*terere*” kelimesinden türemiştir. Sözcüğün Arap dilinde karşılığı “tedhiş” iken (Gül, s. 8), İngilizce’de “terror” ve son olarak Fransızca’da ise “terreur” olarak geçmektedir (Topal, s. 1). Terör kelimesinin birçok tanımı olması sebebi ile en yaygın kullanımları şöyle sıralanabilir;

- Terör; bir grubun güç kazanmak için sistemli bir şekilde yarattığı büyük korku durumudur,
- Terör; nerede, ne zaman ve nasıl ortaya çıkacağı kestirilemeyen, hak ve hukukun çiğnendiği, canlı ve cansız her şeyin zarar görebildiği bir dehşet ortamının ifadesidir,
- Terör; insanları yıldırım, sindirmek yoluyla onlara belli düşünce ve davranışları benimsetmek için zor kullanma ya da tehdit etme eylemidir,
- Terör; politik davranışlara olağan dışı yollarla etki yapmak amacıyla tedhiş ve tehdit kullanımı gerektiren sembolik bir harekettir,
- Terör; şiddetin sosyal, ulusal, ırksal, dinsel, fesat çıkarıcı ve benzer diğer maksatlarla ve sosyal sınıflar arasında çatışmaya, savaşa tahrik etmek üzere planlı ve hukuk dışı olarak kullanılmasıdır (Gül, s. 7-8).

Terörün tanımı yukarıda verildiği üzere çok çeşitli olmakla birlikte, genel bir yaklaşımla, uzun süreli korku ve dehşet durumunu ifade eder. “Terörizm” kavramı ise, bu durumun ortaya çıkarılmasını amaçlayan “stratejiyi” ifade eder. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, terör ve terörizm kavramlarının birbirinden farklı kavramlar

olmasıdır. Terörizm, siyasal nitelikli amaçlara ulaşmak için kullanılan ve psikolojik yanı ağır basan bir savaş biçimidir. Yani şiddet eylemleri ve siyasal amaç gibi olgular, terörizmi tanımlamak için gerekli ama yeterli olmayan unsurlardır. Çünkü terörizm bir savaş biçimidir, bir siyaset yapma biçimidir ve son olarak silahla yapılan siyasetin en radikal halidir (Özdoğan, s. 205). M. Sadi Bilgiç'in konuya dair yapmış olduğu bir çalışmada yer verdiği üzere;

Teröristler yer altına girerler, gizlilik içerisinde çalışır, eylemlerini yaparlar ve sonuçta bu eylemlerinin amaçları doğrultusunda propagandaya yönelirler. Terörizm ise bu aşamadan sonra devreye girer. Terör ve terörizm çoğunlukla karıştırılır, ancak birincinin stratejik eylem, ikinci kavramın ise stratejik söylem olduğunu belirtmek gerekir (Bilgiç, s. 10).

Yine aynı çalışmanın başka bir sayfasında ise yazar terörizm tanımlarına dair şu bilgilere yer vermiştir;

Meydan Larousse'de terörizm; ihtilalci grupların giriştiği şiddet eylemlerinin tümü, tedhişçilik, bir hükümet tarafından uygulanan şiddet rejimi olarak tanımlanmaktadır. Encyclopedia of Sciences'a göre ise terörizm; önceden belirlenmiş amaçlarına ulaşmak için, sistematik olarak şiddete başvuran bir örgütlenmiş grup ya da partinin kullandığı yöntem olarak ifade edilmektedir (Bilgiç, s. 9).

Terörizm en klasik anlamı ile bir suç olarak kabul edilse de (Lesser, 1999) Yonah Alexander da terörizmin beş temel karakteristiğini şöyle sınıflandırmıştır:

1)Teknoloji, tehdit ve tepki anlamında yeni bir şiddet birimidir. 2) Uluslararası arenada kargaşa ve düzensizlik yaratmak için çeşitli vasıtalarla eylem gerçekleştirme, politik, ideolojik, sosyal, ekonomik, stratejik spektrumda mücadele etmek gereklidir. 3) Terörizm toplum için bir dizi tehdit oluşturur. En ciddi tehlike belki de bireylerin güvenliği ve esenliği ile ilgilidir. 4) Çağdaş teröristler, terörizme destek veren ülkeler ile ilgilidirler. Küçük gruplar, devletin doğrudan ve dolaylı desteği ile siyasal şiddet ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde yönlendirilebilir. Sonuçta uluslararası güç dengesini etkileyebilir ve değiştirebilirler. 5) Özgür dünyanın hükümetleri ve insanları modern terörizmin doğasını, sahasını ve yoğunluğunu değerlendirememesi hatasına düşmüşlerdir (Özdoğan, s. 206).

Diğer yandan belirtmekte fayda var ki, terörizmin etkisi, yaptığı tahribatla değil uyandırdığı psikolojik tepki ile ölçülmektedir (Özdoğan, s. 209).

Görülmektedir ki terör ve terörizm kavramları anlam ve yöntem bakımından farklılıklar sergilemektedirler. Ancak burada tamamen bağımsız iki kavram yerine, halef-selef ilişkisi kurmak daha doğru olacaktır. Sunulmaya çalışılan kavram netleştirmesinden sonra terörizmin tarihine geçmeden evvel sonuç mahiyetinde ‘terörizm nasıl işlerlik kazanır?’ şeklinde bir sorunun cevabı ise; toplumsal, ekonomik ve siyasi hayattan soyutlanmak, toplumun içindeki çok sayıda insanı, kendilerine bir yer edinmek için başka yol ve yöntemlere başvurmaya veya mevcut yasadışı topluluklara katılmaya hazır insan kaynakları haline dönüştürebilmektedir. Sonuç olarak bu durum terör örgütlerine ve terörizme işlerlik kazandırmaktadır (Gül, s. 11).

Sonuç olarak mevcut hali ile küresel ancak küresel tanımlanamayan bir olgu olarak terör; devlet ve devlet-dışı aktörlerin, sivillere ve sembolik hedeflere yönelerek toplumsal ve bireysel çöküntü ve korkuya sebep olan şiddet ve baskı içerikli eylemlerdir.

1.2. Terörün ve Terörizmin Tarihsel Arka Planı

Terör ve terörizm tarihi bağlamda da çeşitlilik gösteren kavramlardır. Yani her iki kavramın da ortaya çıkış zamanı konusunda bir uzlaşma yoktur. Terörist tarihte ilk kez sömürge yönetimi altında buldukları zamanda, İngilizlere karşı Filistin’de bulunan Yahudi örgütlerin üyelerini tanımlamak için kullanılmıştır (Özel, s. 23). Ancak terörün tarihi kimi yazarlara göre 2000 yıl öncesine kadar götürülmekle beraber terörün modern zamanların bir ürünü olduğu konusunda yaygın bir anlayış vardır (Bilgiç, s. 11). Yani modern terörün almış olduğu şekiller, sistemli bir şekilde ve farklı yöntemlerle varlığını sürdürme şekli vs., onun geçmişten ziyade modern zamanların kavramı gibi algılanmasına sebep olmaktadır.

Eski tarihinden modern zamanlara doğru terörün kronolojisinin pek çok şekilde çıkarılması mümkün iken, genel olarak Sadi Bilgiç’in çalışmasında şu şekilde yer verilmiştir;

Terörün bilinen en eski örnekleri Filistin’de (M.Ö. 66-73) iktidar mücadelesi veren bir mezhep mensuplarının (SCARİİ’LER) ileri derecede örgütlü olarak yaptıkları eylemler; 11-13. yüzyıllar arasında İsmaililer mezhebine bağlı olarak Hasan Sabbah liderliğinde ortaya çıkan ASSASİN (Haşîşiler)’lerin yürüttüğü siyasi terör eylemleri; Hindistan’da THUG’ların yaptıkları eylemler; daha yakın zaman diliminde ise Amerika’da 1865 yılından sonra ortaya çıkan Ku Klux Klan örgütünün eylemleri terör faaliyetlerinin örnekleri arasında sayılabilir. Terörün sistemli olarak ortaya çıkışı 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren başlamıştır. Rus ihtilalcileri 1878-1891 yılları arasında ve 20. yüzyılın ilk yıllarında otokratik bir hükümete karşı; aynı şekilde radikal milliyetçi, İrlandalı, Makedonyalı, Sırp, Ermeni gruplar otonomi ve bağımsızlık için terör faaliyetlerinden yoğun bir şekilde yararlanmışlardır (Bilgiç, s. 11).

Bazı araştırmacılar yine buna benzer tarihlendirme yapsalar da terörün tarihini insanlık tarihine kadar indirgemişlerdir (Öktem, s. 133). İnsanlık tarihi terör olayları ile doludur ve bunların en etkililerinden bir tanesi de Avusturya İmparatorluğu Veliahtı Arşidük Franz Ferdinand’ın Bosna’da öldürülmesidir (Başeren, s. 58). Soğuk Savaş sonrası dönemde etnik temele dayalı çatışmalarda yeni şiddet türlerinin de ortaya çıktığı görülmektedir. Örneğin daha yakın bir tarihte yine Sırlar, uyguladıkları etnik temizlik politikasının gerçekleşmesi için diğer etnik gruplara karşı her türlü şiddeti kullanmaktan kaçınmamışlardır (Glynn, 1994). Buradan da anlaşılacağı üzere 1990’lı yıllarda Sırlar tarafından Bosna’da Müslümanlara karşı gerçekleştirilen katliamlar (etnik terör), 1914 Terör Olayı’na (Arşidük’e karşı Sırp suikastçi Gavrilo Princip tarafından Bosna’da gerçekleştirilen suikast olayı) benzer şekilde aynı etnik grup eliyle gerçekleştirilmiş ve yine insanlık tarihine yazılmış önemli örneklerdir.

Modern terörün tarihi konusunun ele alındığı birçok eserde, Fransız İhtilali milat olarak kabul edilir (Korkmaz, s. 22 ve Bilgiç, s. 12) ve terör faaliyetlerinin günümüzdeki şekli, Rusya’da cereyan eden şiddet eylemleri ile (1878-1891) belirginleşmiştir. Genel olarak çağdaş terörizm ise Talip Gül’ün kitabında yer verdiği şekli ile;

Borgia’lar döneminde İtalya’da, Cromwell döneminde İngiltere’de ve devrim sırasında Rusya’da gerçekleştirilen sistematik şiddet uygulamaları, devlet terörünün tarihi örnekleri sayılmaktadır. Çağdaş

terörizm, geçmişin siyasi şiddet uygulamalarının, günümüz şartlarına ve imkânlarına uyarlanmış bir görünümünden başka bir şey değildir (Gül, s. 12).

Terörün tarihinin önemli kırılmalarına dair analizlerde, gerek Fransız İhtilali gerek Sanayi Devrimi ve gerekse de Eski Roma Medeniyetine yer verilse de günümüzde terör, terörizm ve terörle mücadele konularında, tarihin akışını değiştiren, yadsınamaz bir şekilde 11 Eylül 2001 Terör Olayları'dır. Sonuç itibari ile tarihten bu güne terör, birçok formu ile insanoğlunun karşısına çıksa da terörün almış olduğu son hali -tahrip gücü çok yüksek silahları bile kullanılabilme hali- 21. yüzyılın "süper terörizm" çağı haline gelme ihtimalini güçlendirmektedir (Yalçınar, s. 100).

Terörizmin kısa tarihinden sonra terörist eylemlerin tarih boyunca şeklen uğramış olduğu değişiklikler incelenecek olursa, son yüzyıla kadar teröristlerin temel hedeflerinin devlet adamları olduğu (Yalçınar, s. 101), günümüzde ise –özellikle 11 Eylül'den sonra- "sembollerin" terör eylemlerinin temel hedefleri haline geldiği görülebilmektedir (Trivedi, 2001). Buna cevaben ABD'nin burada maruz kaldığı saldırılara karşı başlatmış olduğu belirli alanlardaki terörle mücadele politikaları, terörün tarihinin iyi okunamamasının da verdiği eksiklik ile çok da başarılı bulunmamıştır. Çünkü aslında hedefler artık semboller olsa da ABD için terör yeni bir kavram değildir. 1901'de, ülkenin 25. Başkanı olan William McKinley öldürülmüş,⁷ Theodore Roosevelt ise Bush ile neredeyse aynı şekilde, her alanda terörle mücadele çağrısı yapmıştır (Rapoport, s. 46). Tam burada David C. Rapoport'a göre, ABD terörün tarihini iyi okuyamamıştır.⁸ Bu sebeple terörün tarihinin, bu kavrama karşı verilecek tepkileri başarılı kılması açısından, iyi analiz edilmesi gerekmektedir.

---

⁷ **William McKinley** (29 Ocak 1843–14 Eylül 1901); Cumhuriyetçi Parti'den seçilerek ABD'nin 25. Başkanı olmuştur. 6 Eylül 1901'de Polonya asıllı Leon Czolgosz tarafından suikasta uğramış ve yerine Başkan Yardımcısı Theodore Roosevelt geçmiştir.

⁸ Ayrıntılı Bilgi için bkz; David C. Rapoport, "**The Four Waves Modern Terrorism**", University of California at Los Angeles, 2002, ss: 46-71. Modern terörün dört dalgası; **1. Dalga**; 1880'ler, "Anarşist Dalga" 40 yıllık sürçte kendini göstermiş, **2. Dalga**; 1920'ler, "Koloni-Karşı Dalga" 1960'ların sonu ile kaybolmuş, **3. Dalga**; 1960'lar, "Yeni Sağ Dalga" 1990'ların sonunda kaybolda da Peru ve Kolombiya'da hala aktiftirler ve **4. Dalga**; 1970'ler "Dinsel Dalga" seleflerini takip ederek 21. yüzyılın başlarında hala devam edegelmiştir.

Sonuç olarak, terör için eskiye ve yeniye dair tarihi bir değerlendirme yapılacak olursa; insanlık tarihi kadar eskilere gidebilen bu kavramın, günümüzde genel tarihinden oldukça radikal kopuşlar sergilediği rahatlıkla söylenebilir. Ayrıca yöntem, eylem metotları ve varlığını sürdürme şekli bakımından da farklılık gösteren bir hal aldığı görülebilmektedir.

1.3. Terörizm ve Terörle-Mücadele: Teorik Çerçeve

Uluslararası İlişkilerde hâkim teorilerin terör, terörizm ve terörle-mücadeleye dair argümanlarına değinilecek olan bu bölümde; öncelikle belirtmek gerekir ki, birçok teorinin bu konuya eğilimi 11 Eylül Terör Olayları sonrasında olmuştur. Çünkü bu olay sadece terörün yöntemi gibi konularda bambaşka argümanları beraberinde getirmekle kalmamış, belirli teorilerin terör ve terörizm zemininde yeniden tartışılmasına da sebep olmuştur.

Teoriler devreye daha çok terörle mücadele kısmında girmektedir. Çünkü “...sadece güç kullanılarak terörün üstesinden gelinemeyeceğinin anlaşılması, mücadele stratejilerinin geliştirilmesinde daha kapsamlı ve bilimsel yaklaşımların ortaya çıkmasına neden olmuştur” (Bilgiç, s. 16). Buradan hareketle, terör ve terörizme dair çalışmaları daha sistemli bir tabana oturtmak için teoriler ışığında yaklaşımlar kaleme alınmıştır. Bu bağlamda en çok tercih edilen teoriler realizm, liberalizm ve yapısalcılık olmuştur.

Teoriler ile güncel terör olaylarının ve onlara karşı verilecek tepkilerin ilişkilendirilmesi oldukça önem arz etmektedir. Çünkü bir teorinin geçerliliğinin kabul görebilmesi için o teorinin güncel gelişmelere cevap verebilmesi ya da yaşanmakta olan krizlerin nasıl aşılaacağı konusunda bilgiler barındırması gerekir. Konu terörizm olunca, Uluslararası İlişkiler teorilerinin, bu yeni eğilimleri teorik bir çerçevede ele almada geç kaldığına dair algının varlığına da burada değinmek önemlidir (Williams, 1998). Bu sebeple başta realizm olmak üzere liberalizm ve yapısalcılık bağlamında bu ilişkilendirmenin yapılması, araştırmacıların öncelikli hedef olmuştur. Bu ilişkinin önemi, devlet dışı aktörlerin uluslararası sistemi etkileme kapasitelerine paralel daha da artmıştır.

Realizm özelinde bu durum, terör örgütlerinin devletlerarası ilişkileri etkilemeye başlaması ile işlerlik kazanmış ve realizm savunucuları terörizmin sebeplerinden çok, devlet merkezli (Morgenthau, s. 9) bir yapıda, devlet-dışı bir aktör olarak terör örgütlerinin yer almaya başlaması bağlamında konuya yaklaşmışlardır (Mearsheimer, 2002). Burada realizm savunucuları teröre alternatif olarak yine devlet merkezli bir yapıyı desteklemektedirler. Devlet merkezli bir yapıda, uluslararası terörizmin nihayetinde yok olacağını savunan realist teorisyenlerin karşısına devlet-dışı unsurları da uluslararası sistemin aktörleri olarak kabul eden alternatif paradigmlar çıkmaktadır. Özellikle yapısalcılık teorisinin (constructivism) devlet-dışı unsurları da, uluslararası sistemin (yapı) aktörleri (amil) olarak kabul etmesi, bu teorisinin terörizm konusunda realizme göre söyleyecek daha fazla sözü olduğunu göstermektedir (Art & Jerwis, s. 64). Ayrıca yapısalcılığın disiplinlerarası karakteri (interdisciplinary), devlet ve devlet-dışı aktörlerin (terör örgütleri) ilişkilerini anlamlandırmada daha makul bir çerçeve sunmaktadır (Kürkçü, s. 2).

Yapısalcı ve realist teorilerin bakış açılarındaki farklılıkları görebilmek açısından, yapısalcılığın realizme yönelttiği ilk eleştirilerden biri, özellikle 11 Eylül Terör Olayları'nın da açık bir şekilde göstermiş olduğu gibi, realizmin devlet merkezli teorisinde, uluslararası sistemde yükselen devlet-dışı aktörleri görmezden gelmesi ile alakalıdır (Art & Jerwis, s. 30). Buna cevap olarak realizmin savunucularından Jack Synder, “merkeziyetçiliğin sürekliliği” diyerek, ABD'nin terör saldırılarına cevap olarak hızlı bir şekilde askeri gücünü kullanmasını örnek göstermiş ve Realizm'in eski öğretilerinin⁹, dünyanın gelmiş olduğu bugünkü ekonomik karşılıklı bağımlılık zamanlarında bile geçerliliğini koruduğunu savunmuştur (Synder, s. 55-56).

İkinci eleştiri ise, realizmin politik dünyasında devlet-dışı unsurlar aktör kabul edilmezken dünyanın süper gücünün, devlet-dışı bir unsura karşı açılan bir savaşı nasıl temellendirebildiğine dair eleştiridir. Bu eleştiriye cevap yine Synder'den

---

⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz; Machiavelli, *Discourses*, 528.

gelmiş ve genel olarak terörle-mücadelenin belirsiz unsurlara karşı değil, belirli devletlere karşı verildiğine dikkat çekmiştir.

Genel anlamda yapısalcılara göre realizm, terörizmin karmaşık karakterini anlamlandırmada ve ona karşı etkili politikaların üretilmesinde yetersizdir. Yapısalcılığın realizmin aksine uluslararası sistemi tanımlamada ve sistemin aktörlerini belirlemede, güç merkezli bakış açısından ziyade ideoloji merkezli bir bakışa sahip olması, terörist organizasyonlar gibi devlet dışı aktörleri anlamlandırmayı kolaylaştırmaktadır. Ayrıca devletlerin bugünkü temel çıkarlarının yerini yarın başka bir çıkarın alabileceği gibi, terörizmin içeriğinin de zamanla değişebileceğini söyler yapısalcılık. Bu çıkarımları yapmayı kolaylaştıran bilgiler ise Alexander Wendt'in 'Anarşi Devletler Ne Anlıyorsa Odur' (Anarchy is What States Make of It) isimli çalışmasıdır (Wendt, s. 391-425).

Terörizm bağlamında yapısalcılığın ve realizmin kıyasında son olarak değinilmesi gereken başka bir nokta ise, yapısalcılığın realizme karşı çoktan bir zafer kazandığını savunan Marc Lynch gibi düşünürlerin görüşleridir (Aardvark, 2005). Lynch'in yapısalcılığı realizmin karşında "kazanan" olarak ilan ettiği bu yaklaşımına Daniel Nexton'dan cevap gelmiştir. Ona göre her iki teori de kazanandır ve Nexton bu iki paradigmanın terör konusunda ortaya bir sentez çıkarmasının gerekliliğine dikkati çekmiştir. Hatta iddiasını daha da ileri götürerek 'yapısalcı realizm' başlığı altında çalışmalar yapmıştır (Nexon, 2005).

Terörizm bağlamında değinilmesi gereken üçüncü ama belki de günümüzde en çok tartışılan teori ise liberalizmdir. Çünkü birçok terör örgütünün hedef tahtasında liberalizm yani liberal kurumlar olmuştur.¹⁰ Burada merak edilen ise, böyle bir düşmana ve onun saldırılarına karşı verilecek bir mücadelede, liberalizmin kendi öz-yargıları tarafından kısıtlanıp kısıtlanmadığıdır.

Liberalizmin fikir babası olan Kant'ın perspektifine göre 'savaş kaçınılabilen bir şeydir' ancak diğer yandan terörizm ve soykırımlar barış ortamını imkânsız

---

¹⁰ Liberal Batı dünyasının bu konuya dair algısı için bkz: "Why Terrorists Hate Us", The Foundation for Defense of Democracies (FDD), 31 August, 2006 (Erişim Tarihi: 12.05.2016). <http://www.defenddemocracy.org/media-hit/why-terrorists-hate-us/>

kılmaktadır (Kant, s. 96). Hegel'in perspektifine göre;¹¹ savaş devletler arasındaki sorunları çözmeye bir mekanizmadır. Ayrıca diplomasiyi yürüten büyükelçiler ve savaşları yürüten ordular devletin parçası iken bunun dışındaki yapılar (terör örgütleri vb.) cezalandırılması gereken yasadışı yapılar olarak kabul edilir (Hegel, s. 338). Buradan hareketle siyaset felsefesinde önemli yere sahip bu iki düşünürün eserlerine ek olarak güncel yazınlar derinlemesine incelense bile, Kant tarafından 'haksız düşmanlar' (unjust enemies) olarak adlandırılmış olan teröristlere karşı savaşta liberalizmin ne tür argümanlar seçeceği net değildir (Dunne, s. 109).

Aslında daha genel bir çerçeveden bakılırsa liberalizmin terörizme dair cevabını aradığı soru; 'terörizmle savaş gerçek bir savaşı ifade eder mi?' sorusudur. Bunun en güncel örneği olarak, 11 Eylül sonrasında ABD'nin hızlı bir şekilde karşı saldırıya geçmesidir. Zira bu bağlamda uygulanmış politikalar daha sonraki zamanlarda oldukça sorgulanmıştır. ABD'nin Afganistan'ı bombalama kampanyasını, 'Usame Bin Ladin'i ve ekibini arıyorum' sloganıyla meşrulaştıramaması, bu durumun örneklerinden sadece bir tanesidir (Fiala, 2002).

Görüleceği üzere karşı tarafa sadece 'terörist' demenin, kendisini liberal değerlerin temsilcisi ve dilebet savunucusu olarak gören ülkelere yetmeyeceği, barış ve diyalog ülkesi modelinden, gerekirse saldırabilen ülke modeline geçmeden önce ciddi bir teorik ve politik altyapı hazırlığının gerekliliği yadsınamaz bir şekilde ABD örneğiyle, liberalizm teorisi bağlamında tecrübe edilmiştir. Çünkü ABD terörle mücadelede sergilediği uygulamalara birçok liberal değerini feda etmek durumunda kalmış bir ülkedir.¹²

Gerek 11 Eylül öncesine gerekse de 11 Eylül sonrasında bakılarak yapılan bir analizde, liberal teorinin terörle mücadelede tutarsız bir karneye sahip olduğu vurgulanmıştır (Dunne, 2009, s. 107). Bu tutarsızlığın en temel sebeplerinden biri, Başkan Bush'un liberal söylemler ile ABD tarihinin belki de en realist politikalarını hayata geçirmiş olmasıdır (Dunne, s. 110). İkincisi ise, 'haklı savaş' (justified war

---

¹¹ Hegel'in görüşlerinin liberalizm ile bağlantılı olup olmadığı eskiden beri tartışılan bir konudur. Hegel'in siyaset felsefesinin, neden liberalizmin bir eleştirisi olduğuna dair bir araştırma için ayrıca bkz; Işıl Bayar Bravo, "*Hegel ve Liberalizm*", **Fİlsf Dergisi**, Sayı 2, Sayfa 111-121.

¹² Ayrıntılı bilgi için bkz; *Guantanamo Bay ve Ebu Gureyb Hapisaneleri İşkence Olayları*.

and/or just war)¹³ adı altında vazgeçilmez olarak nitelendirilen liberal normların, nasıl askıya alınabileceğini göstermiş olmasıdır. Sonuncusu ise, liberal sistemlerde ulusal ve uluslararası kurumlar (Temsilciler Meclisi, Amerika Senatosu, BM, NATO, vb.) karar verici olarak önemli roller üstlenirken 11 Eylül sonrası süreçte bu kurumların varlık gösterememeleridir (Dunne, s. 113).

Terörizm teoriler bağlamında ele alındığında görülmektedir ki, bu olguyu açıklamada tek bir teorinin yeterli olamayacağı, her gün farklı formları ile kamusal hayatta insanların karşısına çıkabilen bu olgu karşısında her bir teorinin kendi içerisinde tutarlı açıklamaları veya argümanları olsa bile genel anlamda bu olgunun birçok yönünü açıklayamadıkları görülmektedir. Bu durum devletlerin terörle mücadele politikalarının farklılaşmasını kısmen de olsa açıklayabilir. Özellikle güvenlik meselelerinde başta yapısalcılık teorisinin öğretileri olmak üzere (Bukh, s. 5) farklı metotları benimsemiş bir ülke olarak Japonya'nın terörle mücadele politikalarının ulusal ve uluslararası boyutta ele alınacağı sonraki bölümlerde, bu kuramsal ve kavramsal çerçevenin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

---

¹³ Ayrıntılı bilgi için bkz; Fulya A. Ereker, "İlkçağlardan Günümüze Haklı Savaş Kavramı", **Uluslararası İlişkiler**, Cilt 1, Sayı 3 (Güz 2004), s. 1-36. (Erişim Tarihi:15.12.2016) <http://www.uidergisi.com.tr/wp-content/uploads/2010/09/Ilkcaglardan-Gunumuze-Hakli-Savas-Kavrami.pdf>

İKİNCİ BÖLÜM

JAPONYA VE TERÖR

Fred Halliday II. Dünya Savaşı sonrası terörün evrimine ve tipolojisine dair yapmış olduğu sınıflandırmasında onu belli özelliklere göre beş farklı safhaya ayırmıştır. Bunlardan ilki; sömürgeci devletlere karşı başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiş bağımsızlık mücadeleleri (Kenya ve Cezayir), ikincisi; başarısız olmuş ama hala devam eden ulusalcı hareketler (Filistin ve İspanya Bask), üçüncüsü; devrim ve rejim değişikliği için mücadele veren sağcı gruplar (Latin Amerika, İtalya, Amerika ve Japonya), dördüncüsü; 1970 ve 1980’lerde İtalya ve Fransa’da olduğu gibi sağcı kesimin ülke içi terör kampanyaları ve son olarak, çoğunlukla Müslüman ülkelerde olmak üzere ortaya çıkmış dini temelli terördür (Halliday, 2001). Bu bölümde ele alınan ve Japonya’nın modern zamanlarda karşılaşmış olduğu terör, bu sınıflandırmaya göre üçüncü (Japon Kızıl Ordu) ve beşinci (Aum) kategoriye girmektedir.

2.1. Japonya’da Modern Terörün Haritalandırılması

Japonya, Edo Dönemi’nin sonlarına doğru 19. yüzyılda Shishi (志士)¹⁴ benzeri belirli samuray gruplarının şiddet içerikli eylemlerine şahit olmuşsa da modern terör ile 1970’li yıllarda tanışmış olup günümüze kadar belirli saldırılara maruz kalmıştır. Neredeyse bu kırk yıllık süre zarfında Japonya temelde iki tane örgütle mücadele etmiş ve bu mücadelesini Anayasaya diğer uluslararası anlaşmalara bağlı kalarak, oldukça barışçıl bir temelde gerçekleştirmeye çalışmıştır. Modern zamanlarda Japonya’nın terörle mücadele bağlamında ilk mücadele ettiği örgüt Kızıl Ordu (1969-2001) (Martin, s. 285) iken ikincisi ise Aum Shinrinkyo (1987-2000) -yeni ismi ile Aleph- olmuştur (McCormack & Box, 2004). Her iki terör örgütünün de kendi içinde belirlemiş oldukları farklı amaçları vardı. Bu bağlamda birçok ulusal ve uluslararası saldırı düzenlemişlerdir.¹⁵ Her iki örgüt de yapmış oldukları saldırılarda kullandıkları

¹⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz; A. Silke (1997), “*Honour and Expulsion: Terrorism in nineteenth-century Japan*”, *Terrorism & Political Violence*, 9 (4), 58-81.

¹⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz; Itabashi I., Ogawara M., Leheny D. (2002) Japan, In: Alexander Y (ed.) “*Combating Terrorism: Strategies of Ten Countries*,” MI: University of Michigan Press, pp. 337–374.

tekniklerle uluslararası alanda kendilerinden söz ettirerek terörizm ve terörle mücadele alanında yeni önlemlerin alınmasına sebep olmuşlardır.

2.1.1. Kızıl Ordu (JKO)

Literatüre Japon Kızıl Ordusu (Sekigun-Ha, 赤軍 - 派) olarak geçen bir yapılanma gerek ortaya çıkış süreci gerekse de yapmış olduğu eylemleriyle detaylı bir şekilde analiz edilmesi gerekmektedir. Derin toplumsal kökenlerinin olması ve uluslararası alanda eylemler yapabilmesi açısından oldukça ses getirmiştir. Burada örgütün ideolojik hedeflerine ve yapısına değinmek ayrıca önemlidir. Çünkü örgütün yapmış olduğu eylemlere yer vermek ve Japonya'nın siyasal ve toplumsal düzeninde bıraktığı etkileri saptamak açısından gereklilik arz etmektedir. Bir öğrenci hareketinin terör örgütüne dönüşmesine giden süreçte toplumsal uzantılar da ayrı bir başlık altında ele alınacaktır. Burada bilinmesi gereken, II. Dünya Savaşı sonrası ABD desteği ile kurulan toplumsal düzenin, bu sonucun ortaya çıkmasında oldukça etkisinin olduğudur. Çünkü savaş sonrası kısmen baskı ile kurulan düzende bu gruplar daha sonra edinilmiş haklar ile Amerikan hegemonyasına karşıtlık temelinde radikalleşmiştir (McCormack & Box, 2004, s. 1).

Bu örgüt 1969'da¹⁶ kendini küresel devrimin öncüleri olarak tanımlayan üniversite öğrencileri tarafından Ağustos ayında formülize edilmiştir. Bu örgüt sol ideolojiye sahip üniversite öğrencileri (Gallagher, 2003) ve aktivistler tarafından kurulmuştur. İlk başlarda basit bir kampüs yapılanması olarak ortaya çıkarken daha sonraları radikal faaliyetlere girişmişlerdir (Steinhoff P. G., 1999). Bu eylemler burjuvaziye savaş açma ile başlamış, bombalı eylemler ve soygunlar ile devam etmiştir. Diğer radikal ve devrimci gruplar ile beraber ciddi anlamda kendinden söz ettiren eylemler de gerçekleştirmişlerdir. Genel olarak 1960'lı yıllardaki anti-emperyalizm, bağımsızlık ve devrim söylemlerine paralel, JKO da Japon öğrencileri Amerikan emperyalizmine ve Vietnam Savaşı'na tepki olarak örgütlenmişlerdir. Japonya'daki polis baskısı yüzünden rahat hareket edememelerinden dolayı, kurulduktan sonra ilk olarak uluslararası benzer yapılarla bağlarını güçlendirmeye

---

¹⁶ Literatürde çalışmaları göstermiştir ki; örgütün kuruluş tarihi konusunda bir netlik söz konusu değildir ve bu sebeple en yaygın kabul göre 1969 yılı baz alınmıştır.

çalışmışlardır. Kuruluş sloganı ‘bir, iki, birçok Vietnam’ olup zamanla üç ayrı gruba ayrılmışlardır. (Steinhoff P. G., 1999).

Tablo-1: JKO’nun Düzenlemiş Olduğu Diğer Belli Başlı Eylemler

Tarih	Yer	Tanım	Bilanço
1974	Tokyo	Mitsubishi ağır sanayi fabrikasına saldırı	8 kişi öldü
1975	Kuala Lumpur	Amerikan, İsveç ve Japonya büyükelçiliklerinde rehin alma eylemi	53 kişi rehin altında
1977	Paris	Paris Tokyo Seferini yapan Japon Havayolları’na ait bir uçağın kaçırılması	151 kişi rehin alındı
1986	Jakarta	Kanada Büyükelçiliği yanında bomba yüklü bir aracın patlatılması. Amerikan ve Japon Büyükelçiliklerine roketli saldırı	-
1987	Roma	Amerikan ve İngiliz Büyükelçiliklerine roketli saldırı	-
1988	Nepal	Amerikan askeri kulübünün bombalanması	5 ölü 17 yaralı
1990	Tokyo	Kyoto ve Tokyo’daki imparatorluk saraylarına eş zamanlı el yapımı roketlerle saldırı	-

Kaynak: I., Itabashi, M. Ogawara, D., Leheny. (2002). Japan. In Y. Alexander (Ed.). “Combating Terrorism: Strategies of Ten Countries” (pp. 337-373). Ann Arbor, MI: Michigan University Press.

Örgüt Marksist-Leninist bir ideolojiye sahiptir ve amacı Amerikan emperyalizmini ve Japon monarşisini bir şekilde tamamen ortadan kaldırıp Marksizm’in öngördüğü anlamda, Japonya Halk Cumhuriyeti’ni kurmaktır. (McCormack & Box, 2004) Örgütün başka bir amacı ise, şemsiye bir rol üstlenerek, Japonya’daki bütün sol grupları aynı çatı altında toplamaktır (Miyaoka T. , 1998). Her ne kadar JKO Japonya’da kurulsada üyeleri daha çok Batı Avrupa’da ve Ortadoğu’da örgütlenmiş ve milliyetçi kimliğiyle bilinen Filistin Halk Kurtuluş Cephesi (FHKC) ile ilişkiler geliştirmiştir. Ayrıca Filistin’in mücadelesinde gerek Siyonizm’e ve gerekse emperyalizme karşı birçok eylem gerçekleştirmiştir. Örgüt

eylemlerinin çoğunu Japonya’da değil Avrupa ve diğer ülkelerde gerçekleştirmiştir (Lutz, 2004). Bu ideolojiler paralelinde örgüt kısıtlı insan kaynağı olmasına rağmen Hollanda, Fransa, Kuveyt ve Singapur gibi ülkelerde eylemler gerçekleştirmiş ve mobilizasyon özelliğini kanıtlamıştır (Clutterbuck, 2012).

2.1.1.1. Yodo Grubu

Üç guruba ayrılmış olan JKO’dan evrilen bu örgüt sayıları az olmasına rağmen oldukça radikal üyeleri bünyesinde barındırmıştır. Yodo Grup ilk olarak Küba’yı merkez edinmeye çalışsa da uzak olması sebebiyle Kuzey Kore’yi seçmişlerdir (Takaya, s. 106). 31 Mart 1970 tarihinde dokuz JKO militanı, yaşları 16 ile 27 arasında öğrenciler, kendi flamaları ve kılıçları ile Pyongyang’a yönelmişlerdir. Kuzey Kore’ye vardıktan sonra ideolojilerinde dünya devriminden ziyade Japonya’nın özgürlüğüne yani sadece Japonya devrimine vurgu yapmışlardır. Bu özgürleşmenin Kuzey Kore’nin şeklini alacak bir Japonya ile mümkün olacağını söylemişlerdir. Kuzey Kore lideri Kim II-Yong bu gençleri ‘altın yumurtalar’ olarak nitelendirmiş ve onları ziyaret etmiştir. Hatta onlara ideolojik olarak rehberlikte bulunmuştur. Bu kişiler Kuzey Kore’de Japonya’dan gelen delegasyonlar olarak tanıtılmış ve Kuzey Kore’nin ‘*Juche*’¹⁷ sistemini benimsedikleri söylenmiştir. Dönemin Japonya hükümeti 1970’lerde ve 80’lerde Kuzey Kore’de Japon vatandaşların kaçırılma olaylarını bu grupla bağlantılı olduğunu ifade etmiş ve grubun amacının Japonya’da silahlı ayaklanma için üye toplamak olduğu söylenmiştir (McCormack & Box, 2004, s. 4-5).

2.1.1.2. Lübnan ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi¹⁸ Japon Kızıl Ordusu (LFHKC-JKO)

Şubat 1971’de Lübnan’a giden devrimcilerden oluşan bu grup bünyesinde Filistinli ve Japon üyeleri barındırmaktaydı. Grup üyeleri FHKC’ye katılmış ve grubun üç üyesi 30 Mayıs 1972’de Tel Aviv havaalanına bir saldırı düzenlemiştir. Bu

¹⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz; Armstrong C. K., “*Juche and North Korea’s Global Aspirations*”, Wilson International Center for Scholars, April, 2009. (Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti resmi devlet ideolojisi ve ülke siyasi sisteminin temelidir. Bu doktrin Kim II-sung öğretisinin bir parçasıdır. Kelime anlamı ana gövde veya konu olarak Türkçeye çevrilebilir.)

¹⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz; Selin M. Bölme, Ufuk Ulutaş , “*Filistin’de Siyasi Partiler ve Aktörler*”, SETA, Mayıs, 2012, s. 40-44. <http://file.setav.org/Files/Pdf/filistin%E2%80%99de-siyasi-aktorler-ve-partiler.pdf> (Erişim Tarihi:15.01.2017)

saldırıda 26 kişi hayatını kaybederken ve 76 kişi de yaralanmıştır. Bu olay üzerine grupla bağlantılı aktivistler cezalandırılmış hatta birkaçı da intihar etmiştir. 1977'de örgüt bağlantılı gruplar Dubai, Singapur, Lahey, Kuala Lumpur ve Dakka'da elçilik işgali, uçak kaçırma, banka soyma ve rafineri patlatma gibi olaylara karışmışlardır. Bu faaliyetlerin amaçları fonlarını arttırmak, üyelerinin güvenliğini sağlamak ve uluslararası dikkatleri üzerlerine çekmek olmuştur (McCormack & Box, 2004, s. 5). Yodo Grubu gibi bunlarda belli düzeylerde eylemler yapsalar da bir dünya devrimine gerçekleştirmek için oldukça yerel kaldıklarını görmüşlerdir. Yodo Grubu bu devrimi Kuzey Kore modelinde gerçekleştirileceğini söylese de LFHKC-JKO için durum oldukça karmaşıktı. Çünkü alakadar oldukları sorun Filistin sorunu idi (Farrell, s. 158).

Daha sonraki süreçlerde örgüt belirli tehditlerde bulunmuş, tutuklu üyeleri için müzakereler peşinde koşmuş ve belli insanlar için fidye olaylarına karışmıştır. Günümüzde bu üyelerin birçoğu -Kozo Okamoto (69) gibi- Arap ülkelerinde (Lübnan başta olmak üzere) yaşamlarını halen sürdürmektedirler (Jiji, 2016). Diğer yandan örgüt filmlere ve diğer propaganda faaliyetlerine yönelmiştir. Burada daha çok FHKC'nin yardımlarından faydalanmıştır. Ama nihayetinde bu grubun Filistin'de herhangi bir operasyona bizzat katılıp katılmadığı net değildir (McCormack & Box, 2004, s. 5).

2.1.1.3. Birleşik Kızıl Ordu

Japonya'da polis tarafından baskı görmeleri üzerine Kuzey Kore ve Lübnan'a gidenlerden sonra diğer grup da Japonya'da kalmıştır. Tokyo'da kalmış olan iki sol grubun bir araya gelmesiyle ortaya çıkan Bileşik Kızıl Ordu (Rengo Sekigun) Che Guevara'nın ve Mao'nun ideolojilerini benimsemişlerdir. Yani dünya geneli bir devrimden ziyade sadece bir ülkede devrimin peşindeydiler (Yasushi, s. 9-10). Bu bağlamda kendilerini Japonya devrimi için hizmet eden gerilla olarak tanımlamışlardır. Bu örgüt kısa zamanda çeşitli faaliyetler ile dikkat çekmiş ve tepki almıştır. Başvurduğu birçok yöntemle normal bir ordu gibi davransa da sosyal ve kolektif bir yapıya bürünmemiştir. Grup kendi içerisinde de liderlik gibi konularda sorunlar yaşamıştır. Örgüt lideri 1982'den beri mühebbet hapsinde tutulmaktadır.

Uzmanlara göre örgütün dünya devrimi fikrine hiç bir katkısı olmamıştır ve bu örgüt şiddete başvurması ve masum insanlara zarar vermesi sebebiyle, McCormack ve Box'ın ortak çalışmasında “*gerici ve faşist bir hata*” olarak kabul edilmiştir (McCormack & Box, 2004, s. 7).

Sonuç olarak JKO son ölümlü eylemini Nepal'de 1988'de gerçekleştirmiştir. 2002'de dağılmasından sonra örgüt elemanlarının ve sempatanlarının, Filipinler ve Singapur başta olmak üzere, başka ülkelere giderek hücre evleri biçiminde örgütlendiği de belirtilmiştir (Fuller, 2002). Her ne kadar grup üyeleri kendilerini asla terörist olarak tanımlamasalar da yaptıkları eylemler (Martin, s. 285) ile bütün kesimlerin tepkisini çekerek kendi sonlarını hazırlamışlardır. Ancak Japonya için örgüt, modern anlamda karşılaşılan sosyalist temelli ilk terör yapılanması olması açısından ve devletin terörizm ve terörle mücadele konularında karşılaşmış olduğu iki önemli yapıdan biri olması sebebiyle önemlidir.

2.1.2. Aum Shinrikyo (Yüce Aum Gerçeği)

Modern terörün Japonya'daki tarihi üzerine değinilmesi gereken bir diğer örgüt ise Aum Shinrikyo'dur. JKO ile kıyaslandığı zaman gerek yapısı gerekse eylemleriyle ondan ayrılırken Japonya'nın terörizm ve terörle mücadele konusunda ciddi arayışlara yönelmesinde de etkili olmuştur. Küresel çapta yankı uyandıran eylem ve yöntemleriyle kendinden söz ettirmiş bu örgüt, aslında modern zamanlarda terörizm konusunda çok karşılaşılan dini motifleri kullanan bir örgüttür.

2.1.2.1. Genel Olarak Aum Shinrikyo

Başlangıçta bir dünya devrimini gerçekleştirmenin peşinde olan JKO'ya yöntem olarak kısmen benzer şekilde, Aum da üyelerini toplumdan çekerek belli bir süre için kişisel aydınlanmanın peşinde olmuşlardır. Toplumdan uzak kalan bu kişiler, Aum liderleri tarafından motive edilmişler ve şiddet kullanarak kutsal amaçlara hizmet ettikleri söylemiyle hareket etmeye başlamışlardır. Burada en önde gelen ve en çok tanınan Aum lideri Asahara'nın rolü oldukça önemlidir (McCormack & Box, 2004, s. 8). Asahara örgüt bünyesinde çok sayıda üye toplamakla kalmamış, aynı zamanda dünyada var olan terörist eylemlerin maksadının sadece insan öldürmek değil, örgüt için maksimum düzeyde haklılık sağlayabilmek (Muir, 1999)

olduğuna yönelik anlayışı yıkan faaliyetlere de girişmiştir. Çünkü liderliğindeki örgüt, devlet harici bir unsurun ciddi silahları kullanarak sivilleri tehdit edebilme ihtimalini gerçek kılmıştır.

Aum'un düşünsel yapısına bakılacak olursa, her şeyden önce dini motifleri çok iyi kullanan bir yapı olduğuna dikkat çekmek oldukça önemlidir. Çok kısa bir sürede fark edilir üye sayısına ulaşmasının altında Japonya'daki dini grupların dünyayı yorumlama biçimleriyle toplumun apokaliptik hikâyelere (dünyanın sonu, kıyamet günü, ölülerin yeniden dirilmesi gibi) olan ilgisinin etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca 1980'lerin Japonya'sında yüksek büyüme oranları ve refahın artmasına paralel kapitalist değerlerin hâkim olduğu ortamda farklı arayışlar da gündeme gelmiştir. Amerikan işgal güçleri tarafından II. Dünya Savaşı'ndan sonra Japonya'da kurulan demokratik düzenle birlikte dini motifli örgütler daha farklı bir vizyonla ilgilenmeye başlamışlardır. 'Yeni yeni dinler' (新新宗教) adında kategorilendirilen birçok grup ortaya çıkmış ve bunların başında gelenlerden bir tanesi de Aum olmuştur (Metraux, 1995). Birçok kesim tarafından yabancılaşma ve ayrışma olarak yorumlanan bu süreç Aum'un ortaya çıkışına bir zemin hazırlamıştır (McCormack & Box, 2004, s. 2).

Aum her ne kadar 1987'de dini bir oluşum olarak ortaya çıksa da daha eski zamanlarda yoga, ruhi rehberlik ve mucize uzmanlığı gibi iddialarla, yeni bir din görünümünde varlığını sürdürmüştür. 2 Mart 1955 tarihinde Matsumoto Chizuo (Asahara Shoko) liderliğinde kurulmuştur. Yoga eğitmeni olarak bilinen Asahara kendini "kutsal doğrunun tek ve eşsiz sahibi" olarak tanımlamış ve insanüstü güçleri olduğunu söylemiştir. İnsanların farklı bilinç düzeylerine ve dünya bilgisine sahip olduğunu öne sürmüş ve kendisini bu bilincin en üst düzeyinde yani "Nirvana'ya ulaşmış" gerçeklik olarak ifade etmiştir (Jones & Libichi, 2008). Hindistan ve Tibet'e, 'yeni yol arayışı' adını verdiği bir amaçla ziyaretlerde bulunmuştur. İçlerinde Dalai Lama'nın da bulunduğu kutsal kabul edilen bir kaç insan tarafından kutsanmıştır. Aum'un iddia ettiği yeni din formül olarak Budizm, mistik Taoizm, Hinduizm, Şintoizm ve Hristiyanlık öğretilerinden oluşmaktadır. 1991'de yazdığı kitabında¹⁹ Asahara kendisini İsa olarak da göstermeye çalışmıştır (Kaplan &

---

¹⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz; Asahara Shōkō, "*Kirisuto Sengen*" (Proclamation as a Christ), Tokyo: Oumu Shuppan, 1991.

Andrew Marshall, s. 260). Dünyaya bakışının temelinde Mesih inancı olan Asahara'ya göre, bu dünya yaşanmayacak kadar çekilmez bir dönemdedir ve insanlık tarihinde görülmemiş bir şekilde bu dünyanın sonunun geleceğine olan inancını sıklıkla belirtmiştir (Jones & Libichi, 2008). Ayrıca 16. yüzyılda yaşamış olan Nostradamus kehanetleri de Aum'un öğretilerini şekillendiren başka bir unsur olmuştur (Metraux, 1995).

“Aum”, Sanskritçe bir kelimedir ve Budist rahiplerin evrenin gücü ile kenetlendikleri anı resmeder. Ayrıca kutsal Hint üçlemesine (Brahma, Vishnu ve Shiva), tanrıların yaratma, koruma ve öldürmesine dayandırılır (McCormack & Box, 2004, s. 3). Yani Aum ‘evrendeki yaratma ve yok etme gücünü’, Shinrikyo ise ‘yüce gerçeği öğretme’yi simgelemektedir. (Davies, s. 93) Aum’un üyeleri kültürel olarak zaten aşına oldukları Budizm ve benzeri çok yoğun dini eğitimlerden geçirilmişlerdir. Bu eğitimler uzun süreli meditasyonlar ve yeraltı eğitimleri ile Budizm yolunda aydınlanma, şeytandan uzak kalma amaçlarıyla gerçekleştirilmiştir. Bazen bu süreçler banyo suyu ve kan içme şeklinde devam ederek sapkın hale gelebilmiştir. Bütün bunlar örgütte özgürleşme ve kurtuluş için olmazsa olmaz ritüeller olarak kabul görmüştür (Reader, s. 121-123). Sadece bununla kalmayıp fiziksel dışlama, psikolojik işkence ve şiddet gibi metotlar, uyuşturucu maddeler ile birlikte kullanılmıştır.²⁰ Örgüt içinde üyelere baskı had safhada olmuştur (Rosenau, 2001).

Kötülükten kurtulmanın en iyi yolunun ancak kötülüğü yok etmekle mümkün olduğu vurgulanmış ve dünyanın hiç olmadığı kadar kötülüklerle çepeçevre sarılmış olduğuna inanılmıştır. Bu felsefeyle dünyaya yaklaşan örgüt, sorunun çözülmesi için dünyanın yok edilmesi gerektiğine de inanmıştır. Ayrıca insanları öldürmenin onlara iyilik olacağı, ancak bu şekilde insanların dünyanın keşmekeşliğinden kurtarılacağı ve bu sayede onlara yeniden doğuşun imkânının sağlanacağı vurgulanmıştır (Lawson, 2000).

Örgütün finans kaynakları üyelere sağlanmıştır. Örgüte üye alımında ekonomik olarak yüksek gelirli insanların seçimine özen göstermişlerdir. Maddi

---

²⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz; Belgesel; Tatsuya Mori (1998). “A”.
http://www.imdb.com/title/tt0241146/?ref_=ttmi_tt

açından oldukça donanımlı bir örgüt olan Aum, bir Mil-17 helikopteri bile satın alabilecek maddi olanağa kavuşmuştur (Metraux, 1995). Asahara yeni üyelerin örgüte dahil edilmesi ve halihazırdaki üyelerin ise daha da ikna edilmesi için onlara gelecek yıllarda oluşacak kimyasal zehirlenmelerden kurtulmanın yolunun ancak bu örgüte dahil olma ile mümkün olacağını söylemiştir. Asahara, bazen o kadar ileri gitmiştir ki 'Shoko Asahara'dan Ürperten Kehanetler' (Shivering Predictions by Shoko Asahara) isimli kitabında bunu şu şekilde yazıya dökmüştür;

Tanımlanamayacak kadar korku ve şiddet içeren olaylar olacak. Nükleer saldırı ile 1996-98 yılları arasında Japonya çürümüş, yerle bir olmuş olacak. ABD, Japonya'yı işgal edecek. Japonya'nın büyük şehirlerinde nüfusun onda biri ancak hayatta kalırken geri kalanları ölmüş olacak... (Jones & Libichi, s. 47).

Asahara'nın kendi sözlerinden de görüleceği üzere ilk tepkisi öncelikle tutucu Japon bürokrasisine karşı olmuş (bu konuda JKO'da aynı çizgidedir) ve daha sonra tepkisi ise bu bürokrasinin II. Dünya Savaşı'ndan sonra Japonya'da kurulmasına öncülük etmiş olan ABD'ye karşı olmuştur. Asahara Vahiilerin Kitabı (Book of Revelation) isimli eserinde Japonya'nın temel problemlerinin kaynağı olarak kabul ettiği materyalizmin ve uluslararasılaşmanın sebepleri olarak ABD'yi ve Batı'yı göstermiştir. Ayrıca Siyonistleri de hedef almış ve ona göre II. Dünya Savaşı sonunda Yahudiler Japonya'nın yerini almışlardır ve onun önüne geçmişlerdir. Hatta 1995'te Japonya'da gerçekleşen depremi ABD'nin makinalarla gerçekleştirdiğini iddia etmiştir. Ayrıca Asahara, Japonya'da devletin içinde bir paralel yapılanma peşinde olmuştur (McCormack & Box, 2004, s. 9-10). Hatta Asahara kendini 'hukukun kutsal hocası ve imparator' (神聖法) olarak tanıtmıştır. Bu bağlamda birçok bakanlık bünyesinde ciddi kadrolaşma çalışmalarına girişilmiştir (Brackett, s. 104).

Asahara öğretilerini ve düşüncelerini birçok teknolojik yöntemle somutlaştırma yoluna gitmiş ve bilgisayar oyunları, mangalar ve televizyon programları ile şiddet, felaket ve benzeri temaları bu yollarla geniş kitlelere ulaştırmıştır. Özellikle 1990'daki Körfez Savaşı ile bu felaket senaryolarına olan inançlar güçlenmiştir. Ashara sadece normal üye değil aynı zamanda kendine bağlı, tam zamanlı binlerce keşiş yetiştirme amacıyla olmuştur. Üyelerin birçoğunun yaşı 20-30 yaş

grubundandı ve seçilen üyeler genellikle iyi eğitilmiş bilim adamları, fizikçiler, kimyacılar, biyologlar, tıpçılar ve elektronik mühendisleri olmuştur. Bu güçlü beyinleri ikna ederken akıl okuma yöntemleri gibi birçok yöntem başvurulmuştur (McCormack & Box, 2004, s. 3).

Aum, uluslararasılaşmaya ayrıca önem göstermiş ve bu konuda JKO gibi hantal kalmamış örgüt olarak kabul edilmiştir. Nihayetinde uluslararası bağlantıları ile JKO'nun çok daha ilerisine gitmiştir (Brackett, s. 92). Tahmini üye sayısının Japonya'da 9.000 olmak üzere, dünya çapında 40.000 bine ulaştığı söylenmiştir.²¹ Özellikle Rusya başta olmak üzere Almanya, ABD, Sri Lanka ve Avustralya'da örgütlenmeyi bir şekilde başaran (Smithson, s. 83-84) Aum'un, internet sitesi Japonca, Rusça ve İngilizce dillerinde hizmet vermiş ve örgütün zenginliğinin ise 1995'de üç yüz milyon ile bir milyar ABD doları arasında olduğu tahmin edilmiştir (Falkenrath, Newman, & Thayer, s. 19-26).

Aum ile ilgili olarak belki de değinilmesi gereken en önemli konu kimyasal silahlar konusudur. Çünkü Asahara'nın iddia etmiş olduğu apokaliptik olayların gerçekleşebilmesi için bu konuya oldukça önem verilmiştir. Bu sebeple halihazırda yapısında bulunan mühendisler, kimyacılar ve biyologlar, sarin gazı başta olmak üzere birçok biyolojik ve kimyasal maddenin üretimi ve geliştirilmesi konusunda Aum'un laboratuvarlarında (Martin, s. 199) Afrika ülkelerinde, Rusya'da ve Avustralya'da faaliyetlerde bulunmuşlardır (Smithson, s. 83-84). Ayrıca sadece biyolojik silahlarla sınırlı kalmamış, diğer yandan klasik (konvansiyonel) silahlar konusunda da oldukça farklı girişimlerde bulunulmuştur. Örgüt bu bağlamda, AK-47 (Kalaşnikof) silahlarının seri üretimi yapılmış ve Japonya Öz Savunma Kuvvetleri (JÖSK)²² ile bağlantı kurmanın yollarını da aramıştır (McCormack & Box, 2004, s. 9).

Aum birçok yönüyle bu zamana kadar karşılaşılan terör örgütlerinden ayrılmıştır. Özellikle kimyasal silahlara olan ilgisi ve düzenlemiş olduğu saldırılar burada belirleyici olmuştur. Ancak daha ilginç olanı ise örgütün en başından bu yana

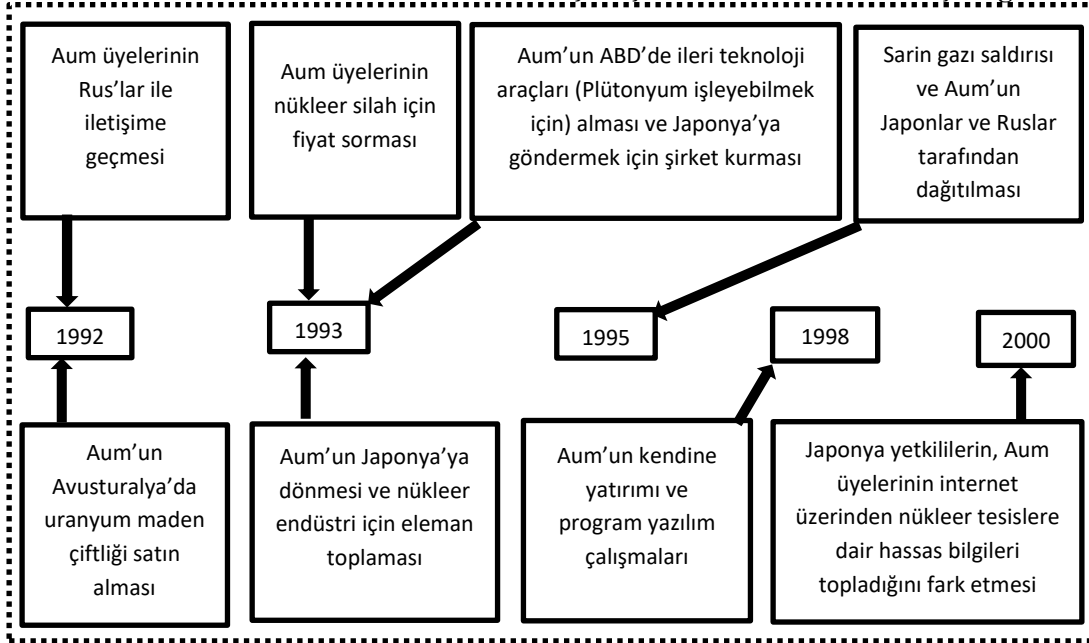
---

²¹ Ayrıntılı bilgi için bkz: U.S. State of Department, "Country Reports on Terrorism 2011: Aum Shinrikyo (AUM)", July 31, 2012, <https://www.state.gov/j/ct/rls/crt/2011/195553.htm#aum> (Erişim Tarihi: 15.11.2016).

²² Ayrıntılı bilgi için bkz; "Japan State Ministry of Defense", <http://www.mod.go.jp/e/>

nükleer silah peşinde olmasıdır. Asahara neredeyse her konuşmasında bir şekilde konuyu nükleer felakete ve nükleer savaşa getirmesi burada en büyük etkidir. Çünkü kıyamete sebep olacak olay, Japonya ile ABD arasında çıkacak nükleer bir savaştır. Asahara 1996'daki bir konuşmasında, Amerika'nın nükleer bir silahla Japonya'ya saldıracağını söylemiştir. Asahara Japonya'nın bu konuda gafil olduğunu ve devlet organlarının yakından izlenmesi gerektiğini de burada eklemiştir (Lifton, s. 194-199). Nükleer korkusuyla yeraltında bir saldırı anında saklanmak için sığınaklar bile inşa edilmiştir (Lifton, s. 195).

Tablo-2: Aum'un Nükleer Güce Erişim Çabalarına Dair Zaman Çizelgesi

Kaynak: Sara Daly, John Parachini, William Rosenau, "Aum Shinrikyo, Al Qaeda, and the Kinshasa Reactor", Published 2005 by the RAND Corporation, p. 12.

Asahara'nın nükleer bir tehlikeden bu kadar çok etkilenmesi ve nükleer gücün peşinde olması, Soğuk Savaş'ın etkilerine ve II. Dünya Savaşı'nda Japonya'ya iki adet atom bombasının atılmış olmasına dayandırılmıştır (Lifton, s. 211-255). Aum'un bir diğer üst düzey lideri Hayawa Kiyohide, nükleer silah satın alma çalışmaları için 1994'te Rusya'ya gitmiştir. Burada birçok üst düzey yönetici ile iletişime geçmiş ve hatta kişisel bilgisayarındaki notlara göre bir nükleer silah için 15 milyon dolara ihtiyaç olduğunu belirtmiştir (Kaplan & Andrew Marshall, s. 190). Kaynaklara göre bazı Rus yöneticilerin, nükleer proje için Aum'dan 500.000 ile bir milyar ABD doları arasında para aldığı iddia edilmektedir (Brackett, s. 92).

Aum'un Rusya'da birçok amaçlarda faaliyet gösteren 35.000'ne yakın üyesi olduğu da belirtilmiştir. Örgüt Rusya'dan nükleer donanım edinme konusunda birçok girişimde bulursa da Rusya'nın, bu örgütün yabancı güçlerin istihbarat servisleri ile bağlantılı olabilme ihtimalini, başka bir ülkeye nükleer transferin yapılmasının mantıklı olmadığını ve son olarak Aum'un bu kapasiteyi kaldırabilecek düzeyde bir yapısının olmadığını düşünerek bu işbirliğinden çekilmiştir. Uzmanlara göre Aum'un, Rusya'ya verebilecek çok fazla bir şeyi olmadığı için de Rusya bu iş birliğinden çekilmiştir. Ayrıca Ukrayna ve Belarus, Aum'un nükleer amaçlarını daha önceden görerek 1993'de üyelerini sınır dışı etmiştir. Asahara sadece Rusya ile sınırlı kalmamış aynı zamanda 25 üyesini de Avustralya'ya aynı amaçlarla göndermiştir. 1998'de Aum'un sözcüsü, Aum'un nükleer bir arayış içinde olmadığını belirterek bu iddiaları reddetmiştir (Daly, Parachini, & Rosenau, s. 17-21).

2.1.2.2. Önemli Eylemleri

Bir yılda binlerce kilogram sarin gazı üretebilecek bir kapasiteye ulaşan Aum'un eylemleri uzmanlara göre başarısızlıkla sonuçlanmış (Fletcher, 2007) olsa da felaketin boyutunu görmek ve terörizmin ne kadar ileri gidebileceğini anlamak açısından tüm dünyaya örnek olmuştur. Bu bağlamda en çok dile getirilen olay, 1995'de Tokyo Metro Saldırısı olsa da geri planda 1992 ve 1994'te gerçekleştirilen çeşitli eylemler de bulunmaktadır.

Aum 1990 öncesinde 'Armageddon'a en güçlü silahlarla hazırlanmamız gerekiyor' düşüncesini ön planda tutarak daha çok örgütü içerden geliştirme ve eldeki silahları güçlendirmeye yönelik politikalar izlemiştir (Rosenau, 2001). Ancak 90'lara gelindiğinde ise, Nisan 1990, Japonya parlamentosu başarısız bir kimyasal saldırıya maruz kalmıştır, 1993 yılında Japonya Veliht Prensi'ne karşı bir saldırı girişiminde bulunmuş ve yine aynı yıl Tokyo'da bir binanın çatısına şarbon bırakılarak saldırı gerçekleştirilmiştir. Resmi verilere göre bu saldırıların hiçbirinde kimse ölmemiştir (McCormack & Box, 2004, s. 9).

Aum tarafından gerçekleştirilen ve uluslararası gündemde bugün bile hala zaman zaman kendine yer bulunabilen asıl saldırı 20 Mart 1995 tarihinde Tokyo metrosunun, Kasumigaseki metro istasyonunda gerçekleştirilen sarin gazı saldırısıdır.

Saldırıda gazete kağıtlarının içine sarılı sarın gazı paketleri, metronun içinde patlatılarak en fazla sayıda insanın ölümü amaçlanmıştır. Ayrıca aynı anda farklı metro hatlarından gelen bu kişiler, Tokyo'nun en kalabalık metro istasyonuna yaklaşınca aynı anda paketleri şemsiye ile patlatmışlardır.²³ Saldırı sonucunda 12 insan ölmüş ve 5000-6000 kişi yaralanmıştır. Aum, bir diğer saldırıyı da Tokyo-Yokohama arasında çalışan trende yaptığında 5000'e yakın insan yaralanmıştır (Davies, s. 95). Ayrıca bu saldırılar sonucunda 500'e yakın kişi neredeyse bugün bile devam eden hastalıklara maruz kalmıştır.²⁴ Saldırı sırasında Japon sağlık sistemi neredeyse çökme noktasına gelmiştir. Bu saldırı gerek sağlık sistemine gerekse güvenlik birimlerine ciddi eleştirilerin yönetilmesine sebep olmuştur (Martin, 2010, s. 200 ve Itabashi, Ogawara, & Leheny, 2002). Ayrıca bu olay diğer dini oluşumlara karşı bakış açıları başta olmak üzere ülkenin terörle mücadele politikası gibi birçok konuda değişikliğe sebep olmuştur. Saldırıdan hemen sonra bu grubun mekânları polis tarafından hızlı bir biçimde basıldıktan sonra üyeler toplanmıştır. 16 Mayıs 1995' de liderleri Asahara gözaltına alınmış ve yargılamalardan sonra 27 Şubat 2004'te idama mahkum edilmiştir (Martin, s. 200).

Çok farklı dinlerin öğretilerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş bir dini grubun yapmış olduğu bu saldırı, dünya çapında kendinden söz ettirmiştir (C. & W., 1998). Ayrıca terörizme dair yeni endişeleri dünya gündemine taşımış ve Japonya'nın 'güvenli ülke' imajını da büyük ölçüde sarsmıştır (Itabashi, Ogawara, & Leheny, 2002). Ayrıca bir terör örgütünün kitle imha silahı kullanabilme ihtimali de gerçekleşerek literatürlerde yerini almıştır. Hatta Walter Laqueur bu konuyu 'post-modern terörizm' olarak işlemiştir (Laqueur, 1996).

2.2. Japonya'da Terörün Toplumsal Uzantıları

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Japonya'da odaklanılan temel nokta ekonomik gelişme ve buna benzer konular olurken reformlar da bu temelde yapılmıştır. Soğuk

---

²³ Ayrıntılı bilgi için bkz; Belgesel; Tatsuya Mori (1998). "A".
http://www.imdb.com/title/tt0241146/?ref_=ttmi_tt

²⁴ Aum'un 1989 yılında itibaren büyüklü küçüklü yapmış olduğu tüm saldırıların kronolojik sıralaması için bkz; "A Case Study on the Aum Shinrikyo", Senate Government Affairs Permanent Subcommittee on Investigations, October 31, 1995 (Erişim Tarihi:15.09.2016).
https://fas.org/irp/congress/1995_rpt/aum/part05.htm

Savaş'ın getirdiği toplumsal sorunlar geri plana itilmiştir. Toplumun o anki hali analiz edilmeden yapılan gelişigüzel reformlar, belirli grupların radikalleşmesine ve sisteme karşı tepkilerin oluşmasına yol açmıştır. Bunun örneklerinden biri 1960'ların sonuna doğru şiddet içeren yollar ile dünya devrimi hayali kuran JKO olurken diğeri ise 1980'lerin sonuna doğru ruhsal kurtuluşun peşinde yıkanmış beyinler ile koşan Aum olmuştur. Amaçları ve yöntemleri bakımından birbirlerinden oldukça farklı örgütler olsalar bile, iki örgüt de “*kendi zamanlarının çocuğu*” olarak ortaya çıkmış ve dönemlerinin sosyal, siyasal ve kültürel problemlerinin radikal dışa vurumu mahiyetinde olmuşlardır (McCormack & Box, 2004, s. 1).

Aslında radikalleşmenin temelinde yatan ilk neden Japonya'da kurulmaya çalışılan sistemde, anayasanın üstünlüğü ilkesinin ABD'nin düşüncelerinden daha az önemsenir hale gelmesidir. Yani ilk tepki anayasaya, ABD ile olan ilişkilere verilen önemden daha az önem verilmesine gelmiştir. İkinci olarak işçi hakları, ticari haklar ve sosyal haklar gibi konularda anayasanın vatandaşlara tanımış olduğu hakların, bürokratik süreçlere takılması diğeri bir öfke sebep olmuştur. Bu durumlara tepki veren sosyal kitleler -özellikle öğrenciler ve aktivistler- otoriteler tarafından ilk başta ikna edilmeye ve zamanla bastırılmaya çalışılmıştır (Glasius, Kaldor, & Anheier, s. iii-iv). Bu yöntem sürdürüldükçe de grupların şiddete yönelme olasılıkları giderek artmıştır (Laqueur, 1977).

Savaş sonrası Japonya'da öğrenciler ve sivil toplum kuruluşları demokratik bir anayasanın bir an önce uygulanmasını istemişlerdir. Bu süreçte her ne kadar demokratik bir anayasa yürürlüğe girse de başlarda bazı bürokratik kurumlara özerklikler verilmesi ve sistemin Amerikan'ın ihtiyaçlarına göre dizayn edilmesi, öğrenci hareketlerini şiddete meyilli hale getirmiştir. Sivil toplum ile devlet arası anlaşmazlıkların giderek artmasıyla 1950-1960 arası dönem, baskı ve saldırganlık dönemi olarak adlandırılmıştır. Özellikle bu süreç boyunca üniversitelere bürokratik müdahalelerde bulunulmuş ve bu durum öğrencilerin katılımları ile çok büyük

gösterilere sebep olmuştur. Bu müdahaleler Japonya Amerika Güvenlik Anlaşması'nın²⁵ bir gereği olarak kabul edilmiştir (McCormack & Box, 2004, s. 2).

Yine gösterilerin yoğunlaştığı diğer bir dönem ise 1963-64 yıllarıdır. Bu gösterilerde artık öğrenciler maske ve kask gibi başlıklar ve çeşitleri şiddet aletleri kullanmaya başlamışlardır. Burada temel tepki Japonya ile Güney Kore arasında imzalanan Normalleşme Anlaşması'na olurken bu anlaşma Amerika'nın, Soğuk Savaş stratejisi olarak kabul edilmiştir. Ayrıca Vietnam Savaşı dolayısıyla²⁶ ABD'nin Japon üslerini kullanmasına da tepkiler yükselmiştir. Yine bu gruplar üniversitelerin ve diğer kurumların, Soğuk Savaş politikaları yüzünden bozulduğunu iddia etmişlerdir. Diğer yandan yükseköğretim kurumlarındaki yetersizliklere dikkat çekmişler ve bazı kurumların gereksiz olduğunu savunmuşlardır. Olaylar o kadar ileri gitmiştir ki; 1968-69 yıllarında üniversite eğitimi bir yıl boyunca durdurulmuştur. Kampüsler gerek gruplar arası gerekse gruplar ve polisler arasındaki şiddet olaylarına sahne olmuştur (McCormack, 1971). 1968-1988 yılları arasında bu tarz şiddet olaylarından dolayı 85 kişi öldürülmüş ve binlerce insan da bu olaylar sebebiyle yaralanmıştır (Katzenstein & Yutaka, 1991). Bu sürecin sonunda, eylemlerde adlarını JKO olarak duyuracak olan bu gruplar, 1969'dan itibaren daha da radikalleşerek yeraltı grupları halinde yaşamaya başlamışlardır.

1980'lerde ise başka bir örgüt Japonya modern tarihinde vuku bulmuştur. Bu sefer savaş sonrası bir krizden ziyade ekonomik ve sosyal gelişim sürecinin bir sonucu olarak ortaya çıkan bilim insanları, devletin imkânlarını ve kaynaklarını oldukça sınırlı bulmuşlardır. Böyle bir ortamda Aum, bu insanlara sınırsız fon gibi vaatlerde bulunarak onları bünyesinde hızlı bir şekilde toplamayı başarmıştır (Daly, Parachini, & Rosenau, s. 10). Diğer yandan Aum'un lideri Asahara her ne kadar ortalama eğitim almış bir insan olsa da 1977'de Tokyo Üniversitesi'ne²⁷ girememiştir. Bunu üzerine oldukça hayal kırıklığına uğramış bir şekilde kendisini de

---

²⁵ Antlaşmanın maddeleri için bkz: A. Mete Tunçoku, "*Japon Dış Politikası*", Ankara, Nobel Yayıncılık, 2013, 289.

²⁶ Vietnam Savaşı'nın Japonya'nın özellikle ülke içine ne gibi etkileri olduğuna dair ayrıntılı bilgi için bkz; Thomas R.H. Havens (1987), "*Fire Across the Sea: The Vietnam War and Japan 1965-1975*", Princeton University Press.

²⁷ Japonya'nın en çok tanınan ve en prestijli üniversitesidir. 1877 yılında kurulmuş olup, 1886 yılında Tokyo İmparatorluk Üniversitesi adını almıştır.

dine vermiş ve Agonshu adında bir gruba üye olmuştur. Belli bir süre dini konulara yönelmiş ve ömrünün belli bir kısmını Himalaya Dağları'nda geçirdikten sonra bu örgütü kurmuştur. Üye sayısı hızlı bir artan bu örgüt, 1990'da Yüksek Doğruluk Partisi adı altında parlamento seçimlerine girse de seçim için göstermiş olduğu 25 adayın hiçbirisi başarılı olamamıştır. Bunun üzerine alay konusu olan topluluk daha da içine kapanmış ve toplumdan izole olmuştur. Bu süreçten sonra örgüt toplumun tepkisine karşı misilleme yapma özelliğini edinmek amacıyla (kaynak ve saldırı kapasite edinimi) yeni girişimlerde bulunmuştur (Davies, s. 93-94).

Nihayetinde bu iki grubun buluştuğu ortak nokta ise, ilk başta tutucu Japon bürokrasisine karşı olmaları ve daha sonra Amerika'nın Japonya'ya yapmış olduğu rehberliğe tepki göstermeleridir (McCormack & Box, 2004, s. 4). Başlangıçta her iki terör örgütü de polisten ve diğer güvenlik birimlerinden uzak kalıp dikkat çekmemeye çalışsa da özellikle Aum'un dini bir görünümüne sahip olması sebebiyle toplumsal özgürlük alanlarını çok iyi kullandığı görülmüştür. Japonya'da savaş sonrası dönemde (1945 ve sonrası) dini kuruluşlara vergi indirimine gibi birçok özgürlük alanı tanınmıştır. Özellikle 1995 Tokyo sarin gazı terör saldırısından sonra Japon otoritelerinin ilk hedefi, dini kurumlara tanımış olan bu özgürlüklerin geri alınması olmuştur (McCormack & Box, 2004, s. 9-10).

Sonuç olarak her iki grup da ölüm cezası, hapis cezası ya da gözetim gibi farklı şekillerde pasifize edilmiştir. Ancak düşünürlere göre bu durumun da toplumda bazı sıkıntılara sebep olacağı ve zamanında bu gruplarla bağı olan her insanın dışlanmaması gerektiğine vurgu yapmışlardır (Steinhoff P. G., 2001, s. 150). Burada özellikle Patricia Steinhoff'un da belirttiği gibi; "etiketlenmenin (radikal ve terörist gibi) genelde toplumda çoğunluğun yaptığı bir şey olduğu ama bu yanlısın ise azınlığı daha çok radikal yaptığı" gerçeği göz ardı edilmemelidir (Steinhoff, Krauss, & Rohlen, 1984, s. 208). İşte özellikle 1960'lardan sonra Japonya'da etiketleme hastalığı ciddi bir sorun olmuştur. Görüleceği üzere her ne kadar Japonya, önemli bir ekonomik güç ve küresel aktör olsa da bu iki örgütün eylemlerinden sonra ve yine bu dönemlerde dünyanın diğer bölgelerinde gerçekleşmiş terör eylemlerinin arkasından, terör konusunda toplumsal hassasiyetleri olan bir ülke haline gelmiştir (Walker, s. 8).

2.3. Terörle Mücadelede İlk Girişimler

JKO ve Aum ile mücadele etmiş Japonya'nın, terörle mücadele konusundaki ilk girişimleri, benzer profillerdeki terör örgütleri ile mücadele etmiş diğer ülkelerin yöntemleriyle kıyaslandığında, ele alınmaya değer bir konu olduğu görülmektedir. Ayrıca bugün hâlâ evrilmekte olan bu politikaların ortaya çıkış şekilleri ve amaçları, günümüzde Japonya'da küresel teröre karşı verilen mücadeleyi anlamak açısından da oldukça önemlidir.

Japonya'nın terörle mücadele konusunda aldığı önlemlere geçmeden önce bir noktayı belirtmekte fayda var; II. Dünya Savaşı'ndan sonra Japonya'nın güvenlik politikası genelde doğrusal bir karaktere sahiptir ve ancak belirli krizlere karşı alınan önlemler ile kısmen değişikliğe uğramıştır. Bu bağlamda; ulusal çıkar (güvenlik giderlerini en az seviyede tutarak çıkarları korumak), militarizme karşı anayasal kısıtlama (özellikle anayasanın 9. maddesi), bürokratik hantallık (ittifak-temelli bürokraside ve prosedürde), stratejik dengeleme (özellikle Çin'e karşı) ve Washington'dan diplomatik baskı (gaiatsu-外圧) gibi faktörlerin, Japonya'nın güvenlik politikalarını şekillendirdiği görülmüştür (Easley, Kotani, & Mori, s. 3). Bu faktörlerin, Japonya'nın içerde uygulamış olduğu ve uygulamak istediği terörle mücadele politikaları üzerinde halen oldukça etkili olduğu gerçeğinin burada bilinmesi önemlidir.

Diğer yandan genel anlamıyla Japonya terörle mücadele konusunda zayıf kalmış bir ülke olarak tanınmıştır. Bunun altında yatan sebepler, gerek uluslararası arenada küresel terörle mücadele konusundaki isteksiz tavırları gerekse de ülke içinde uygulamış olduğu etkisiz kabul edilen terörle mücadele politikalarıdır. Özellikle ülkenin bürokratik ve siyasi yapısı bu ülkeyi 'pro-aktif'ten ziyade 're-aktif' bir ülke yapmaktadır. Yani Japonya'nın terör karşıtı faaliyetleri çoğunlukla terör olayları gerçekleştikten sonra şekillenmiştir. Ancak terörü önlemede pro-aktif politikaların daha etkili olacağı iddia edilmektedir (Walker, s. 2-3). Japonya'nın terörle mücadele politikası en genel haliyle; içerde göreceli olarak pasif, dışarıda ise

oldukça sınırlı (Grotius geleneğine bir ihanet)²⁸ olarak tanımlanmıştır (Katzenstein, 2003, s. 738).

Terör örgütlerinin gerçekleştirmiş olduğu eylemlerden sonra hızlı bir şekilde aktif ve çözüm odaklı politikalara yönelen Japonya, bir taraftan yoğun yargısal takip ile süreci başlatırken diğer taraftan da kanıtların toplanması işlemlerini sürdürmüştür. Ayrıca toplumda bu konu politize edilerek tehlikeli durumlara karşı bilgilendirme istenmiştir. Terör örgütlerinin oluşturduğu şiddet, korku ve paranoya ortamında²⁹ daha önceki zamanlarda akla bile getirilemeyecek düzenlemeler de hükümet tarafından gündeme getirilmiştir. Örneğin vatandaşların kişisel bilgilerine ulaşma ve azınlık gruplar hakkında dosyalar oluşturma gibi yöntemlere başvurulmuştur. Ayrıca olağanüstü hal başlığı adı altında bu uygulamalara izin verilmiştir. Aslında bu uygulamaların benzeriyle 11 Eylül sonrasında, ABD’de karşılaşmıştır.³⁰ Bu durum terör eylemlerinin ortaya çıktığı ilk anda, ulus devletlerin verdiği tepkilerin benzerliğine bir örnektir.

Japonya’da terörle mücadele konusunda sorumlu belli başlı kurumlar Başbakan’a doğrudan bağlı İstihbarat ve Araştırma Ofisi (Naicho- 内調), Savunma Bakanlığı’na bağlı Askeri İstihbarat, Adalet Bakanlığı’na bağlı Toplum Güvenliği İstihbarat Teşkilatı ve Ulusal Kamu Güvenliği Komisyonu’na bağlı Japon Ulusal Polisi’dir. Ulusal düzeyde terörle mücadeleden sorumlu en temel kurum ise, Ulusal Polis Teşkilatı (Keisatsucyoo- 警察庁)³¹ bünyesinde yer alan ve 1977’de kurulan Özel Müdahale Timi (SAT) ve Özel Güvenlik Timi’dir (SST). Japonya’da dış istihbarattan daha çok Naicho sorumluyken iç istihbarattan ise TGİT sorumludur. Ancak 1986’da birimler arası istihbarat paylaşımının bir sorun olduğu anlaşılınca Dışişleri Bakanlığı, Toplum Teşkilatı, Ulusal Polis Teşkilatı, Savunma Bakanlığı ve

---

²⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz; A. C Cutler, “The 'Grotian Tradition' in International Relations”, **Review of International Studies**, Vol. 17, No. 1, Jan. 1991. pp. 41-65.

²⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz; Tatsuya Mori, Director of Two Documentaries on Aum: "A" and "A2" quoted in Eric Johnston, "Aum Bred Social Cult of Fear, Passion for Security", Japan Times, 30 October 2003.

³⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz; Hüsamettin İnaç, Fatih Aktaş, "11 Eylül 2001 Terör Saldırılarının Amerikan Güvenlik Bürokrasisine Etkileri", **Akademik Bakış Dergisi**, Sayı: 34, Ocak-Şubat 2013 (Erişim Tarihi: 15.01.2017). <http://www.akademikbakis.org/eskisine/34/25.pdf>

³¹ Ayrıntılı bilgi için bkz; National Police Agency (NPA) (警察庁), <https://fas.org/irp/world/japan/npa.htm> (Erişim Tarihi: 16.01.2017).

Başbakanlık temsilcileri bir araya gelerek Ulusal İstihbarat Paylaşım Birimi'ni kurmuşlardır. Bu bağlamda 1989 'da bütçeden 5.6 milyar Yen Ulusal Polis Teşkilatı için ayrılmıştır ve ayrıca bu kurum bünyesinde Uluslararası Terörizmle Mücadele adında yeni bir alt birim kurulmuştur (Miyaoka T. , 1998). İçeride terörle mücadele için kurulan bu yapıların, günümüzde küresel terörle mücadelede odak olduğu ve bu yapılara dair farklı arayışlar ile onların güncel gelişmelere cevap verebilir hale getirilmeye çalışıldığı da ayrıca sonraki bölümde ele alınacaktır.

Tablo-3: Terörle Mücadelede Diğer Girişimler (Sözleşmeler/Protokoller)

<i>Tarihler</i>	<i>Sözleşmelerin ve Protokollerin İsimleri</i>
26.05.1970	Uçaklarda İşlenen Suçlara ve Diğer Bazı Eylemlere Dair Sözleşme
19.04.1971	Uçakların Yasadışı Yollarla Ele Geçirilmesinin Önlenmesi İçin Sözleşme
12.06.1974	Sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı İşlenen Yasadışı Eylemleri Önlemek İçin Sözleşme
08.06.1987	Uluslararası Dokunulmazlığa Sahip Olan Kişilere Karşı İşlenmiş Suçların Cezalandırılması ve Önlenmesi Üzerine Sözleşme
08.06.1987	Rehin Alınmalara Karşı Uluslararası Sözleşme
28.10.1988	Nükleer Materyallerin Fiziki Koruması Üzerine Sözleşme
26.09.1997	Tespit Amacıyla Plastik Patlayıcıların İşaretlenmesi Üzerine Sözleşme
24.04.1998	23 Eylül 1971 Tarihli Sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı İşlenen Yasadışı Eylemleri Önlemeye Dair Ek Sözleşme
24.04.1998	Denizlerin Güvenliğine Karşı İşlenecek Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Yönelik Sözleşme
24.04.1998	Kıta Sahanlığına Yerleştirilmiş Sabit Platformların Güvenliğine Karşı İşlenecek Yasadışı Suçların Önlenmesine Yönelik Sözleşme
16.11.2001	Bombalı Terörist Eylemlerinin Önlenmesine Yönelik Uluslararası Sözleşme
11.06.2002	Finansal Terörün Önlenmesine Yönelik Uluslararası Sözleşme
03.08.2007	Nükleer Terör Eylemlerinin Önlenmesine Yönelik Uluslararası Sözleşme

Kaynak: Ministry of Foreign Affairs of Japan, “Japan Counter-Terrorism Measures”, May 16, 2016 (Erişim Tarihi: 15.11.2016) <http://www.mofa.go.jp/files/000156881.pdf>

Terörle mücadele konusunda kurumsal anlamda birçok girişime başvurulsa (Tablo-3) da özellikle istihbarat için kurulmuş bürokrasiden yeterli verimin alınmadığı görülmüştür. Burada değinilmesi gereken başka bir husus ise ‘devletin meşruiyeti imparatora değil halka dayanır’ ifadesinin anayasada yer aldığı Japonya’da, kişi hak ve özgürlükleri konusunda üst seviyede bir hassasiyet oluşmuştur (Itabashi, Ogawara, & Leheny, 2002). Çünkü Japon halkı II. Dünya Savaşı sonunda Japonya’ya atılmış olan iki atom bombasının suçlusu olarak İmparator ve yöneticileri görmektedir. Japonya’da otoriteler her ne kadar olağanüstü hal ve güvenlik gerekçelerine dayandırarak özel hayata kısmen müdahale etmek istese de bu yaklaşım halk tarafından oldukça fazla tepki almıştır (Katzenstein, 2003, s. 743).

1969 yılından 1989’a kadar 200’den fazla bombalı saldırı ve 1978’den 1990’a kadar da 700’e yakın molotof vb. şekillerde gerilla saldırılarına maruz kalan Japonya’da polis en ciddi saldırıya 1995’de Tokyo Metrosu’nda şahit olmuştur (Katzenstein & Yutaka, 1991, Tablo 2). Bütün bu olaylara rağmen polisin sosyal hayattaki durumu oldukça azami seviyede ve gayriresmî olmuştur. Bunun dışında Japonya uluslararası arenada JKO tarafından gerçekleştirilen eylemlere karşı da diğer ülkelere göre oldukça yumuşak tedbirler almıştır. Bu tedbirlerden bazıları, fidye vermek, tutuklanan teröristleri bırakmak vb. şekillerde olmuştur. Bu sebeple 1990’na kadar Japonya’nın terör örgütlerine karşı politikası, “*teröristlerin istediğini vermek*” şeklinde tanımlanmıştır (Itabashi, Ogawara, & Leheny, 2002, s. 346). Yine öne çıkan bir diğer konu ise, rehinelere önemini vurgulamak için “*bir kişinin hayatı dünyadan bile ağırdır*” sözünün, Japon Başbakan Takeo Fukuda tarafından gelen eleştirilere cevap olarak söylenmiş olmasıdır. Japonlar da hükümetin bu uzlaşmacı politikasını desteklemişlerdir. Özellikle terörizm konusunda Japon hükümetinin yürüttüğü bu politikalara dair yapılan bir ankete göre, insanların yüzde %62’si desteklerken insanların sadece %23’ü ise “*ne pahasına olursa olsun terörizm konusunda taviz verilmemesi gerektiği*” yönünde fikir beyan etmişlerdir (Itabashi, Ogawara, & Leheny, 2002, s. 346).

1978’de Bonn Zirvesi’ne katılan ülkeler, ne pahasına olursa olsun terör konusunda taviz verilmemesini deklare etmiştir ve Japonya kâğıt üstünde bu bildiriye

imza atmıştır (Katzenstein, 2003, s. 745). Özellikle 1996 yılında Lima’da Japon Büyükelçisi rehin alınması sonucunda, Japon Ulusal Polis Teşkilatı bünyesinde kurulmuş olan Özel Müdahale Timi’nin diğer ülke birimleri ile eğitim görmesi ve ortak çalışma yapması gündeme gelmiştir. Ayrıca Meclis eski Genel Sekreteri Seiroku Kajiyama daha da ileri giderek, belirli ülkelerle birlikte, JÖSK’ün Japonya sınırları dışında operasyon yapabilme imkânı verecek yasal değişikliğe ihtiyaç olduğunu belirtmiştir (Miyaoaka T. , 1998). İşte bu noktadan sonra günümüzde de devam etmekte olan anayasal düzeyde tartışmalar, terörizm sebebiyle ateşlenmiştir. Düşündürücü nokta ise, 1995’de terör için özel tim çoktan eğitilmiş olsa da 1996-97’de dört ay boyunca süren rehine olayına müdahale için Lima’ya gönderilmemiştir. Bundan hareketle Japonya’nın uluslararası arenada işbirliği konusunda isteksiz davrandığına yönelik iddiaların sebebi görülebilmektedir. Bir diğer konu ise Japon hükümetinin halkına karşı tamamıyla bilgilendirici açıklamalardan uzak durduğudur. Çünkü bu çelişkili olaylardan sonra halkın, ülkelerinin terörizm konusunda tam olarak nasıl bir politika izlediği konusunda kafa karışıklığı yaşadığı vurgulanmıştır (Katzenstein, 2003, s. 745).

Uzmanlarca JKO’nun faaliyetlerine son vermesi, Japonya’nın sabırlı, uzun soluklu ve uzlaştırıcı terörle mücadele politikasına dayandırılırken (Katzenstein & Yutaka, 1991) diğer yandan içerde Aum ile verilen mücadelede istihbarat açıkları da devlete ciddi eleştirilerin yöneltmesine sebep olmuştur (Steinhoff P. , 1996, s. 17). Halktan gelen talepleri bastırmak için parlamentoya (Diet)³² teknik takip ve dinlemeyi kolaylaştırıcı kanun teklifleri sunulmasına rağmen bu teklifler parlamentodan geri çekilmek zorunda kalmıştır. Burada girilen faaliyetlerin ‘bir şeyler yapılıyor’ veya ‘bir şeylerin hesabı soruluyor’ hissini verebilmeyi amaçladığı düşünülmektedir (Itabashi, Ogawara, & Leheny, 2002). Ayrıca Japon parlamentosu özgürlükleri direk kısıtlamayan, örgüt mensuplarının üç yıl boyunca takibini mümkün kılan bir yasaya izin vermiştir. Aum teröristleri terör eylemi gerçekleştirmiş

³² Japonya’da iki kabineli meclis sistemi bulunmaktadır. Ulusal Meclis (Diet) Anayasa’da, “en üst devlet kurumu” olarak tanımlanmakta ve 475 sandalyeli Temsilciler Meclisi (Alt Meclis) ile 242 sandalyeli Üst Meclis’ten oluşmaktadır. Ulusal Meclis, Başbakan’ın atanması, Hükümet’in feshedilmesi ve bütçenin onaylanmasında temel belirleyici kurumdur. Temsilciler Meclisi anayasal olarak Üst Meclis’e göre daha güçlü bir konumdadır. Temel konulardaki bazı kararlarda sadece Alt Meclis söz sahibi olup, Üst Meclis tarafından alınan kararları da 2/3 çoğunlukla reddetme yetkisine sahiptir (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, “Japonya’nın Siyasi Görünümü” (Erişim tarihi:01.02.2017), <http://www.mfa.gov.tr/japonya-siyasi-gorunumu.tr.mfa>)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TERÖRLE MÜCADELEDE GÜNCEL SORUNLAR

Ülke içindeki terör olaylarına karşı pro-aktiften ziyade re-aktif politikalar ile sorunları aşmaya çalışan Japonya'ya, uluslararası arenada -özellikle küresel terörizmin yükselişi ile birlikte- ihtiyaç duyduğu manevraları yapabilmesine ilk meydan okuma anayasasından kaynaklanmaktadır. Terörle mücadele ve kriz anlarına dair Japonya'daki yasal durum uluslararası ilişkiler uzmanı Akihiko Tanaka'ya göre şöyle ifade edilmiştir; "bölgedeki krizlere dair yasalarımız var, muhtemelen daha uzak bölgelere dair de yasalarımız olacak ancak Japonya'nın direk saldırı aldığı bir duruma karşı yeterli yasalarımız yok" (Katzenstein, 2003, s. 753). Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere, Japonya'nın içeride ve dışarıda uygulamış olduğu terörle mücadele politikalarının aslında bir şekilde aynı kapıya yani anayasaya ve pasifist ülke özelliğinden kaynaklandığı görülmektedir.

3.1. Japon Anayasasının Çıkmazı

Soğuk Savaş sonrasında Japonya, uluslararası barış ve güvenlik meselelerine katılım konusunu tekrar gözden geçirmeye başlamıştır. Bu temelde yapılan tartışmalarda Japonya, ordunun rolünün pasifist mi yoksa realist mi olması konusunda ikilem yaşamıştır. II. Dünya Savaşı sonunda yürürlüğe giren anayasanın birçok konuda güncel gelişmelere cevap veremediği görülmüştür (Muttaqien, s. 10). Bu bağlamda Japonya'yı en çok zorlayan anayasanın 9. maddesi, aşağı yukarı son yirmi yıldır ülke siyasi gündeminde yerini almıştır. Ülkenin pasifist olarak nitelendirilmesine sebep olan bu maddeye göre;

Adalet ve düzen temelindeki bir dünya barışına içtenlikle bağlı olarak Japon Halkı, ulusun egemenlik hakkı çerçevesinde ve uluslararası çatışmaların çözüme kavuşturulmasında savaşı bir araç olarak görmediğini ifade eder. Yukarıdaki bentte açıklanan amacı yerine getirmek için kara, deniz ve hava kuvvetleri ve savaşta kullanılabilir diğer kaynakları hiçbir zaman geliştirmeyecektir. Devletin savaşçılık hakkı hiçbir zaman tanınmayacaktır (Akçadağ, s. 6).

Japon Anayasası'nın bu hali 1947'de General MacArthur önderliğinde hazırlanmış ve kabul ettirilmiştir. Buradaki amaç II. Dünya Savaşı'nda çevresine ve birçok ülkeye ciddi zararlar vermiş Japonya'nın pasifize edilmesi olmuştur. Ayrıca

demokratik bir devletin inşası için bu halin gerekli olduğu düşünülmüştür (Arbaugh, s. 128). Ancak bu maddenin yorumlanması konusunda en başından beri çeşitli ayrılıklar gözlenmiştir. Hatta bu maddenin Japonya-ABD ilişkilerine ve Japonya ile alakalı olan diğer uluslararası gelişmelere bağlı olarak farklı şekillerde yorumlandığı da görülmüştür (Umeda, s. 8). Daha 1950’de Kore Yarımadası’nda patlak veren savaş ile Japonya’nın bu pasifist anayasası düşündürmeye başlamıştır. Hatta General MacArthur, bu kadar pasifist bir anayasaya sahip olan Japonya’nın istikrarının, komünist ideolojilerin de baskısıyla kolayca yok edilebileceğinden korkmuştur (Southgate, s. 1612). Aslında Arthur’un buradaki temel korkusunun, ordusunu kullanmaktan yoksun Japonya’nın Sovyetler Birliği tarafından hızlı bir şekilde işgal edebileceğini görmüş olmasından kaynaklandığı belirtilmektedir (Umeda, s. 11). Asya’daki istikrarsız durum ve komünistlerin faaliyetleri, Amerika için Japonya’nın ne kadar önemli bir ortak olduğunu göstermiştir. Bunun akabinde Japonya’ya askeri kapasitesini artırma konusunda baskılar yapılmışsa da bu baskılara cevap olarak Japonlar anayasayı öne sürerek gönülsüz davranmışlardır (Gibbs, s. 145). O zamandan sonra Japon Anayasası günümüze kadar gerek ülke içinde gerekse uluslararası arenada tartışılmış ve özellikle terörle mücadele konusunda da oldukça önemli bir konu olmuştur.

Anayasanın yorumu konusunda çok farklı söylemler olsa da buna karar verebilecek tek kurum Diet’tir (Southgate, s. 1602). Buradaki dağılım siyasi partilerin seçimlerde aldıkları oy oranına göre değiştiği için her seçim sonrası, anayasa konusu bir başka boyuta taşınmaktadır. Japonya Demokrat Partisi Diet’te çoğunluğu aldığı zaman, ülkeyi daha Asya’cı perspektiften yönetmek istemektedir. Bu yüzden anayasanın revize edilmesi konusuna önem vermemektedir (Panton, s. 132). Ancak II. Dünya Savaşı’ndan bu yana ülke yönetiminde en uzun soluklu yer alan parti olarak Liberal Demokrat Parti ise, bu konuyu ön plana çıkarmaktadır. Çünkü gerek Asya’nın güvensiz yapısı gerekse ABD’nin Japonya’nın daha fazla sorumluluk alması gerektiğine dair beklentileri, militaristleşme politikalarının LDP’nin ana gündeminden birisi haline gelmesine sebep olmaktadır (Harner, 2014).

Diet’in onayından sonra anayasa konusundaki farklı yorumlara yasallık kazandıracak asıl kurum ise Yüksek Mahkeme’dir. Bu zamana kadar Japonya’da

siyasiler tarafından girifilmiş olan 9. maddenin farklı yorumlarına yönelik politikalar, Yüksek Mahkeme tarafından engellenmiştir ya da onaylanmamıştır. JÖSK'ün yurtdışında kullanılmasının önünü açmaya dair girişimler, mahkemeden gerekli oluru alamamıştır. Yüksek Mahkeme'nin bu konudaki tavrı çok net olup bu konudaki siyasi doktrinlere oldukça mesafeli kalmıştır (Southgate, s. 1624-25). Anayasa sorunu sadece salt bir anayasa maddesinden ibaret değildir ve ardı sıra gelen süreçlerle de gittikçe daha derinleşen bir hal almaktadır.

Körfez Savaşı boyunca Japonya bütün ısrarlara rağmen anayasanın 9. maddesini sebep göstererek bu savaşa direkt olarak müdahil olmamıştır. Burada hem Yüksek Mahkeme hem de Diet 9. maddenin bu kadar geniş bir şekilde yorumlanmasına onaylamamışlardır. Buna karşılık Japonya anayasal bahaneler ile katılmayı reddettiği bu sürece Çek Defteri Diplomasisi (Checkbook Diplomacy)³³ ile dâhil olmayı seçmiştir (Panton, 2010, s. 135). Bu durum uluslararası tepkilere sebep olmuş ve “çok az ve çok geç” şeklinde yorumlanmıştır (Southgate, s. 1631). Çünkü Japonya çatışma tamamladıktan sonra bölgede ekonomik ve insani yardım amaçlı politikalar izlemiştir.

11 Eylül akabinde Japonya, ABD'ye terörle mücadele konusunda bazı taahhütler vermiştir. 2001'de Terörle Mücadelede Özel Önlemler Yasası ile savaşan olmamak kaydıyla yurt dışına JÖSK'ü gönderme kararı alınmıştır (Southgate, s. 1601). 2003'de ise Irak Özel Önlemler Kanunu ile JÖSK Irak'ta göreve almıştır. 2007'de ayrı bir yasayla terörle mücadeleye uluslararası alanda destek sağlanmıştır. Anayasa'nın 9. maddesinin yeniden yorumlanmasına dayanan bu politikalar Japonya'da büyük tartışmalara sebep olmuştur. Hatta birçok kişi anayasanın ihlal edildiğini vurgulamıştır. Ancak devlet başkanı Fukuda³⁴, bunun bir ihlal olmadığını ve birliklerin savaş dışı bölgelerde görev aldığını belirtmiştir (Gibbs, s. 159) (bkz; Tablo-6). Diğer yandan JÖSK'ün, BM'nin Barışı Koruma faaliyetlerine katılımı

---

³³ Ayrıntılı bilgi için bkz; Machiko Sato, “Japonya'nın İnsani Yardım Diplomasisi ve Dış Yardımları Üzerine”, Çev: Bengü Çelenk, Türkiye'de ve Dünya'da Dış Yardımlar, Nobel Yayıncılık, Ocak, 2016, 642-665. Ayrıca Körfez Savaşı yıllarına ve Çek Defteri Diplomasisine, bu çalışmanın dördüncü bölümünde sıkça yer verilmiştir.

³⁴ Yasuo Fukuda (2007-2008); Shinzo Abe'nin 2007'de istifası ile Liberal Demokrat Parti'nin başkanı olarak başbakan olmuştur. Partisi ile yaşadığı problemleri öne sürerek aynı yıl aniden istifa etmiştir. Onun da istifası üzerine yerine Tarō Asō gelmiştir.

konusunda da Japonya yine anayasal engelleri ön planda tutmuştur. Birliklerin katılımının ön şartlarını, gidilecek bölgede ateşkesin imzalanmış olmasını, gidilecek ülkenin bu birliklere rıza göstermesini, BM'nin bu savaşta tarafsız olmasını, silah kullanımının sadece meşru müdafaa ile mümkün olmasını ve bu maddelerden birinin sağlanmadığı takdirde birliklerin geri çekileceği şeklinde sıralamıştır (Southgate, s. 1631). Uygulanmış olan bu girişimler tamamıyla terörle mücadele konusunda olmasa da günümüzde Japonya'nın küresel teröre dair uygulamak istediği politikalar konusunda aynı şekilde anayasa engeliyle karşılaştığı için önemlidir.

Tablo-4: Japonya'nın Katılım Gösterdiği BM Barışı Koruma Operasyonları

Görev	Nitelik	Tarih	Kişi Sayı
BM Angola Doğrulama Misyonu	Seçici Gözlemci	Eylül-Ekim 1992	3
II			
BM Kamboçya Geçiş Hükümeti	Askeri ve Seçici Gözlemci, Mühendis, Sivil Polis	1992-1993	724
Mozambik BM Operasyonu	Subay, Hareket Kontrol Subayı, Seçici Gözlemci	1993-94-95	68
El Salvador BM Gözlemci Görevi	Seçici Gözlemci	Mart/Nisan 1994	15
BM Ateşkesi Gözlem Gücü	Subay, Taşıma Birimi	1996-...	45
Doğu Timor BM Görevi	Sivil Polis	Temmuz/Eylül 1999	3
BM Doğu Timor Geçiş Hükümeti	Mühendis, Merkez Karargâh Personeli	Şubat 2002	690
BM Doğu Timor Destek Görevi	Mühendis, Merkez Karargâh Personeli	Mayıs 2002/Temmuz 2004	1624

Kaynak; "Japan's Contribution to UN Peacekeeping Operations", Ministry of Foreign Affairs of Japan. <http://www.mofa.go.jp/policy/un/pko/pamph2005.html> (Erişim Tarihi: 28.02.2017)

Son ve güncel olarak 19 Eylül 2015'de LDP lideri Shinzo Abe³⁵ ve kabinesinin girişimleriyle 9. maddenin, kolektif savunma hakkını kapsayacak ve barışın

³⁵ Shinzo Abe, 2012'de LDP ile iktidara gelmiş ve "*Barışın Pro-aktif Katılımcısı*" (Proactive Contributor To Peace) ülke konseptini benimsemiştir. Abe siyaseti, Japon sağcı kesiminin istediği çizgilerde hareket etmekte olup Japonya tarihini tamamıyla bir utanç kaynağı olarak gören fikirlere

sağlanması için JÖSK'ün yurtdışında da kullanılabilmesini mümkün kılacak şekilde tekrar yorumlanması sağlanmıştır (Katsuyuki, 2015). Ancak 30 Ağustos 2015'de Diet önünde II. Dünya Savaşı'ndan bu yana en fazla katılımın olduğu gösterilerin düzenlenmesine rağmen bu değişiklik yapılmıştır (Alagöz, s. 1-3). Abe bu değişikliğin sebebi olarak; bölgede meydana gelen değişimleri, Çin'in artan kapasitesini, Kuzey Kore'nin devam eden nükleer faaliyetlerini, küresel anlamda artan terör olaylarını ve ABD'nin Pasifik bölgesinde askeri bir güç olarak Japonya'ya duyduğu ihtiyacı göstermiştir (Katsuyuki, 2015).

Genel olarak her ne kadar JÖSK'ün ülke dışında sınırlı seviyede de olsa operasyonlarına izin verilse de bunlar daha çok insani ve çatışma sonrası yardım şeklinde olmuştur (Southgate, s. 1604). Bütün bu girişimlerin hiçbirisi savaşan taraf temelinde olmamış ve daha çok terörün önlenmesi ve şiddetlenmesini engelleme amacı gütmüştür. Bütün bu süreçlerde Japon Anayasası'nın 9. maddesinin çiğnenmediği de vurgulanmıştır.³⁶ Ancak Japon yöneticilerin de hissettiği gibi, küresel terörizm artmasıyla, Japonya'nın uluslararası toplumla daha aktif bir şekilde çalışmasının gerekliliği de görülmüştür (Kaufman, s. 269).

3.2. Japon Halkının Pasifist Tutumu

Japonya'nın terörle mücadele politikası konusunda değinilmesi gereken ve en az Japon Anayasası kadar önemli olan diğer bir unsur da Japon halkının bu pasifist tutumu oldukça benimsemiş olmasıdır. Terörle mücadelede ülke içinde iki terör örgütüne karşı uygulanan politikalarda, kişisel özgürlükler ve benzeri alanlarda oldukça hassas davranan Japon halkı, yine küresel terör ve benzeri yurtdışı görevlerinde de aynı hassasiyeti göstermiştir.

Japon kültürü genel itibariyle oldukça karmaşık olarak atfedilse de bu kültürün üç temel değer "*kolektivizm, uzlaşma ve hiyerarşi*" üzerine kurulu olduğu vurgulanmaktadır. Kolektivizm ile öncelikle ailenin, köyün, şirketin ya da ulusun çıkarlarının bireyden önce gelmesi, uzlaşma ile anlaşmazlık veya sorun anlarında farklı

---

karşı çıkmaktadır. (Ayrıntılı bilgi için bkz; <http://press.anu.edu.au/wp-content/uploads/2015/09/WEB-final-EAFQ-7.3.pdf> (Erişim Tarihi: 15.09.2016).

³⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz: "*Statement by Prime Minister Junichiro Koizumi on the Passing of the Anti Terrorism Special Measures Bill*", Oct. 29, 2001 (Provisional Translation), http://japan.kantei.go.jp/koizumispeech/2001/1029danwa_e.html (Erişim Tarihi: 20.12.2016).

tercihlerin bir arada yaşayabilmesi ve son olarak hiyerarşi ile de üstünlüklerin ve statülerin korunması vurgulanmaktadır. Buradan hareketle Japon kültürünün doğasında olan özellikler birçok yönden terörist aktivitelere zıt olan şeylerdir. Yani Japonlar, uluslarını ve ailelerini korumayı, bireysel çıkarlarından daha ön planda tutarlar. Nihayetinde toplumculuk ve uzlaşma üzerine kurulan bu kültürün, terörlere mücadele söz konusu olunca hızlı bir şekilde karar alamamasının altında yatan sebep, halkın siyasi konularda benimsemiş olduğu pasifist tutumun yanında terör olaylarının diğer ülkelere oranla Japonlara daha az zarar vermiş olmasıdır (Walker, s. 21-22).

1947'de yürürlüğe giren Japon Anayasası'nın, modern Japon kültürü ile hızlı bir şekilde kaynaştığı görülmüştür. Japon halkının birçoğu anayasanın 9. maddesi ile gurur duymuş ve zamanla bu pasifist tutum bir ideal haline gelmiştir. Çoğunluğa göre bu madde tek başına Japonya'nın 'barış ülkesi' olmasının sebebi olarak kabul edilmiştir (Panton, s. 131). Kısmen de olsa belli bir grup ise bu maddenin Japonya'nın daha aktif olmasını engelleyerek onu küresel bir güç olmaktan alıkoyduğunu düşünmektedir (Cook & Shearer, 2003).

Genel haliyle Japon halkının pasifist tutuma bu kadar önem vermesinin altında yatan en büyük neden, tabii ki yakın tarihte yaşanmış trajedilerdir. Japonlar siyasi otoritelerin çok fazla güçlü olmasını tercih etmemişlerdir. Çünkü II. Dünya Savaşı'ndan sonra alınan yenilginin sebebi olarak ordu ve imparator kabul edilmiştir. Bu sebeple Japonlar etkin liderliğe sahip bir siyasi modele oldukça uzak durmaktadırlar. Güçlü yürütmenin, agresif profilli lider politikalarının uygulanmasını engelleyecek en önemli unsur olduğunu düşünmektedirler. Dolayısıyla uzun soluklu müzakerelerin hâkim olduğu bir siyasi sistemi korumak önceliktir. Bunu sağlamak için de Japon halkının önem verdiği konuların başında anayasa ve özellikle onu pasif tutan maddeler gelmektedir (McCargo, 2004).

Japonya'da siyasi konularda devlete karşı oldukça ileri safhada olan güvensizlik, sosyal konularda da kendini göstermektedir. Halk devletin asıl işinin ekonomi olması gerektiği temelinde düşünceler sergileyip siyasi ve diğer konuların geri planda tutulduğu siyasi partilere daha çok destek vermiştir (Green, 2003 ve Berger T. U., 1998). Terör olaylarının zirve yaptığı 1990'larda aynı zamanda ekonomik kötüye gidiş ile devlete karşı olan bu güvensizlik daha da artmıştır. Halk

bir taraftan devletin oldukça kısıtlı kalmasını desteklerken diğer taraftan da terör olayları ve bir kaç doğal felaketin üzerine devleti yeterli önlemleri almamakla suçlamıştır. Bir yandan toplumda istihbarat edinmek için çalışan gizli servislerin girişimleri eleştirilirken diğer yandan terör yapılanmalarına karşı gerekli çalışmaların yapılmadığı vurgulanmıştır (Itabashi, Ogawara, & Leheny, 2002). Halkın bu tavrı Japonya’da siyasi mekanizmaların oldukça zor durumda kalmasına sebep olmaktadır (Samuels, 2007). Bu zorluğun bir örneği Körfez Savaşı sırasında görülmüştür. Öncesinde JÖSK’ün yurt dışında askeri faaliyetlere girişmemesi (Southgate, s. 1622) konusunda baskı yapılırken sonrasında ise uluslararası toplumdan gelen eleştiriler üzerine teröre karşı bu kadar zayıf bir tepki verilmiş olmasının Japon halkı olarak ne kadar utanç verici olduğu yönünde fikirler toplumda hâkim olmuştur (Mockaitis & Rich, 2003). 11 Eylül sonrasında, 21-22 Eylül’de yapılan bir ankete göre, Japonlar Amerika’nın Irak’a karşı yapacağı askeri operasyonları desteklerken 2002 Eylül ayında aynı destek bir karşı duruş şekline dönüşmüştür. Yine bir sonraki yıl yapılan başka bir ankete göre ise, Japonya’nın da bu operasyonlara katılması fikri destek bulamamıştır (Muttaqien, s. 4).

Bütün bu radikal değişimlere rağmen genel olarak Japon halkı genellikle uzlaşmacı karakterdeki terörle mücadele politikalarında büyük oranda hükümetin arkasında durmuştur (Itabashi, Ogawara, & Leheny, 2002). Bu sebeple Japonya’nın terörle mücadele politikaları ‘şahin’ değil ‘güvercin’ politikalar olarak tanımlanmıştır. Bu tanımın yapılmasında öncelikle, Japonların şiddet şiddeti doğuracağı için katı terörle mücadele politikalarının şiddeti devamlı zirvede tutacak bir kısır döngüye sebep olacağı düşünceleridir. İkinci olarak baskıcı sert politikaların birçok masum insanın hayatına mal olma riskinin var olmasıdır. Son olarak, askeri personelin, vatandaşın ve teröristlerin insan hakları ihlallerine maruz kalma riskinin oldukça yüksek olmasıdır (Miyaoka T. , 1998).

Japonya’da halkın pasifist tutum konusunda halen ne kadar hassas olduğunu görmek açısından güncel olaylara da değinmek önemlidir. En çok öne çıkan gelişme, 2015 Eylülünde Başbakan Shinzo Abe öncülüğünde anayasanın 9. maddesinde yapılan yorumsal değişiktir. Değişiklik yapılırken en sık vurgulanan nokta ise, küresel terör olaylarına karşı Japonya’nın da yeterli desteği verebilmesinin ordunun

yurtdışında gerekli yerlerde kullanılabilmesini sağlamakla mümkün olacağı idi. Ancak seçimlerde en fazla oyu alan LDP'nin uygulamaya çalıştığı bu değişiklik 13.000 kişinin katılımıyla protesto edilmiştir (Townsend, 2015). Kısa bir sürede sosyal medya aracılığıyla etkili bir yayılım gösteren tepkiler, üniversite öğrencileri ve genç kuşak tarafından sokağa aktarılmıştır. Ülkede gençler arasında bu denli hızlı bir gruplaşmanın beklenmediği görülmüştür. Gençler arası söylemler ise; “*değişimin Japonya'yı bir savaşa sürükleyebileceği ve Abe'nin çoktan demokratik süreçleri çiğnediği*” şeklinde olmuştur (Katsuyuki, s. 1). Ayrıca yürürlükte bulunan anayasanın ülkenin kendini savunması için yeteri düzeyde imkân tanıdığı yönündeki tezler de ileri sürülmüştür. JÖSK'ün yurtdışında bir savaşa katılımının anayasanın ihlali olacağı ve durumun Japonya'yı, ABD ile birçok çatışma bölgesine sürükleyerek Japonya'nın yeni düşmanlar edinmesine neden olacağını altı çizilmiştir. (Katsuyuki, s. 2) Bu bağlamda kastedilen düşmanların başında gündemdeki Devlet'ül Irak ve's Şam (DAEŞ)³⁷ terör örgütü gelmektedir. Bununla beraber Japonya'nın şimdiden büyükelçilik ve konsolosluklarında ek güvenlik önlemlerine başvurması (Alagöz, 2015) bu savı desteklemektedir.

Gösterilerin bir diğer ayağı ise halkın ekonomik meselelere vermiş olduğu öncelikle alakalı olup Abe tarafından uygulamaya konan ve Japonya'nın yaşamakta olduğu ekonomik durgunluğa bir cevap mahiyeti taşıyan *Abenomics*³⁸ politikaları üzerinedir. Değişim karşıtı insanlara göre hükümet bütün enerjisini savunma yasasına harcarken Abenomics politikalar üzerine düşülmüyor ve ekonomi ivme kaybediyordu (Sawa, 2016).

Abe, Japonya'nın uzun süreli, yıpratıcı ve karmaşık bir çatışmaya girmeyeceğini konuşmalarında ısrarla belirtmesine rağmen göstericiler bu üstü kapalı ibarelerin Japonya'yı ileride bir savaşa götüreceğini belirtmişlerdir. ‘Kolektif Meşru Müdafaa’³⁹ anlayışı ile Japon birliklerinin kapasite ve sayısında artış gerçekleşeceğini neden olarak gösteren bazı kesimler, Abe'nin “*savaş yanlısı*” bir

³⁷ Bu terör örgütünü isimlendirmek konusunda IŞİD, DEAŞ, DAEŞ, İŞTÖ ve İLTÖ gibi kısaltmalar kullanılmaktadır ve bu çalışmada DAEŞ tercih edilmiştir.

³⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz; “*About Abenomics*”, The Government of Japan, (Erişim Tarihi: 08.04.2015) <http://www.japan.go.jp/abenomics/> .

³⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz; “*Collective Self-Defense*”, Sasakawa Peace Foundation USA, October 27, 2015 (Erişim Tarihi:05.12.2015), <http://spfusa.org/research/collective-self-defense/> .

lider olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca 2015’de Abe karşıtlarının sayısının ülke genelinde %38’den %50’ye yükseldiği görülmüştür (Foreign Policy, 2015). Abe’nin savunma ve güvenlik merkezli politikası halk tarafından kabul görmemiş ve halkın yarısından fazlası JÖSK’ün yurtdışında savaşması yönündeki karara karşı olumsuz tavır takınmıştır (Smith, 2015). Son olarak Japon Kabine Ofisi’nin yaptığı bir ankete göre, Japon halkının sadece yüzde 20’si JÖSK’ün BM’nin Barış Koruma misyonunda görev almasını desteklerken, bu sayı %10 oranında düşerek gerilemiştir. Japon Dışişleri Bakanlığı yetkilileri, 2008’den buyana Güney Sudan’da bulunan JÖSK’e halk desteğinin, bölgede kötüleşen şartlara bağlı olarak azaldığını belirtmişlerdir (Okubo, 2016).

Japonya ve pasifizm konusu toparlanacak olursa, II. Dünya Savaşı’ndan sonra yedi yıl boyunca Yoshida Doktrini⁴⁰ ile Japonlar için yeni bir kavram olan pasifizm kurumsallaştırılmıştır. Yoshida’nın Başbakanlığından sonra ise Ikeda Hayata (1960-64) ve Sato Eisaku (1964-72) yine barışa ve ulusal konsensüs temeline dayanan bu doktrini takip etmişlerdir (Pyle, s. 32). Yani Japonya’da pasifizm ilk başta liderler tarafından desteklenmiş daha sonra halk tarafından oldukça sahip çıkılan bir kavram olmuştur ve liberal yapısalcılara göre bu durum, Japonya’yı beklenmedik bir şekilde güç kullanma isteği konusunda gönülsüz davranmada ‘biricik’ ülke haline getirmiştir (Bukh, s. 5). Diğer yandan Japonya’nın pasifizme, “bir alkoliğin alkole bağımlılığı” gibi bağımlı olduğu da belirtilmiştir (Cooney, s. 152).

Sonuç olarak Japon halkı pasif tutum konusunda oldukça kararlı olmuş ve bu tutumdan ödün verdiği çok nadir görülmüştür. Özellikle 11 Eylül sonrasında devletin gerekli tedbirleri alması gerektiği belirtilse de destek her zaman sınırlı olmuştur (Shinoda, s. 30). Çalışmanın bu kısmında şu ana kadar Japonya’nın yurtdışında terörle mücadele konusunda tam katılımlı, askeri hem ve ekonomik açıdan aynı anda, bir operasyonu olmadığı için, bu konu BM nezdindeki operasyonlar bağlamında ele alınmaya çalışılmıştır. İç teröre karşı oldukça dokunulmazlığını koruyan pasifist duruş, uluslararası krizler ve küresel terör konusunda da aynı şekilde

---

⁴⁰ *Shigeru Yoshida*, Japonya Liberal Parti ile 1947-1954 yılları arasında Japonya Başbakanlığı yapmıştır. Yoshida Doktrini için ayrıca bkz; Yoshihide Soeya, "The Yoshida Line and the Yoshida Doctrine; Reexamining Yoshida's Diplomatic Choices", **International Relations Vol. 2008** (2008) No. 151 p. 1-17.

dokunulmazlığını şüana kadar korumuştur. Görüleceği üzere Japonya'nın siyasi kültürü ve karakteri gereği güçlü bir lider önderliğinde (Shinoda, s. 21), kararlı terörle mücadele politikalarının uygulanabilmesi çok mümkün olmayıp, öncelikle halkın bu konuda razı edilmesi gerektiği ortadadır.

3.3. Japonya Demokrasisi ve Bürokrasisi

Terörle mücadele konusu, gerek terörizmin halen gelişmekte olan bir kavram olmasından gerekse de ona karşı yaratıcı ve etkili uygulamaların geliştirilmesinin zor olmasından dolayı sorunludur (Korkmaz, 1998). Bu sebeple uzmanlara göre terörle mücadele iki cephede uygulanmak zorundadır. Bunlarda ilki içerde, istihbarat servisleri ve yasal girişimlerle birlikte gerekli kaynakların edinilmesi ve vatandaşların korunması için gerekli servislerin aktive edilmesidir. Dışarıda ise ülkenin bazen terörist organizasyonlara karşı bazen de o teröristlere destek veren devletlere karşı güç kullanabilmeyi göze alması gerekmektedir (Grace, s. 7-36). Zira başta en yakın müttefiki ABD olmak üzere uluslararası toplumun büyük çoğunluğunun Japonya'dan beklentisi bu yöndedir.

Terörle mücadele konusu kendi içerisinde yukarıdaki meydan okumalara sahipken Japonya ülke olarak bu konuda hem uluslararası hem de ulusal seviyede üzerine düşeni gerekli seviyede yapamamış bir ülke olarak zikredilmektedir. Özellikle ülke içerisinde uygulamaya çalıştığı politikalar ayrıca sorgulanmış ve bunun için ülke siyaseti sürekli bir arayış içinde olmuştur. 1995'de yılında gerçekleştirilen Tokyo Metro Saldırısı sonrası pro-aktif bir terörle mücadele politikasına olan ihtiyaç, bir kez daha Japon yetkililerce hissedilmiştir (Walker, s. 2). Ancak çalışmanın bu bölümünde değinilecek olan Japonya'nın çok ayaklı siyasi yapısı ve hantal bürokrasisi teröre karşı verilmek istenen yanıtları geciktirmesi ve bunun da ülkenin terörle mücadelede uluslararası bir aktör olmasına engel olduğudur (McCargo, 2004).

Terör, Japonya için yeni bir tehlike olmamakla birlikte, özellikle 11 Eylül sonrasında ABD'nin en yakın müttefiklerinden biri olarak dolaylı yolla da olsa bu ülkenin terör örgütlerinin hedefi olabilme riski belirlemiştir. İçerde dini bir cemaatin (AUM) ve bazı sosyal gruptan oluşturduğu terör gruplarının (JKO) hedefi olan Japonya'nın, ayrıca dışarıda da El Kaide ve benzeri terör örgütlerinin hedefi olma

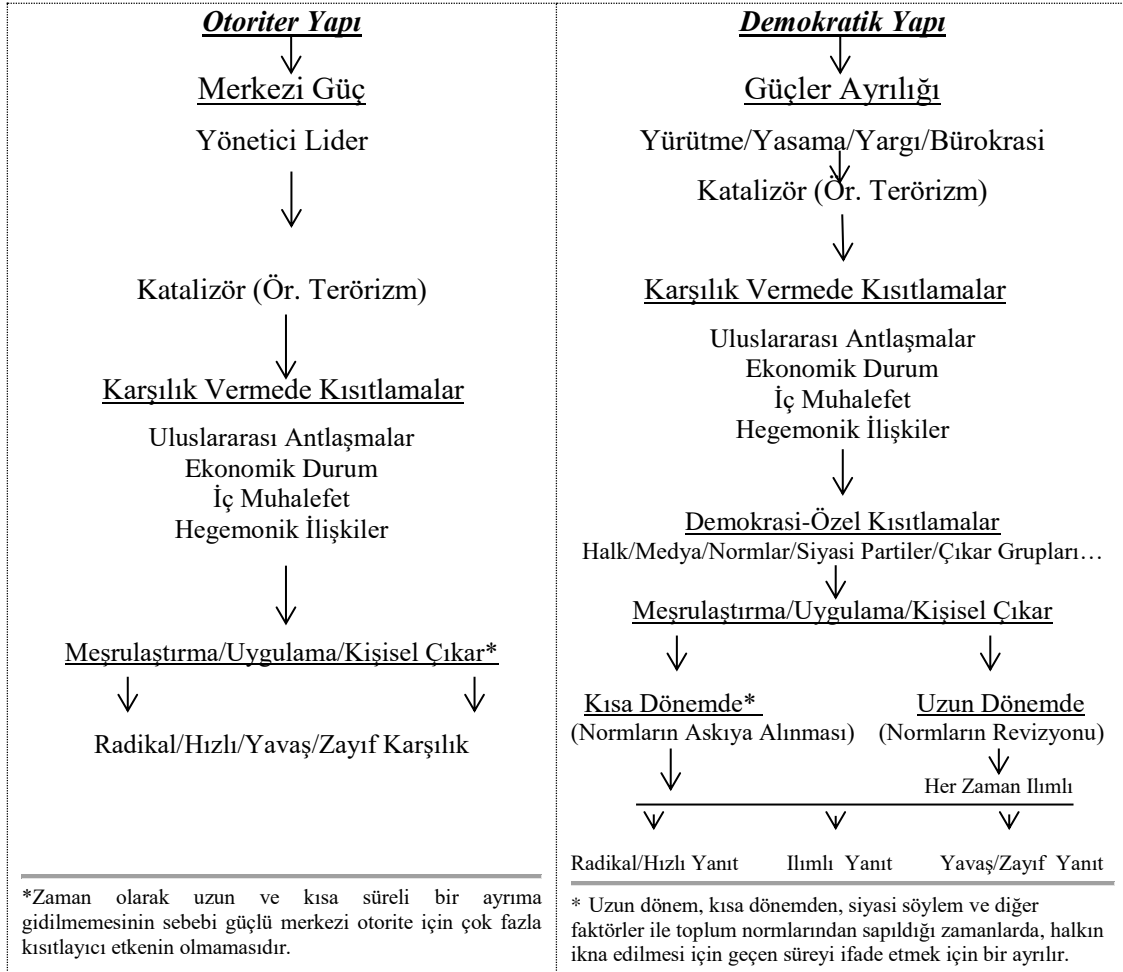
ihtimali vurgulanmıştır (Ryu, 2005). Müslüman toplumu Japonya'da ciddi bir yoğunluk oluşturmaya bile yine de 2001'den bu yana Japonya'da El-Kaide destekçilerinin kalıcı veya geçici şekilde varlığı saptanmıştır (Gunaratna, 2003). Özellikle Japonya'nın 2003'de ABD'ye Irak'ta destek vereceğini açıklaması üzerine, Bin Laden Japonya'yı direk tehdit ederek en kısa sürede 'karşı saldırı' yapılacağını söylemiştir. Sonrasında ise Irak'ın Tikrit şehrinde 2003'de iki Japon hükümet görevlisi öldürülmüş ve 2004'de ise iki Japon gazeteci Bağdat yakınlarında öldürülmüştür (Counter Extremism Project).

Japonya'da 70.000 civarında Müslümanın yaşadığı bilinmektedir. Müslümanlıkla alakası olmayan ve İslam'ı teröre alet eden örgütlerin terör eylemlerine giriştiği bu çağda, Japonya'da da belli ölçüde bu Müslüman nüfusa dair ön yargıların oluştuğu görülmüştür (Sakurai, 2008). Yine Japonya'daki birçok Müslümanın 1980 ve 1990'larda, ekonomik sebeplerle göç ettiği bilinmektedir. Müslüman toplumunun Japonya'da etnik gruplarına ve ülkelerine göre birçok ayrı topluluğa ayrıldığı görülmektedir. Bu sebeple iletişim bağlarının çok güçlü olmadığı da vurgulanmaktadır. Sonuç olarak Müslümanların Japonya'da güçlü bir topluluk haline gelemediği ve küçük organizasyonlar halinde, belli camilerde faaliyet yürüttükleri belirtilmiştir. Bu grupların şu ana kadar İslam'ı kullanan terör örgütleri gibi faaliyetlere girişmedikleri ve Japonya için bir tehdit oluşturmadıkları da aşikârdır. Bu duruma bağlı olarak Japonya'nın radikal ve dini temelli terörle mücadeleye karşı girişimleri, Müslümanlar bağlamında diğer Avrupa ülkelerinde aksine daha yumuşak temelde olmuştur (Sakurai, s. 70). Zaten Japonya içinden çıkan AUM'un, Müslümanlarla alakasız dini bir terör örgütü olduğu ortadadır.

Ülkelerin terörle mücadele politikaları bölgeden bölgeye farklılık göstermekte ve bu politikalar iç siyasete ve ülkedeki siyasal yapıya göre çeşitlenmektedir. (Tablo-5) Burada özellikle otoriter yapılarda merkezde bulunan güçlü lider belirleyici olurken demokratik yapılarda ise güçler ayrılığı ilkesi terörle mücadele politikaların uygulanması konusunda belirleyicidir (Walker, s. 6). Otoriter liderlerin bulunduğu ülkelerde politikaların uygulanması diğer yapılara göre daha kolay olmaktadır. Burada kısıtlayıcı olarak uluslararası anlaşmalar devreye girmekte ve ülke içi muhalefet çok fazla varlık gösterememektedir. Özellikle Güneydoğu Asya'daki

birçok otoriter rejimin,⁴¹ terörle mücadele politikalarını, ülke içindeki güçlerini arttırmak için bir araç olarak kullandıkları iddia edilmiştir. Terörle mücadelenin onlara gücü amacı dışında kullanma hakkı tanıdığı da belirtilmiştir. Çünkü bu güçlü lider istediği şekilde terörle mücadele politikasını belirleyebilmekte ve ayrıca onu istediği yönde kullanabilmektedir (Chow, 2005).

Tablo-5: Terörle Mücadelede Siyasi Sistemler

Kaynak: Walker, C. (2006), "Creating A Counterterrorism Policy: Why Has Japan Had A Weak Response?", *Virginia Review of Asian Studies*, p: 23-24.

Demokratik sistemler bahse konu olduğu zaman uygulanmak istenen politikaların önündeki kısıtlamalar daha da artmaktadır. Güçler ayrılığı ilkesi ile sınırlı kalmayan bu kısıtlamalar medya, tarih, siyasi partiler, çıkar grupları, ekonomi, uluslararası ilişkiler, normlar, toplumun yapısı, uluslararası anlaşmalar ve siyasi kültür gibi faktörlerle daha da genişlemektedir. Demokratik sistem burada oldukça

⁴¹ Ayrıntılı bilgi için bkz; Michael T. Rock (Sep. 21, 2016), "Dictators, Democrats, and Development in Southeast Asia: Implications for the Rest", Oxford University Press.

yavaş, kontrollü ve dengeli bir şekilde hareket ederken diğer yandan bu sürecin daha da uzamasına sebep olmaktadır. Bu yüzden demokratik sistemlerin terör faaliyetlerine tepkisi, diğerlerine oranla daha hafif ve yavaştır. Bu sistemde en hızlı tepki bile en az 4-5 ay gibi bir süre alabilmektedir. Çünkü halkın rıza göstermesinden siyasi partilerin uzlaşmasına kadar birçok faktör burada söz konusu olmaktadır. Ayrıca terör örgütlerine veya terörü destekleyen ülkelere karşı alınacak önlemleri yasalaştırma ve istihbarat servislerinin kullanılmasını sağlamakta aynı şekilde uzun soluklu süreçlere tabi tutulmaktadır. Bu şekilde demokratik rejimlerin her ne kadar uzun süreçte güçlü ve radikal tepkiler ortaya koyabilme imkânları olsa da kısa sürede verilebilecekleri en doğal tepkiler ılımlı tepkilerdir. Bu yüzden demokratik rejimlerde halkın tepkisini çekmemek isteyen liderler radikal politikaları hızlı bir şekilde uygulamak yerine olayı söyleme dönüştürmeyi daha çok tercih etmektedirler. Yani lider, terör eylemlerine kınarken diğer taraftan bürokrasinin buna karşı girişimleri oldukça sınırlı kalmaktadır. Çünkü sadece bir politikanın yasal anlamda uygulanabilir hale gelmesi için, farklı organların bir arada, aynı anda ve aynı yönde fikir beyan etmesi gerekmektedir (Walker, s. 6-8). Bu yüzden son derece demokratik bir sisteme, oldukça yavaş işleyen bir bürokrasiye ve karmaşık bir yapıya sahip olan Japonya'nın siyasi sistemi göz önüne alındığında, terörle mücadele konusunda şimdiye kadar uygulanmak istenen politikaların neden çoğu zaman söylemlerle sınırlı kaldığı anlaşılabilir.

Modern zamanlarda Japonya ekonomik bir güç olarak tanınmış olmakla birlikte pasifist siyasi görünüşü ile de terör saldırılarına karşı güvenli bir ülke profili sunmuştur. Ancak gerek içerde gerçekleşen terör olayları gerekse 11 Eylül'den sonra düşük siyasi görünüm için farklı arayışlara gidilmiştir Ancak bu bağlamda girilen birçok faaliyet Diet tarafından onaylanmamıştır. Bu sebeple terör olaylarına yanıt olarak fidye verme ve pazarlık yapma gibi yöntemler tercih edilmiştir. Diğer yandan 11 Eylül bile Japonya'nın politikalarında çok ciddi bir değişikliğe sebep olmamış, içerde AUM'a ve JKO'ya karşı alınan önlemlerin benzeri tekrar edilmiştir (Itabashi, Ogawara, & Leheny, 2002). Sonuç olarak terörle mücadele politikası, Japonya'da hükümetin rolünün tam olarak ne olması gerektiğine dair yenilik getirmemiş ve önleyici bir yapıya bürünmemiştir (Katzenstein, 2003).

Aşağı yukarı son otuz yıldır terör konuları ile ilgilenen Japonya'nın vermiş olduğu tepkilerin zayıf kalmasına altında yatan sebep, ülkenin demokratik sistemidir. Bu ülke genel olarak güçlü hükümeti ve bürokrasisi, devlete oldukça entegre sosyal grupları ve siyasi partilerin, hükümet ve çıkar grupları arasında müzakereci olduğu bir tipoloji ile tanınır. Japon demokrasisi hükümet içindeki güçler ayrılığı şeklinde karakterize edilmektedir. Diğer yandan Japonya federal bir yapıya sahiptir. Demokratik yapılarda olduğu gibi burada da birçok kısıtlayıcı etken ön plana çıkmaktadır (McCargo, 2004). Bu siyasi yapının yanı sıra Japonya terörü kendisine has bir problem olarak hiçbir zaman görmemiştir. Bu sebeple terörle mücadele konusu hiç bir zaman önleyici politikaların uygulanacağı bir alan olarak kabul edilmemiş ve sadece geçici olarak ortaya çıkan krizlerin yönetimi olmaktan ileri gidememiştir (Walker, s. 11).

Yürütmenin başı olarak Başbakan Japonya'da görüldüğü kadar güçlü olmayıp çıkar grupları, bürokrasi ve desteğini almış olduğu kendi parti üyeleri tarafından kısıtlanabilmektedir (Katzenstein, 2003). Yasamanın ise tek başına terörle mücadele konusunda etkili olabilmesi mümkün değildir. Çünkü bu haliyle oldukça re-aktif bir yapısı olup sadece günlük ihtiyaçlara cevap verebilmektedir. Terörle mücadele politikasına ciddi bir ihtiyaç olsa bile bunun yasalaşması için yasamada yer alan vekilleri ikna etmek mümkün olmamaktadır (McCargo, 2004). Diğer yandan Japonya'da yargı oldukça bağımsız olmasına rağmen ivedi bir şekilde ihtiyaç duyulan terörle mücadele politikasına cevap verecek hıza sahip değildir. Yargı sistemi ayrıca terör eylemlerinin işlenmesini engellemeye yönelik olup işlenmiş olan eylemlere karşı etkili politikalar üretme yetkisine sahip değildir. Bu sebeple Japonya'nın teröre karşı hızlı ve etkin politikaları uygulamak yerine ılımlı politikaları seyredeceği görülebilmektedir. Burada etkili olan başka bir yapı ise oldukça güçlü bir özelliğe sahip olan Japon bürokrasisidir. Japonya'da da güç siyasiler, bürokratlar ve bazı elit grupların elindedir. Ayrıca Japon bürokrasisi kibirli, kurallara son derece bağlı ve esnek olmayan yapısı ile de bilinmektedir (Walker, s. 14).

Japonya'nın demokratik sistemi ve bu hantal bürokratik yapısı göstermektedir ki, terörizmin hâlâ önemli bir sorun olduğu bu çağda bile, Japonya'nın ılımlı ve uzlaşmacı politikaları sürdüreceği görülebilmektedir. Ancak küresel terörizmin

giderek yükselmesi, Japonya'da bu sistemi şimdiden sorgulanmasına sebep olmaktadır. Japonya'nın etkili bir terörle mücadele politikasını geliştirmesi için bu zamana kadar demokratik değerlerden ödün vermediği görülmekle birlikte güncel gelişmeler (Pollmann, 2016) bu konuda kısmen de olsa değişikliğe gidilebileceğini göstermektedir.

3.4. Teknik Yetersizlikler ve Kurumsal Arayışlar

Japonya'nın terörle mücadele politikasının güncel sorunları bağlamında değinilmesi gereken bir diğer önemli konu, istihbarat edinimi gibi alanlarda var olan teknik yetersizlikler ve çözüm için üretilen çeşitli kurumsal arayışlardır. Japon Anayasası'nın kendine has hali, halkın pasif tutumu ve Japon siyasetinin ve bürokrasisinin hantallığının yanı sıra, aslında bugün en önemli konulardan birisi, terörle mücadele konusundaki altyapı yetersizlikleri ve teknik aksaklıklardır. Bu sebeple Japonya gerek ülke içi terörü gerekse uluslararası terörü önlemek ve en makul tepkileri verebilmek için yeni formüller arayışındadır. Tokyo Metro Saldırısından sonra bile ülkedeki istihbarat ve terörle mücadele birimlerinin zayıflığından dolayı, AUM terör örgütü faaliyetlerini Japonya'da sürdürebilmişti (Pangi, 2002). Bu durum ciddi eleştirilere sebep olmuş ve terörle mücadele ve istihbarat birimlerinde yeni arayışlara girişilmiştir. Bu arayışlara sebep olan en güncel olay ise 2015 Ocak'ında iki Japon gazetecinin DAESH tarafından idam edilmesidir (Counter Extremism Project). Çünkü bu olay sonrasında Japon otoriteler gerek iç kamuoyundan gerekse uluslararası kamuoyunda eleştiriler almışlardır. Rehine krizi boyunca Japon istihbaratın zayıflığı görülürken Türkiye ve Ürdün istihbarat birimlerine ciddi anlamda ihtiyaç duyulmuştur (Stratfor, 2015).

Burada merak edilen soru ise, yirmi yıl önce yapılmış terör saldırısına karşı oldukça etkisiz kalan güvenlik güçlerinin o günden sonra bu zamana kadar eksikliklerini gidermek ve operasyon kapasitelerini geliştirmek için ne yaptıklarıdır. 2010'da polisin hazırladığı ve Müslümanların yaşadığı bölgeye dair internet tabanlı yapılan araştırmaya göre bazı vatandaşlar yanlışlıkla terörist listesine alınmıştır. Bu tarz istihbarat yanlışlıklarının tekrarı, Japon halkını ve yetkililerini düşündürmektedir. Uzmanlara göre özellikle Avrupa başta olmak üzere dünyanın

çeşitli bölgelerinde yaşanan terör olayları,⁴² Japon otoriteler tarafından ve kanun koyucularca dikkatli incelenmelidir ve yeni girişimlerin sebebi olmalıdır. Bu bağlamda Paris saldırıları sonrası Ortadoğu uzmanlarının istihbarat birimlerinde işe alınmak üzere sınava tabi tutulduğu görülmüştür. Ancak diğer yandan bu insanlara sağlanan ödenekler ve sosyal haklar yeterli görülmemiştir (Yamaguchi, 2015).

Japonya'nın istihbarat ve güvenlik bilimleri konusunda tam olarak neye ihtiyacı olduğunu anlayabilmek için öncelikle hali hazırda var olan yapılanmalara göz atmak önemlidir. Her şeyden önce belirtmek gerekir ki Japonya'nın FBI, CIA ve MI6 dış gibi istihbarat toplama da son derece etkin kurumları yoktur. Var olanlar Savunma Bakanlığı, Başkanlık ve yargı birimlerinin bünyesinde olsa da bunların yetkileri anayasa tarafından oldukça sınırlandırılmıştır. Bu durum bu yapıların herhangi bir terör eylemine engelleme konusunda oldukça zayıf kalmasına sebep olmaktadır (Itabashi, Ogawara, & Leheny, 2002). 11 Eylül sonrası JÖSK'e istihbarat toplama hakkını tanıyan yasa kabul edilmiştir. Ancak bu yasa ile JÖSK, eğitim eksikliği, koordinasyon sorunu ve bu birliklerin oldukça sınırlı sayıda olmasından dolayı çok az bir ilerleme kaydedebilmiştir (Katzenstein, 2003). Daha öncesinde ise ülkede Naicho'nun⁴³ yanında Toplum Güvenliği Teşkilatı, Amerikan modelinde istihbarat yapıları olarak kabul edilse de 1986'da bu birimler arasındaki eşgüdüm eksikliği tespit edilmiştir. Bu bağlamda devletin birçok kurumunda hizmet veren ve istihbarat üzerine çalışan yapıların temsilcileri bir araya gelerek kurumlar arası bir istihbarat paylaşım birimi kurmuşlardır. Ancak bu girişim de istenilen başarıyı ve etkinliği sağlayamamıştır (Miyaoaka T. , 1998).

Soğuk Savaş boyunca Tokyo güvenliğini Washington'a bırakmış, ekonomik anlamda kendi kaynaklarına sahip olsa da bu güvenlik bağımlılığı istihbarat ve diğer alanlarda oldukça yansımıştır. Ancak ABD için Japonya'nın öneminin artık giderek azaldığı görülmüştür (Romaniuk, 2015). Artık bu konularda da kendi başına ayakta

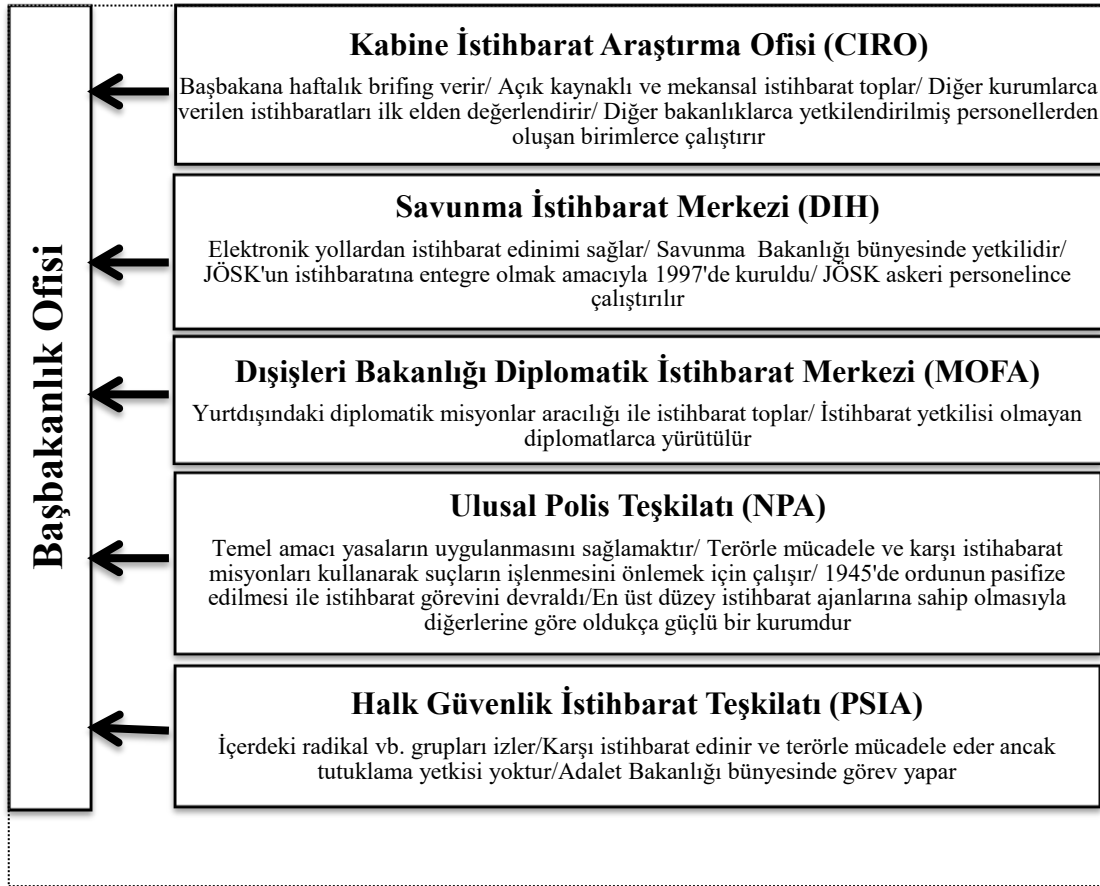
---

⁴² Ayrıntılı bilgi için bkz; “*Global Terrorism Index 2016*”, The Institute for Economics and Peace (IEP), November,2016 (Erişim Tarihi: 25.12.2016). <http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2016/11/Global-Terrorism-Index-2016.2.pdf>

⁴³ Ayrıntılı bilgi için; Andrew L. Oros, “*Japan's Growing Intelligence Capability*”, **International Journal of Intelligence and Counter Intelligence**, (15), 2002, p:1-25 (Erişim Tarihi: 15.12.2016). http://web.archive.org/web/20120213115734/http://andreworos.washcoll.edu/password/oros_ijic_0102.pdf

kalması gerektiği, DAEŞ rehine krizinden sonra da oldukça belirginleşmiştir. Bölge ülkelerinden Çin ve diğer devletler, Afrika ve Ortadoğu'ya dair istihbarat ve benzeri alanlardaki çalışmalarını arttırırken Japonya'nın da hızlı ve güvenilir birimlere ihtiyacı artmıştır. Buna rağmen Japonya hâlâ klasik ve bu çağa çok da uygun olmayan yöntemleri ve kurumları kullanmaktadır. Bu bağlamda Japonya'nın bugün kullanmakta olduğu istihbarat organları beş ayrı yapıdan ibaret olan, Kabine İstihbarat Araştırma Ofisi, Japonya Dışişleri Bakanlığı Diplomatik İstihbarat Ofisi, Savunma Bakanlığı İstihbarat Merkezi, Adalet Bakanlığı bünyesindeki Halk Güvenlik İstihbarat Kurumu ve Ulusal Polis Teşkilatı bünyesindeki istihbarat birimlerinden oluşmaktadır (Stratfor, 2015).

Tablo-6: Japonya'da İstihbarat Kurumları⁴⁴

Kaynak: Stratfor, "Japan's Intelligence Reform Inches Forward", March 2, 2015 (Erişim Tarihi: 12.11.2016), <https://www.stratfor.com/analysis/japans-intelligence-reform-inches-forward>

⁴⁴ Daha detaylı bilgi için bkz; "Japan Intelligence and Security Agencies", Federation of American Scientists (Erişim Tarihi: 15.10.2016). <https://fas.org/irp/world/japan/>

Yukarıda verilmiş olan Tablo-6'dan da anlaşılacağı üzere, Japonya'nın gelen istihbaratları değerlendirmek için merkezi bir birimi bulunmayıp bilgileri farklı kanallardan edinmektedir. Uzmanlara göre bu sistemin temel iki sıkıntısı vardır; Öncelikle en büyük eksiklik, gizli bir istihbarat toplama gücünün olmaması ki; bu durum Japonya'nın insani istihbarata erişimini sınırlandırmaktadır. İkinci olarak, farklı istihbarat merkezlerinden gelen bilgileri toplayarak belli bir sonuca vardır bir yapı da yoktur. Burada uzmanların farklı kanallardan gelen bu istihbaratları değerlendirip sonuç mahiyetinde Başbakanlık Ofisine sunması gerekirken her birim ayrı ayrı sunmaktadır. İşte Japonya bu yapıyla terörle mücadelede önleyici olmaktan, yani pro aktif olmaktan, ziyade reaktif bir yapıdadır (Stratfor, 2015).

İstihbarat birimlerine dair bu sıkıntıya, Japon toplumunda istihbarat toplamanın zorluğu da eklenince, Japonya'da gerek istihbarat ediniminin gerekse paylaşımının zorluğu anlaşılmaktadır. Çünkü daha önce de değinildiği üzere Japon toplumunda, kişi hak ve özgürlükler konusunda üst seviyede bir hassasiyet oluşmuştur. Her ne kadar güvenlik gerekçeleriyle istihbarat faaliyetleri yürütülmeye çalışılsa da genel olarak halkta, devletin bireylerin özel hayatlarına müdahalesine karşı tepkisel yaklaşım mevcuttur. Bu sadece istihbarat faaliyetleri konusunda değil aynı zamanda terörle mücadeledeki güç kullanımı ve uluslararası alanda askeri operasyon konularında da aynı şekilde geçerli olmuştur (Katzenstein, 2003).

Ancak küresel terörün yükselmesine paralel, altyapı ve teknik konularda var olan bu tür eksiklikler daha aşikâr hale gelmiştir (Kuchikomi, 2016). Özellikle Shinzo Abe'nin 2012'de LDP ile tekrar seçilmesiyle, 2000'lerin başından itibaren ülke gündeminde ciddi anlamda tartışılan Japon anayasasının 9. maddesinin değişimine yönelik politikalara ağırlık verilmiştir. Daha sonra savunma gücünün geliştirilmesinin önünde bir engel olarak duran kısıtlı savunma harcamalarını artırmak, Ulusal Güvenlik Konseyini kurmak, silah ihracat kısıtlamalarını hafifletmek ve ABD-Japonya Savunma İşbirliği İlkeleri Belgesi'ni yenilemek (2015) Abe'nin savunma ve güvenlik merkezli siyasetinin saç ayakları olmuştur (Alagöz,

2015). Özellikle Ulusal Güvenlik Teşkilatı'nın⁴⁵ kurulması, yukarıda bahsedilmiş olan dağınık istihbarat ve güvenlik faaliyetlerini, belli bir çatı altında toplamayı da amaçlamıştır.

Abe'nin savunma ve güvenlik merkezli politikalarının aynı zamanda uluslararası boyutları da olmuştur (Romaniuk, 2015). Örneğin CIA profilinde bir istihbarat servisi için girişimlerde bulunduğu, WikiLeaks belgelerinde yayınlanmıştır. Bu elektronik kaynaklara göre, 2015'de yaşanan DAEŞ rehine krizinden sonra, Türkiye ile bu konuda iletişime geçilmiştir (Al Jazeera, 2015). Burada amacın, Japon istihbaratının Virjinya'ya bağımlılığını azaltmak olduğu da iddia edilmiştir. Bu girişimlerin 2016'da Türkiye'de başarısız darbe girişiminden önce gerçekleştirildiği, ancak belgelerin darbe girişiminden sonra yayınlandığı görülmüştür (The Asahi Shinbun, 2016). Aslında Abe'nin bu girişiminin, şimdiye kadar sadece 'maruz kalan ülkelere daha fazla yardım vermekten' ibaret olan terörle mücadele politikasına altyapı olarak yenilik getirmekte olduğu açıktır. Ayrıca halktan, Türkiye ve bölge ülkeleriyle rehine krizi konusunda gerekli işbirliğinin yapılmadığına yönelik eleştirilerin alınması da (Pollmann, 2016) bu belgelerdeki iddiaların doğruluğunu güçlendirmektedir.

Son yıllarda istihbarat ve güvenlik konularında ciddi arayışlara girilmiş olsa da Japonya'nın bu konuda dış dokunur bir ilerleme kaydettiğini söylemek pek de mümkün değildir (Kingston, 2016). Ancak Japonya'nın bu açığı en iyi bildiği şekilde, yani gerek bölge ülkelerine maddi, insani ve diğer konularda yardım yaparak gerekse dünyanın farklı bölgelerine aynı şekilde asistanlık yaparak kapatmaya çalıştığı görülmüştür. Bu bağlamda -100 milyon sadece DAEŞ ile mücadele için olmak üzere- Ortadoğu'ya 200 milyon, Afrika'ya 120 milyon, son olarak da Laos'da yapılmış olan ASEAN-Japonya Zirvesinde, Asya bölgesine 596 milyon ABD Dolarını terörle mücadelede kaynak olarak vermeyi taahhüt etmiştir (Yee, 2016 ve Associated Press, 2016). Buradan da anlaşılacağı üzere Japonya, terörü çözmek için öncelikle yoksulluğun önlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Diğer yandan Japonya'nın terörle mücadele yardımlarla sınırlı kalmasının ve terörle mücadelenin

---

⁴⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz; Taylor M. Wettach, "Building on Japan's National Security Council", **East Asia Forum**, Georgetown University, 30 September 2015 (Erişim Tarihi: 05.01.2017). <http://www.eastasiaforum.org/2015/09/30/building-on-japans-national-security-council/>

başat aktörlerinden biri haline gelmek istememesinin altında yatan sebep, ülke olarak terör örgütlerinin doğrudan hedefi olma korkusudur (Muttaqien, 2007). Bu zamana kadar gerek El-Kaide ve gerekse başka terör örgütlerinden tehditler olsa da coğrafi konumunun da avantajı ile (Romaniuk, 2015) Japonya ciddi bir saldırıya maruz kalmamıştır. Günümüzde en güncel tehdit DAES olup Japonya'nın coğrafi izolasyonunun, küresel terörün bu kadar etkili olduğu bir çağda işe yaramaması ihtimali de düşündürmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

JAPONYA-ABD İTTİFAKI

Japonya-ABD ittifakı, zaman zaman bu dünyadaki en önemli siyasi ilişki olarak kabul edilmiştir (Calder, 2009, s. 1). Bu yüzden Japonya'nın terörle mücadele politikasının anlaşılabilmesi için öncelikle bu ittifakın içeriğinin ve kapsamının çok iyi kavranması gerekmektedir (Zarate, 2016, s. 4). Bu amaçla bu bölümde Japonya-ABD ittifakına dair bilgilerin terörle mücadele bağlamında ele alınması, günümüz dünyasının en güncel sorunlarından birisi olan küresel teröre dair Japonya'nın uygulanmış ve uygulamakta olduğu politikaları anlamlandırma konusunda daha geniş bir çerçeve sağlayacaktır. Ayrıca bölgesel faktörlerin terörle mücadeleye etkisi ve geleceğe dair tahminler, Japonya-ABD ittifakı bağlamında önem arz etmektedir. Çünkü bu ikili arasında var olan ittifak gereği, Japonya'nın terörle mücadele politikası bir o kadar da ABD'nin meselesi olarak kabul edilmektedir.

4.1. İttifakın Kısa Tarihi

Japonya'nın terörle mücadele politikasına ABD ittifakı çerçevesinde giriş yapmadan önce bu ittifakın arka planına bakmakta fayda vardır. II. Dünya Savaşı'nda Japonya'nın ABD tarafından işgalinin ardından gelen anlaşmalar, bugün bile bu ittifakın temelini oluşturmaktadır. Tüm bu süreç boyunca özellikle General MacArthur önderliğinde, Japonya'nın ABD'nin belirlediği temelde ekonomik ve siyasi açıdan yeniden inşası sağlanmıştır. Buradaki öncelikli amaçlar; Japonya'nın silahsızlandırılması, ekonominin rahatlatılması ve tekrar silahlanmanın önlenmesi olmuştur (Office of the Historian, 2015). Bu bağlamda en temel unsurlardan birisi olan Japon anayasası, ABD'nin tercihiyle paralel MacArthur önderliğinde hazırlanmıştır. Yeni bir anayasa hazırlıkları, ABD'nin gözetiminde özellikle 9. madde ısrarıyla, 'Japonya'nın egemen bir devlet olarak savaşma hakkı' elinden alınarak sonuçlandırılmıştır. Bu anayasa 3 Kasım 1946'da imzalanmış ve 3 Mayıs 1947'de uygulamaya konulmuştur (The Constitution of Japan). Amerika'nın Japonya'yı işgali ise 1951'de imzalanmış olan San Francisco anlaşmasından bir yıl sonra, 1952'de resmen bitmiştir.

Özellikle 1951 San Francisco Anlaşmasından sonra Japonya'nın savunma ve güvenlik politikaları bahse konu olduğu zaman, Japonların *gaiatsu* adını verdiği ve

akademik literatürde ‘Washington’un, Tokyo üzerindeki diplomatik baskısı’ olarak geçen kavram literatürdeki yerini almıştır (Easley, Kotani, & Mori, s. 3). San Francisco Anlaşması’yla şekillenen bu ittifak, 1960 Güvenlik Anlaşması’nın yenilenmesi, 1978 Kılavuzu’nun uygulanması, 1991 Körfez Savaşı, 1997 Savunma Kılavuzu’nun uygulanması (Horiuchi, 2016) ve 2015’de ABD-Japonya Ortak Savunma Kılavuz Antlaşması ile devam ede gelmiştir (Barnes, 2015). Bu anlaşmalarla Japonya-ABD ittifakı daha da güçlendirilmeye çalışılmıştır. Ancak bu ittifak Amerika’ya ordusunu, donanmasını ve hava güçlerini, Japonya toprakları ve çevresinde vuku bulacak bir tehlikeye karşı Japonya’yı korumak için, Okinawa merkez olmak üzere konuşlandırma hakkı tanımıştır. Böylece Japonya’nın ülke güvenliği tamamıyla ABD’ye bırakılmıştır (Kawashima, s. 26). Buradan da görüleceği üzere terörle mücadele konusu, güvenlik ve savunma politikaları bağlamında ele alınan bir konu olup bu konuda alınacak kararlar ittifak gereği her iki ülkeyi de ilgilendirmektedir. Bugün Japonya ile Amerika arasında birçok konuda söz edilen uzun yıllara dayalı güven ve işbirliği de işte bu, 1951 San Francisco, anlaşmayla başlamıştır (Zarate, s. 4).

Diğer yandan ittifakın daha en başından bu yana tartışmalı bir konu olan silahsız bir Japonya konusunda, 1951’de kısmen de olsa değişikliğe gidilmiştir. Çünkü II. Dünya Savaşı’nın sonunda, Amerika’nın özenle uygulamaya çalıştığı Japonya’nın silahsızlandırılması meselesi, Kore Savaşı’nın da etkisiyle değişikliğe uğramıştır. Bu bağlamda MacArthur, Ulusal Polis Birliği’nin kurulmasına öncülük etmiştir. O zaman ki amaç ise, Japonya’yı olası bir komünist girişime karşı Amerikan birliklerinin Kore’de konuşlu bulunduğu süre boyunca korumaktır (Southgate, 2003, s. 1612). Bundan sadece iki yıl sonra bu yapı, Ulusal Güvenlik Gücü adını almış ve askeri bir yapıya dönüşmüştür (Southgate, 2003, s. 1614). 1954’te ise bu birlikler JÖSK adını almıştır ve yaklaşık 200.000 personelden oluşan günümüz Japonya’sının ordusu böylece ABD desteği ile kurulmuştur (Connors, 2004, s. 39). Bu konuda 9. maddeye dair var olan kaygılar, MacArthur’un, “9. maddenin Japonya’nın meşru müdafaa hakkını engellemediğini”, BM Sözleşmesi’ne dayandırarak açıklamasıyla son bulmuştur (Hughes C. W., 2009, s. 23). Böylece aslında ittifakın yapısı gereği ilk başta ast-üst ilişkisi gibi var olan Japonya- ABD ittifakının, en başından beri iki eşit

egemen devlet temelinde kurulmaya doğru yöneldiği görülebilmektedir. (Armitage & Nye, 2006, s. 19) ABD'yi, başlarda risk olarak gördüğü Japonya'nın (kısmen de olsa) silahlanmasına öncülük etmesine zorlayan sebep ise komünist tehlike olmuştur.⁴⁶

1960'da ABD-Japonya Güvenlik Anlaşması'nda değişiklik kararı alınmış ve ABD-Japonya Karşılıklı İşbirliği ve Güvenlik Anlaşması imzalanmıştır. Bu iki anlaşma arasındaki temel fark genel olarak ilişkileri eşit egemen iki devlet temelinde ele alıyor olmasıdır. (Horiuchi, 2016) Özellikle anlaşmanın dördüncü maddesi; “Japonya'nın güvenliği ya da Uzakdoğu'nun uluslararası barış ve güvenliği tehdit altında olduğunda, iki tarafta bu anlaşmanın uygulanış şeklini, herhangi bir tarafın isteği doğrultusunda görüşecektir”, (Tunçoku, s. 296) şeklinde olup eşitlik temeline vurgu yapmaktadır.

Japonya-ABD ittifakının diğer bir kilometre taşı ise, 1978'de imzalanan Japonya-ABD Savunma ve İşbirliği Kılavuzu'dur. Bu anlaşma Sovyetler Birliği tehlikesine karşı imzalanmış olup anlaşmaya göre JÖSK'e bin millik bir alanda, takımadalarını korumak için denizlerde devriye hakkı tanınmıştır. Yani Japon donanmasının geliştirilmesi zorunlu görülmüştür. Burada temel tehlike Sovyetler Birliği olarak kabul edilmiş ve Japonya-ABD ittifakının savunma ve işbirliği bu sayede güçlendirilmiştir (Peck, 2013, s. 4).

Güvenlik ve savunma konularında işbirliği temeline dayalı Japonya-ABD ittifakı için önemli bir diğer kilometre taşını oluşturan gelişme ise 1997'deki kılavuz olmuştur. Bu kılavuzda ilk defa iç ve dış faktörler ayrımına gidilmiş ve bugün bile bu ittifakın önemli çıkmazlardan birisi olan ABD'nin Okinawa üsleri meselesi⁴⁷ burada detaylandırılmıştır. Çünkü 1995'de 12 yaşındaki bir kız çocuğu Okinawa üstlerinde görevli bulunan bir Amerikan askeri tarafından cinsel tacize uğramıştır. Bu olaydan sonra ilk defa Sovyetler Birliği'nin olmadığı bir çağda, ABD'nin Okinawa'daki

---

⁴⁶ ABD Japonya'yı sadece askeri anlamda desteklemekle kalmamış aynı zaman da ekonomik anlamda ‘*Dodge Planı*’ ile desteklemiştir. Buradaki temel endişe, giderilemeyen ekonomik sıkıntıların ABD karşılığına paralel Sovyet sempatanlığını artıracak endişesidir. Bkz; Yoneyuki Sugita (2003), “*Pitfall or Panacea: The irony of US Power in Occupied Japan 1945-1952*”, New York: Routledge. 2003.

⁴⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz; Céline Pajon, “*Understanding the Issue of U.S. Military Bases in Okinawa*”, Center for Asian Studies, June, 2010, (Erişim Tarihi: 05.08.2016). https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/understanding_the_issue_of_u.s._military_bases_in_okinawa.pdf

üstlerinin ne kadar gerekli olduğu tüm ülkede sorgulanmıştır (Inoguchi, Ikenberry, & John, s. 24). Ayrıca bu kılavuzda Kuzey Kore'nin nükleer silah girişimleri (1993) ve Tayvan Krizi (1995-96) gibi olaylar ise dış faktörleri oluşturmuştur. Bu değişikliğe gidilmesinin sebebi olarak Japonya'yı kuşatan güncel sorunlar gösterilmiştir (Joint Statement, 1997). Ayrıca ABD'nin askeri rolünün düşürülmesi ve JÖSK'ün savunma operasyonlarındaki rolünün artırılması hedeflenmiştir (Southgate, s. 1616). Görüleceği üzere 97 revizyonu, bu ittifakı daha da derinleştirmeyi amaçlamış ve o zamanın gelişmelerine cevap mahiyetinde bir girişim olmuştur.

Bu ittifak için oldukça belirleyici olan Körfez Krizi ve 11 Eylül Olayları, ittifakın bir sorunu olarak, tıkanıklık başlığı altında ele alınacak olup burada son olarak ittifakı küresel seviyeye taşıyan başka bir kilometre taşına değinilecektir. 11 Eylül ve 2003 Irak Müdahalesi sonrası ittifakın kısmen de olsa küresel seviyeye çıktığı belirtilmiştir. Ancak 2005 Şubat ayında, Japonya ve ABD arasında güvenlik ve işbirliğine dair ortak bir açıklama, Japonya-ABD Güvenlik Danışma Komitesi⁴⁸ tarafından yapılmıştır. Burada vurgu yükselmekte olan küresel terörizm olmuştur. Bu komitenin amacı, küresel düzeyde stratejik hedefler koymak iken barışın, istikrarın ve gelişimin teşvikini de küresel düzeyde sağlayabilmektir (Joint Statement, 2005). 2005 Ekim ayında ise Condoleezza Rice⁴⁹, bu ittifakın artık bölgesel olmaktan çok daha öteye giderek küresel bir ittifak haline geldiğini belirtmiştir (Seiji, 2015, s. 59). Tüm bu gelişmeler yaşanırken Japonya'da 2001'den 2006'ya kadar Başbakanlık yapan Koizumi bulunmaktaydı ve Koizumi Japonya'nın en revizyonist başkanlarından birisi olarak kabul edilmiştir (H.Miller, s. 136 vır Hughes C. W., 2009).

Son olarak halen Japonya'nın Başbakanı Shinzo Abe dönemi, ittifak açısından oldukça önemli gelişmeleri içinde barındırması ile burada kendine yer bulmaktadır. Özellikle 2015 Eylülünde 'Kolektif Meşru Müdafaa' (Press Conference by Prime Minister Abe, 2014) yasasının Diet'ten geçmesiyle, anayasanın 9. maddesine yeni bir yorum getirilmiştir. Güvenlik yasası değişikliği içerisinde Uluslararası Barışı

---

⁴⁸ Komitenin 2015 yılı ve daha eski raporlarına ulaşmak için; <http://www.mofa.go.jp/region/n-america/us/security/scc/> (Erişim Tarihi: 15.01.2017).

⁴⁹ Cumhuriyetçi Parti adayı olarak George W. Bush'un başkanlığında, 2005-2009 arasında ABD Dışişleri Bakanı olarak görev yapmıştır ve yerini Hillary Clinton'a bırakmıştır.

Destekleme Tasarısı ve Güvenlik Yasası Geliştirme Tasarısı adında iki farklı tasarı kabul edilmiştir. Bunların sonucunda da Amerika'ya veya diğer müttefiklere karşı girişilen herhangi bir saldırıya karşı, hiçbir coğrafi kısıtlama olmaksızın JÖSK'ün kullanılabilir olması sağlanmıştır. Böylece hem Japonya-ABD işbirliği güçlendirilmiş hem de Japonya'nın askeri rolü artırılarak bu ittifak daha da derinleştirilmiştir (Rupakjyoti, 2015).

Sonuç olarak bu ittifak, bölgesel ve küresel gelişmelere paralel olarak çeşitli evrimler geçirerek süregelmiştir. Özellikle Soğuk Savaş'ın bitimiyle beraber ittifak için farklı boyut arayışları içine girilmiş ve Koizumi döneminde bu amaçla ciddi revizyonlara gidilmiştir (Miyamoto & Watanabe, s. 102-103). İttifak açısından en radikal değişikliklerin ise Abe'nin hem revizyonist hem de pragmatist politikaları uygulaması ile gerçekleştiği görülmüştür (Miller & Yokota, 2013). Ancak günümüzde ABD'nin Japonya'dan beklentilerinin bundan çok daha fazla olduğu ve bu ittifakı küresel seviyeye taşımaya çalıştığı gözlenmektedir. Nihayetinde bu ittifakı küresel seviyeye taşıyacak ve orada tutacak en önemli etmenin ise terörle mücadele olduğu gerçektir (Horiuchi, 2016).

4.2. İttifakın Önemli Bir Sorunu: Terörle Mücadele

II. Dünya Savaşı sonrasında kendisini 'barışsever ulus' (Heiwa Kokka- 平和国家) (Miyaoaka I. , 2011, s. 238) olarak tanımlamayı tercih etmiş ve ekonomik süper güç olduktan sonra da bu tutumunu değiştirmeyen Japonya, bu haliyle "anormal bir ülke" olarak betimlenmektedir (Tunçoku, s. 109). Ayrıca Japonya anti-militarist duruşu, kalkınma ve ekonomiye verdiği önem ile 'soğuk politika ve sıcak ekonominin ülkesi' olarak da bilinmektedir (Kawashima S. , 2005). Savaştan sonra ABD ile girmiş olduğu siyasi ilişkilerin sonucunda da 'beleşci' (free-rider) ya da 'popüler olanın peşinden giden' (bandwagoning) ülke olarak da tanımlanmıştır (Islam, 1993). Ancak günümüzde ekonomik meseleleri diğer meselelerin önünde tutup küresel terörizmle mücadele konusunda isteksiz davranarak ve bölgesel çatışmalara da kendini ilgilendirdiği oranda önem vererek siyasi meseleleri arka plana atması, en önemli müttefiki olan ABD tarafından eleştirilmektedir (Arbaugh, s. 137 ve Fujita, s. 13). Ancak Gönen'in de ifade ettiği gibi;

...günümüzde küresel terörizm gibi tehditlerin ortaya çıkması ve uluslararası sistemin geleceğinin şekillenmesinde Japonya'dan beklentilerin giderek artması, bu ülkeyi hem güvenliği açısından hem de uluslararası sistemin istikrarı bağlamında yalnızca ekonomik alanda değil askeri güvenlik alanında da daha aktif bir rol üstlenmeye doğru sürüklemektedir. (Tunçoku, s. 264.)

Terörle mücadele konusunda uluslararası işbirliğinin önemi artmaktadır (Walker, s. 3). Terör tehlikesi her devlet için farklı yoğunlukta olmakla birlikte, Japonya gibi ekonomik ağı oldukça geniş ve ABD'nin en yakın müttefiki olan bir devlet için de bu tehlike varlığını sürdürmektedir (Zarate, s. 7-8). Bu bağlamda, Japonya gibi pasifist bir ülkenin bile diğer ülkelerle son yıllarda geliştirmeye çalıştığı ortak terörle mücadele stratejileri ve istihbarat paylaşımları bu sürecin kaçınılmaz bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak bunu gerçekleştirirken Japonya'nın terörle mücadele konusunda stratejik ortağı olan ABD'nin isteklerini ne ölçüde yerine getirebildiği burada önemlidir.

İkili arasındaki ilişki en başından beri ABD tarafından iki eşit devlet temelinde kurulmaya çalışılmıştır (Southgate, s. 1615). Bu çerçevede, en temel önceliklerinden olan ülke güvenliğinin kısmen de olsa Japonya'nın kendi birlikleri tarafından da sağlanması istenmiştir. Ayrıca Soğuk Savaş –özellikle Vietnam Savaşı- yorgunu ABD, artan giderler sebebiyle Japonya içi ve çevresi olaylara çok fazla müdahil olmak istememiş ve JÖSK'ün rolünü arttırmaya çalışmıştır (Southgate, s. 1617). Bu birliklere Amerikan birlikleri ile işbirliği temelinde arama kurtarma vb. operasyon yapma kapasitesi için eğitimler verilmiştir. Bu faaliyetlerden sonra JÖSK, Japonya toprakları içerisinde özellikle savunma konularında etkin bir güçlü olsa da Amerika'nın tam olarak istediği gibi, coğrafi sınırlama olmaksızın dünyanın çeşitli bölgelerinde çıkan krizlere müdahale edebilen bir güç olamamıştır (Samuels, 2007).

Bu birlikler konusunda yaşanan temel sıkıntı hem teknik hem de idari olmuştur. Amerika'nın hoşnut olmadığı ilk durum, Körfez Savaşı'nda bu krizin atlatılması için JÖSK'ün de Irak'a gönderilmesinin ABD'li yetkilerce dillendirilmesi üzerine, anayasanın 9. maddesini engel gösterilerek bu önerinin reddedilmesi ile ortaya çıkmıştır (Southgate, s. 1624). Japonya'nın da 'Çöl Fırtınası Harekâtı'na

(Ağustos 1990-Mart 1991)⁵⁰ katılması gerektiğini belirten ABD, ikna için Japonya'nın Ortadoğu'dan gelen petrole bağımlılık oranının % 70'lere vardığını ayrıca vurgulamıştır (Inoguchi, Ikenberry, & John, s. 72). Japonya burada siyasi duruşu ekonomik olarak göstermeye çalışmış ve 13 milyar ABD dolar gibi ciddi bir yardım ile uluslararası arenadan gelen tepkileri yatıştırmaya çalışmıştır (Tunçoku, s. 277). Ancak Kuveyt'in işgali zamanında, ABD'ye ve bölgeye verilen yanıtlar ve destekler, ABD tarafından çok geç ve çok az olarak yorumlanmıştır (Midford, s. 330). Japonya, Kuveyt Emiri tarafından da müttefik devletler listesinden çıkarılmıştır (Midford, s. 338). Ayrıca bu durum ülke içinde de birçok muhalif görüşün yükselmesine sebep olmuş ve Japonya açısından bunun oldukça travmatik olduğu söylenmiştir. Bu olayın akabinde Japonya, Nisan 1991'de deniz savunma güçlerinin mayın temizleme birimini Basra Körfezi'ne sevk etmiştir (Sado, s. 30).⁵¹ Japonya için terörle mücadele de yurtdışı katılımının gerçek anlamda kaçınılmaz olacağı 11 Eylül, bu gelişmelerden on yıl sonra vuku bulacak ve Japonya'ya Körfez'i affettirebilme şansı tanıyacaktır (Penn, s. 32).

Soğuk Savaşın bitimiyle Japonya, statükoyu (mevcut durumu) sürdürürken siyasi meseleleri Amerika'ya bırakarak ekonomik meselelere odaklanmaktaydı. Ancak Körfez Krizi başta olmak üzere diğer birçok gelişme göstermiştir ki; Japonya Soğuk Savaş sonrasına hazır değildi (Reinhard, s. 35). Hatta Amerikalılar da Japonya'nın bu isteksizliğini, onların gerçek bir müttefik olmadığını belirtecek kadar içselleştirmişlerdi (Johnson, s. 300). Ayrıca Japonya'nın beşinci bir devlet olamayacak kadar dünya ekonomisinde ve siyasetinde, büyük bir devlet olduğu da Joseph Nye tarafından vurgulanmıştır. (1990, s. 164) Burada Japonya ile ABD'nin anlaşmazlığa düştüğü temel nokta, Japonya'nın dış ekonomik yardımları, güvenlik politikaları bağlamında ele alıp diğer askeri önlemleri geçiştirmesidir (Akıllı, s. 659). Ancak ABD'nin isteği ise İngiltere-ABD stratejik ortaklığına benzer bir Japonya-ABD ortaklığını geliştirmektir. Bu ortaklığın yapısı özellikle 11 Eylül sonrası, Japonya-ABD ittifakı için de bir model olarak ileri sürülmüştür (Takahashi, 2005).

---

⁵⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz; Richard Stewart, "War in the Persian Gulf - Operations Desert Shield and Desert Storm", Didactic Press (June 5, 2015)

⁵¹ Bu çalışma orijinalinde; "佐道明広「冷戦終結とPKOへの参加—自衛隊の海外派遣」『国際問題』No.638、日本国際問題研究所、2015年1・2月号、26-35頁" şeklinde yayımlanmıştır.

Aslına bakılırsa Japonya'nın özellikleri 11 Eylül sonrası terörle mücadele politikalarında ciddi anlamda değişiklikler görülmüş, ülkenin askeri ve sivil konular arasında korumaya çalıştığı hassas denge, birincisine doğru kısmen kaymıştır (Soeya, 2004). Genel itibariyle sorun Japonya'nın, İngiltere'nin yapmış olduğu gibi, ABD'nin girişmiş olduğu güvenlik politikalarına dâhil olma konusunda aynı istekliliği ve kıvraklığı gösterememesiydi. Çünkü Japonların askeri gücün kullanılmasına karşı çıkması, dönemlik ulusal çıkarları, terörün merkezinin neresi olduğu konusundaki farklı anlayışları ve bunlara bağlı olarak sürekli değişen güvenlik politikaları, ABD'nin istemiş olduğu İngiltere örneği bir müttefikliği, bu iki devlet arasında imkânsız kılmaktaydı (Hughes C. W., 2007).

Japonların 11 Eylül'everdikleri tepkiler ile Körfez Savaşı sırasındaki tepkiler arasındaki fark oldukça netti. Gerek politikacılar gerekse Japon halkı büyük ölçüde bu süreçte ABD'nin her ne olursa olsun yanında olmak taraftarıydı. 11 Eylül'de 20 Japonya vatandaşı da hayatını kaybetmişti (Midford, s. 330). Diğer yandan dönemin ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Richard Armitage bir açıklamasında, "*Japon bayrağının Afganistan'da görülmesinin gerekli olduğunu*" belirtmiştir (McCormack, 2007, s. 63). Bu 'bayrağı göster' açıklaması, ekonomik ve insani yardımlardan daha ziyade askeri olarak Japonya'nın Afganistan'da ve diğer bölgelerde, terörle mücadeleye katılması gerektiğini belirten bir ifade olarak yorumlandı (Penn, s. 41-67). Bu açıklamalara cevaben dönemin Japonya Başbakanı Koizumi, 'Amerika'nın aktif bir şekilde destekleneceğini ve her konuda işbirliği yapılacağını belirtmiştir.⁵² Bu açıklamaların somut bir sonucu olarak 28 Ekim 2001'de Anti-Terörizm Özel Önlemler Yasası⁵³ kabul edilmiştir. Bu yasa Japonya Deniz Savunma Kuvvetleri'ne, Irak'ı Özgürleştirme Operasyonu'na katılan birliklere, Hint Okyanusu ve Umman Denizi'nde lojistik destek imkânı sağlanmıştır (Horiuchi, 2016). Buradan da anlaşılacağı üzere bu yasanın oluşumunda Washington'ın diplomatik baskısı da oldukça etkili olmuştur. Ancak Penn'in de belirttiği şekliyle, burada Japonlar, Körfez

---

⁵² Bu açıklamalar Japonca olarak 小泉内閣総理大臣記者会見録 (PM Koizumi's record of proceedings) başlığı altında, <http://www.kantei.go.jp/jp/koizumispeech/2001/0919sourikaiken.html> adresinde yer almaktadır. (Erişim Tarihi: 12.01.2017)

⁵³ Yasanın tüm maddelerine ve detaylarına ulaşmak için bkz; "*The Anti-Terrorism Special Measures Law (Tentative English Summary)*", Prime Minister of Japan and His Cabinet (Erişim Tarihi: 09.15.2016). http://japan.kantei.go.jp/policy/2001/anti-terrorism/1029terohougaiyou_e.html

Savaşı boyunca göstermedikleri desteği göstermek için kendilerini bu konuda borçlu hissederek hareket etmişlerdir. Bu durum “içselleştirilmiş diplomatik baskı” (internalized gaiatsu) olarak tanımlanmıştır (Penn, s. 50-51). Yine 2003’de Japonya bu duygularla JÖSK’ü Güney Irak’a özel önlemler, insani yardım ve yeniden yapılanma yardımları için göndermiştir (Hughes C. W., 2007). Burada bir ilk gerçekleşmiş ve Japonya çatışmanın devam ettiği bir bölgeye birliklerini gönderme kararı almıştır (Zarate, s. 13). Bu bağlamda 2003-2009 yılları arasında JÖSK’ün toplam 1.400 personeli Irak’a gönderilmiştir (Oi, 2012). Japonların Soğuk Savaş zamanından beri yaşamış oldukları, yurt dışına asker gönderme tabusu böylece kolektif güvenlik girişimleriyle yıkılmaya başlamıştı. Bu durum ABD tarafından uzun süredir arzu edilen ve Japonya’nın ise çok daha önceden yerine getirmesi gereken bir edininim olarak yorumlanmıştır (H.Miller, s. 145).

11 Eylül’ün akabinde ABD’nin istekleri doğrultusunda ciddi girişimlerde bulunan Japonya, diğer taraftan da teröre karşı savaşta bu duruşun nasıl sergileneceği ve nasıl politikaların izleneceği konusunda da ikilemler yaşamaktaydı. (Yasuaki, s. 843) İlerleyen yıllarda, özellikle Irak’taki durumun Amerika açısından kötüye gitmeye başladığı zamanlarda, JÖSK’ü bu bölgelere gönderme konusunda Japonya daha çekimser davranmaya başladı. Bu konuda isteksizliğe neden olan, Bağdat’taki BM Temsilciliği’nin bombalanmasıdır. Bunun üzerine Amerika’dan yine diplomatik baskılar gelmiş ve Irak’ın yeniden inşa edildiği böyle bir zamanda, Japonya’nın bırakıp gitmesinin doğru olmadığı belirtilmiştir. Bu konuda Japon bazı hükümet yetkilileriyle ABD hükümet yetkilisi Armitage bir araya gelmiş ve onları Japonya-ABD ittifakının önemini altını çizmek yoluyla onları ikna etmeye çalışmıştır (Ishibashi, s. 776). Armitage ayrıca Japonya’nın terörle mücadeleye aktif katılımı konusunu, Japonların BM Güvenlik Konseyi’nin (BMGK) daimi üyesi olma isteği ile bağlantılı hale getirmiştir (Yasuaki, s. 849). 2004’de ise dönemin Amerika, Dışişleri Bakanı Colin Powell da Japonya ziyareti sırasında, Japonya’nın BMGK daimi üyesi olma istediğini gündeme getirmiş ve bunun gerçekleşmesi için Japonya’nın öncelikle uluslararası arenada üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesinin gerekliliğini vurgulamıştır (Arase, s. 572).

Diğer yandan Güneydoğu Asya ABD tarafından terörle mücadelenin ikinci cephesi olarak kabul edilmiştir. Bu kabulün en önemli sebebi ise Filipinler'deki Mindanao adasında yaşayan Bangsamoro halkı ile merkezi hükümet arasında uzun yıllardır devam eden ve 2002 yılında alevlenen çatışmalardır.⁵⁴ Japonya, Ortadoğu'da terörle mücadeleye katılım konusunda yaşamış olduğu ikilemi yine Güneydoğu Asya bölgesinde de yaşamıştır. Çünkü ABD Japonya'nın terörle mücadele konusunda bu bölgede de daha aktif bir katılım göstermesi gerektiğini vurgularken buralarda yaşayan Japon vatandaşların hayatlarının tehlike altında olduğunu belirtmiştir. Çünkü II. Dünya Savaşı'nda bu bölgeleri işgal etmiş veya etmeye çalışmış bir devlet olarak Japonya'ya dair bölgedeki hislerin olumlu olmadığı ve olmayacağı vurgulanmıştır. Tüm bu uyarılara rağmen Japonya terörle mücadeleye, yumuşak güç enstrümanlarıyla ikili anlaşmaları güçlendirerek ve ekonomik işbirliğini artırarak katılımı tercih etmiştir (Muttaqien, s. 164).

Japonya'nın terörle mücadelede sivil yöntemler konusunda bu kadar ısrar etmesinin sebepleri çok çeşitli olmakla birlikte en önde gelen neden, Amerika ile yana girişilecek bir terörle mücadelenin, Japonya'yı doğrudan hedef yapma tehlikesinin oldukça yüksek olmasıdır (Zarate, s. 7). Diğer yandan ABD'nin giderek zayıflayan hegemon bir güç olduğu, bazı kesimlerce vurgulanarak Japonya'yı da kendisi ile çatışmalara sürüklenme ihtimalinin var olduğuna dikkat çekilmiştir (Miyamoto & Watanabe, s. 104). Bu görüşlere karşı olarak bazı kesimlerce, Japonya'nın bu ittifaka olan bağımlılığını azaltabilmesinin ancak uluslararası krizlere daha aktif askeri katılımı mümkün olacağı dillendirilmiştir. Bu yüzden ABD'nin istekleri doğrultusunda da olsa JÖSK'ün yurtdışına gönderilmesi, uzun zaman alacak bir sürecin sadece başlangıcı ve Japonya'nın küreselleşen dünyada yeni bir oyuncu olarak yerini alması olarak yorumlanmıştır (Calder, s. 136). Ayrıca ABD'nin bu isteklerine cevap vermenin, Japonya'nın normlarına tamamen bir ihanet olduğuna dair anlayışının da yanlış olduğunun altı çizilmiştir (Kawashima S. , s. 42). Özellikle Koizumi döneminde güvenlik ve savunma politikaları konusunda girişilen

---

⁵⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz; Hatice Söylemez, H. Zehra Kavak, "*Moro Özerklik Arifesinde*", Yayına hazırlayan: İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, Mayıs 2014, <https://www.ihh.org.tr/arsiv/fotograf/yayinlar/dokumanlar/215-moro-ozerklik-arifesinde-dokuman.pdf> (Erişim Tarihi: 15.01.2017).

faaliyetlerin, geçici vatansever duygulardan ziyade realist bir yükselişin işareti olduğu da belirtilmiştir (Rosenbluth, Saito, & Zinn, s. 588). Ama nihayetinde tüm bu girişimlerin “*isteksiz realizm*” (reluctant realism) olarak yorumlandığı savlar da mevcudiyetini korumuştur (Ishibashi, s. 788).

2007’de parlamentoda çoğunluğu sağlayan Japonya Demokrat Partisi yetkileri, Irak’ta Saddam Hüseyin ve El Kaide arasında kesin bir bağın varlığını gösteren kanıtların bulunmadığını ve Irak’a yapılan bu müdahalenin kanunsuz olduğunu belirtmişlerdir. Hatta bu dönemde Koizumi sert bir şekilde eleştirilmiştir.⁵⁵ Onun tutumunun Japonya’nın çıkarlarına zarar verdiği ve Japon dış politika alanını daralttığı iddia edilmiştir. Bu nedenlerle Japonya Demokrat Partisi ilk olarak askerlerin Irak’tan çekilmesini sağlamıştır. Böylece ABD öncülüğünde, Bush ve Koizumi zamanında kurulmaya çalışılan küresel seviyedeki Japonya-ABD ittifakından ilk geri adım Japonya’dan gelmiştir (Easley, Kotani, & Mori, s. 8).

Bugün itibariyle Abe zamanında gerçekleştirilmiş olan Kolektif Meşru Müdafaa Yasası değişikliği ile yurtdışında da Amerikan birliklerini koruma hakkı JÖSK’e tanınmış ancak birliklerin bu yetkiyi nasıl ve hangi şartlarda kullanabileceği konusunda muğlaklığın giderilmesi gerektiği belirtilmiştir (Horiuchi, 2016). Diğer yandan, son yıllarda bölgesel faktörlerin bu ittifakın gidişatında oldukça etkin olmaya başladığı görülse de en önemli konularından birisi hala küresel terördür ve ABD’nin istediği küresel seviyede bir müttefiklik ilişkisi kurulabilmiş değildir. Son olarak ikilinin son yıllardaki gündemi ise, Okinawa’daki Amerikan birliklerinin durumu başta olmak üzere Kuzey Kore tehlikesi ve yükselen Çin olmuştur (Security Consultative Committee , 2011).

Sonuç olarak birçok ülkede olduğu gibi Japonya’nın terörle mücadelesi de 11 Eylül’den oldukça etkilenmiştir. Bu saldırılar Japon hükümeti için, o zamana kadar karşılaşılan önemli krizlerden birisi olurken Japon hükümetine Amerikalılara karşı sadık bir müttefik olarak desteklerini sunma imkânını da sağlamıştır. Çünkü JÖSK’ün yurtdışında kullanılabilme imkânını artırmış ve kriz zamanlarındaki

---

⁵⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz; *Japonya Demokrat Partisi*’nin (şu an ana muhalefet) İngilizce’ye çevrilmiş hali ile parti profili ve manifestoları <https://www.dpj.or.jp/english/policy/index.html> adresinde mevcuttur (Erişim Tarihi:17.01.2017).

yetersizliğin aşılması konusunda çalışmalara başlanmıştır. Ancak meseleye daha derinlemesine bakılınca Japonya, İngiltere gibi gözü kapalı bir şekilde ABD ile teröre karşı savaşa girmek yerine, ABD'den böyle bir talebin gelmesini beklemiştir (Mockaitis & Rich, 2003). Nihayetinde ABD'nin tüm girişimlerine rağmen Japonya'nın terörle mücadele politikalarının diğer birçok ülkeyle kıyaslandığı zaman genel olarak risk almaktan uzak olduğu ortadadır (Katzenstein, s. 733).

4.3. Bölgesel Faktörlerin Etkisi

Devletler arasında tarihi kaynaklı düşmanlıkların ilişkilerin bugününe etkilerini tanımlamada etkisiz kaldığı bilinmektedir. Öte yandan Asya Pasifik bölgesindeki ilişkileri anlamlandırmak için bu tarihi temellendirmenin ne kadar önemli olduğunun altı Berger tarafından çizilmiştir (Berger T. , s. 64). Japonya ve çevresi için bu durum ele alınacak olursa, Soğuk Savaş sonrası dönemde birçok krizin ve belirsizliğin sebebi olmasıyla bu konuda önemli bir örnektir. Bu bağlamda Kuzey Kore en tutarsız ve istikrarsız ülke iken Tayvan da muhtemel krizlerin diğer sebebi ülke olarak kabul edilmiştir (Ferguson, 2009). Bölgenin bu karmaşık ilişki ağında Japonya-ABD ittifakı, bölge istikrarını sağlaması açısından sürdürülmesi ve güçlendirilmesi gereken bir ittifak olarak kabul edilmiştir (Ota, s. 154). Böylece Soğuk Savaş sonrası süreçte bu ittifakı en çok etkileyen faktörler sırasıyla, uluslararası terörizm, 'haydut devlet' Kuzey Kore ve katsal ekonomik büyümesinin bir sonucu olarak askeri modernizasyonunu sağlamış olan Çin'dir (Ministry of Defence, 2010).

Yukarıda yer verilen sebeplerle Japonya'nın terörle mücadele politikası ele alınırken ayrı bir başlık altında değinilmesi gereken bir diğer konu da bölgesel faktörlerin Japonya'nın güvenlik politikası üzerindeki etkileridir. Her şeyden önce Japonya bir Asya ülkesidir ve dünyanın diğer bölgelerindeki ülkelerle ittifaklar kurup geliştirse de en önemli önceliklerinden birisi komşularıyla da iyi ilişkiler geliştirmektir (Easley, Kotani, & Mori, s. 10). Ancak Japonya komşularla her ne kadar diplomatik ilişkileri geliştirmeye çalışsa da bu ilişkiler oldukça kırılgandır. Çünkü terörle mücadele başlığı altında bile olsa Japonya'nın girişeceği askeri herhangi bir aktivite kabul edilmemektedir. Özellikle Çin açısından, Japonya-ABD ittifakının terörle mücadele bahanesiyle geliştirmiş olduğu yakın ilişkiler ve

Japonya'nın artan askeri kapasitesi oldukça rahatsızlık vericidir (Buckley & Rick, 2003). Ayrıca Japonya için, tarihi hafızaları canlı bir Kuzey Kore'nin ve Çin'in, Ortadoğu'daki ülkelerden ve terörist gruplardan daha çok tehlike barındırdığı aşikârdır (Watts, s. 735). Bu durum, Japonya ve Çin arasında bir güvenlik ikileminin yaşanmasına sebep olmaktadır (Christensen, 1999). Bu yüzden Çin ile olan hem önemli hem de hassas ilişkilerin⁵⁶, Japonya'nın etkili bir terörle mücadele politikasından etkileneceği kaygısı ortaya çıkmıştır.

Yukarıda bahsedilen durumun bizzat Japonya'nın müttefiki ABD tarafından da hissediliyor olması, bazı konularda, terörle mücadele konusu başta olmak üzere, Japonya'ya daha geniş bir alanın bırakılmasına sebep olmaktadır. Çünkü çok yakın bir Japonya-ABD ittifakının, Japonya'yı Asya'da diğer bölge ülkelerinden oldukça izole edeceğine dikkat çekilmektedir. Japonya ile Çin, Kore ve diğer Güneydoğu Asya ülkeleri arasında var olan tarihi düşmanlıklar hâlâ canlılığını korumaktadır. Bu yüzden ABD'nin terörle mücadeleye dair olsa bile, Japonya'dan taleplerinde, Asya'nın bu yapısını gözetmesi gerektiği belirtilmiştir (Armitage & Nye, 2006, s. 15). Bu bağlamda artan uluslararası terör gibi olguların yanında, Japonya-ABD ittifakını etkilemekte olan önemli unsurların başında Çin ve Kuzey Kore gelmektedir. Özellikle Japonya-ABD arasında kararlaştırılan 1997 Kılavuzu'nda, dışarıdan gelen saldırılara karşı toprakların korumasında Japonya'nın öncül rolü artırılmıştır. 1993'te Kuzey Kore'nin gerçekleştirmiş olduğu nükleer deneme, her ne kadar ciddi bir krize dönüşmese de Japon politikacılar, Japonya çevresinde gerçekleşecek bir kriz anında, JÖSK'ün bu bölgelere gönderilmesi için gerekli yasal çerçevelerinin bulunmadığının altını çizmişlerdir. (Inoguchi, Ikenberry, & John, s. 42). Ayrıca 1995-96 yıllarında yaşanan Tayvan Boğazı Krizleri de⁵⁷ Japonya-ABD ittifakının güvenlik boyutunun tekrar düşünülmesine sebep olmuştur.

---

⁵⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz; Mürsel Doğrul (2016), "*Tarihi Olaylar ve Bölgesel Sorunlar Bağlamında Çin Japonya İlişkilerinin Bugünü*", VIII. Uluslararası Uludağ Uluslararası İlişkiler Kongresi, Dora Basım-Yayın, s. 931-960.

⁵⁷ 1995-1996 Tayvan Boğazı Krizi: Tayvan ile Çin'i savaşın eşiğine getirmiştir. 1982'de yapılmış antlaşmanın aksine bu tarihten sonra Tayvan'a silah satışını arttıran ABD, 1995'de Tayvan Cumhurbaşkanı'na vize sağlayarak ülkeye girişine izin vermiştir. Gelişen olaylara Çin'in tepkisi çok sert olmuş ve Tayvan Boğazı'nın kendi yakasında kalan kısmına füzeler yerleştirerek Tayvan'ı askeri bir saldırı tehdidinde maruz bırakmıştır. Bkz; Emine Akçadağ Alagöz, "*Çin ile Amerika Arasında Var Olmaya Çalışan Bir Ada: Tayvan*", BİLGESAM, 25 Mart, 2010.

Burada özellikle Kuzey Kore'nin Soğuk Savaş yıllarında olduğu gibi 11 Eylül'den sonra da sadece bölgesel krize sebep olan bir devletten ziyade, “terör devleti” olarak ele alınmış olduğuna değinmekte fayda vardır. Bu yüzden Japonlar haliyle Ortadoğu'daki terör olayları yerine, Japonya'nın yanı başında terör estiren Kuzey Kore'nin faaliyetlerine odaklanmıştır. Özellikle 1999 Ağustos'unda, Japonya'nın dört büyük ana adasında Honshu üzerinden Kuzey Kore'nin bir füze denemesi yapması oldukça önemlidir. Bu olaydan sonra içerde JÖSK'ün yurtdışı operasyona katılmasına dair düşüncelerin arttığı görülmüştür (Midford, s. 340). 2001'e gelindiğinde ise Kuzey Kore, Bush tarafından ‘şer eksenli’ olarak tanımlanmıştır (Muttaqien, s. 8). Yine bazı araştırmacılar ilerleyen zamanlarda Japonya'nın, ABD'yi Afganistan'da ve Irak'ta desteklemesinin altında yatan sebebin Kuzey Kore'den gelen nükleer tehdit olduğunu ileri sürmüşlerdir (Rozman & Rozman, 2003 ve Hughes C. , 2005, s. 434). Her ne kadar Japonya, BM'nin bünyesi dışında ve onun onayı olmaksızın askeri bir gücü Ortadoğu'ya gönderme konusunda isteksiz olsa da Kuzey Kore'den kaynaklı Kitle İmha Silahları (KİS) tehlikesiyle - özellikle nükleer tehlike- karşı karşıya olması, onu bu tercihe zorlamıştır (Kamiya, s. 14-15).

Yukarıda da değinildiği gibi tüm bu krizlere rağmen Japonya'nın bölge ülkeleriyle ilişkileri, ‘sıcak ekonomi, soğuk politika’ çizgisinde devam ede gelmiştir. 11 Eylül'den sonra bile Japonya'nın ABD'ye rağmen Kuzey Kore ile geliştirmiş olduğu ekonomik ilişkilerin varlığı dikkat çekicidir. Burada yine Japonya'nın krizlere sivil yöntemlerle çözüm arayışında olduğunu görebilmekteyiz. Nasıl ki Koizumi 2002-2004 arasında Kuzey Kore ile diplomatik zirveler organize etmiş ve iki ülkenin ekonomik ilişkilerinde de bu yıllarda artış görülmüştür (Hitoshi & Sōichirō, s. 27-29). Soğuk politika bağlamında ise Koizumi, 11 Eylül'ün getirdiği güvenlik ortamını, hâlihazırda gündemde olan bölgesel güvenlik politikalarını uygulamaya geçirerek değerlendirmiştir. Japonya Sahil Güvenlik birimlerinin rolün artırılması gibi kararlar, El Kaide'den ziyade Kuzey Kore ve Çin'in denizlerde Japonya karşıtı faaliyetlerine cevaben alınmıştır (Friman, Katzenstein, Leheny, & Okawara, s. 147).

Japonya için 11 Eylül öncesinde ve sonrasında en önemli güvensizlik kaynağı Çin ve Kuzey Kore olurken bunlardan gelebilecek balistik füze saldırıları, gerilla faaliyetleri ve Japon adalarının işgali gibi devlet merkezli tehlikeler gündemde tutulmuştur. Bu yüzden Japonya’da uluslararası terörizm konusunda Amerika’nın ve İngiltere’nin gerçekleştirdiği gibi aktif askeri çalışmaların yapılamadığı görülmüştür. Hatta ordunun modernizasyonu uluslararası terör vurgusundan ziyade hızla büyüyen Çin’e dair kaygılarla yapılmaya çalışılmıştır (Hughes C. W., 2007, s. 20-21). Bugün uygulanmaya konulan politikaların -Japonya’nın Kolektif Meşru-Müdafaa Stratejisi ve Amerika’nın Pivot Stratejisi⁵⁸ gibi- temel hedefinin uluslararası terörizmden ziyade Çin’in yükselişine karşı birer hamle olduğu görülebilmektedir.

Farklı boyutlarıyla yukarıda sıralanan bölgesel faktörlerin, Japonya-ABD ittifakına ve ittifakın güvenlik politikalarında ne kadar etkili olacağını belirleyen diğer bir etken Japonya’da iktidara gelen partinin ideolojisidir. Örneğin 2007’de LDP’nin yerine parlamentoda salt çoğunluğu yakalayan Japonya Demokrat Partisi (JDP), her ne kadar ABD’nin bölgede önemli bir istikrar sağlayıcı unsur olduğunu kabul etse de JÖSK’ün yurtdışına gönderilmesi konusunda ABD ile çalışmak yerine BM ile çalışmayı tercih etmiştir. Ayrıca parti bu ittifakın maddi yönden Japonya’ya büyük külfetler getirdiğine vurgu yapmıştır (Easley, Kotani, & Mori, s. 6). ABD ittifakına bağımlılığı en az seviyeye çekmeyi amaçlayan bu parti, ilişkileri daha çok ‘Asya’cı’ perspektifle ele almıştır. (Easley, Kotani, & Mori, s. 18-19) Diğer yandan bugün iktidardaki LDP’nin, ABD ittifakına verilen önem konusunda JDP’den ayrılarak her ne kadar bölge ülkeler ile ekonomik ilişkileri korumaya çalışsa da küresel terörle mücadele konusunda, Amerika’nın yanında yer almakta daha istekli davrandığı görülmektedir.

Siyasi gelenek bağlamında Abe, Japonya’da realist ve ulusçu olarak bilinen 1957-1960 arasında başbakanlık yapmış Kishi’nin torunudur. Yine aynı çizgide 1983-1987 arasında Nakasone görev almış ve son olarak en radikal hamleleri gerçekleştiren Koizumi de bu çizgide başbakanlık yapmıştır. Bu başbakanların

---

⁵⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz; Kurt Campbell and Brian Andrews (01 August 2013), “*Explaining the US ‘Pivot’ to Asia*”, Chatham House. <http://www19.iadb.org/intal/intalcdi/PE/2013/12829.pdf> (Erişim Tarihi: 15.01.2017)

özelliği, diğerleri ile kıyaslandığı zaman, daha şahin politikaları uygulamaya çalışmışlar ve Japonya'nın ulusal çıkarları söz konusu ise muhaliflere rağmen ısrarcı olmuşlardır (Holden, s. 35). Hatta bu başkanların küresel terörle mücadelede Japonya'nın askeri gelişimi için bir avantaj olarak kullandıklarına değinilmiştir. Çünkü ABD tarafından küresel terör vurgusu yapıldıkça Japonya tarafından da bölgesel tehlikeler bu kavramın içine dâhil edilmiştir. Böylece Japonya'da küresel terörün güvenikleştirilmesi daha çok bölgesel tehlikelerin güvenikleştirilmesi ile sınırlı kalmıştır (Miyamoto & Watanabe, s. 103).

Sonuç olarak Asya-Pasifik'teki bölgesel faktörlerin düne oranla bugün çok daha aktif olmasına ek olarak, DAES gibi küresel çapta etkiye sahip terör örgütünün faaliyetleri de eklenmiştir (Romaniuk, 2015). Diğer yandan Kuzey Kore'nin nükleer silah deneyleri devam ederken (The Asahi Shimbun, 2017) Japonya ile Çin arasında da Doğu Çin Denizi başta olmak üzere birçok sorun hâlâ çözüm beklemektedir (Fidan, s. 32) Bu belirsizliklerin ve muhtemel krizlerin bulunduğu bölgede, II. Dünya Savaşı sonrası dönemde Japonya'nın güvenlik politikalarının ne yönde evrildiği ve küresel terörle mücadelenin içeriğinin gelecekte de tartışma konusu olacağı ortadadır.

4.4. Geleceğe Dair Varsayımlar

Terörle mücadele konusu dünyanın bütün ülkeleri için önemli bir konudur. 21. yüzyılın kronik bir sorunu olarak küresel terör, dünyanın en doğusundan en batısına kadar bütün ülkeleri ilgilendiren, ilgi ve kaygı oranları farklı olsa da, dünyanın pasifist ekonomik gücü ve güç kullanmama konusundaki isteksizliği ile de önemli bir örneği olan Japonya'yı da güncel gelişmelerle oldukça rahatsız etmiştir.

Soğuk Savaş zamanında karşılaşmış olduğu ülke içi teröre karşı Japonya, minimum düzeyde askeri güç kullanırken daha çok sivil güvenlik unsurlarına önem vererek 1970'lerdeki radikal grupların yurtdışına veya Ortadoğu'ya (JKO) itilmesini sağlamıştır. Bu sivil güçler toplumla yakın ilişki, işbirliği ve entegrasyon sağlayan bugün batıda ve Türkiye'de popüler olan 'toplum destekli polis' yapılarına çok

benzer ve onlara 'Kouban' (交番)⁵⁹ adı verilmektedir. Bu birim uzun vadede suçu önleyerek bir taraftan JKO ve AUM ile mücadele ederken, diğer taraftan da devletin meşruiyetinin sorgulanmasını en az seviyeye indirmişlerdir. (Miyaoka T. , 1998) Tüm bunlar yapılırken devlet yetkilileri terörün birçok sebepten kaynaklandığını belirtmişler ve bu bağlamda onlarla sert bir şekilde mücadele etmek yerine, radikal grupların faydalandıkları sosyal haklar ve benzeri alanlarda kısıtlamaya gitme kararı almışlardır. Her ne kadar Japonya'nın terörle sınıvı oldukça küçük ölçekte olsa da ona karşı 'gücü' temel unsur olarak görmeyip farklı yollarla üstesinden gelmeye çalışması, Japonya'nın uluslararası alandaki mevcut terörle mücadele normlarından bağımsız hareket ettiğini göstermiştir (Leheny, s. 148-151). Ancak çalışma boyunca değinildiği gibi, iç terör konusunda bazı uzmanlara göre başarılı bulunan bu farklı yöntemin, küresel terörün belki de altın çağını yaşadığı bu zamanda Japonya için yeterli olmayacağı ortadadır.

Her şeyden önce Japonya'nın terörle mücadele politikasının en çok etkileyen aktörlerin başında ABD gelmektedir. II. Dünya Savaşı sonrasında ikili arasındaki ilişkilerin en azami düzeyde tutulmaya çalışıldığı dönemlerde bile, örneğin; JDP döneminde, güvenlik politikası konusunda yöntem ve araçlar bakımından ciddi farklılıklar gündeme gelse de bu ikili arasında bir kopuş asla görülmemiştir (Easley, Kotani, & Mori, s. 21). Gelecekte küresel terör ABD'nin masasında olduğu müddetçe Japonya siyasetinde de önemli bir konu olmaya devam edecektir. Ancak diğer yandan burada hükümetin rolünün azımsanmamasının altı, Meeks tarafından çizilmiş ve bu durumu şöyle ifade etmiştir; "Japonya-ABD ittifakının geleceğinde seçilmiş hükümetlerin niteliği oldukça belirleyici olacaktır" (2010, s. 26) Zira bu savın 22 Kasım 2016 tarihinde yapılan seçimler sonrası ABD'nin yeni Başkanı Donald Trump döneminde ABD cephesinde de test edileceği bir gerçektir.

Japonya'nın mevcut Başbakanı Abe açısından duruma bakacak olursak, gelmiş olduğu ulusalcı (*right-wing nationalist*) anlayış, Japonya'da oldukça revizyonist kabul edilir. Yine bu anlayışta, ABD'nin şemsiyesi altında daha fazla beleşçi (*free-rider*) olarak kalınmayacağı ve Japonya'nın kendini savunmak için yeterli

⁵⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz; Alan Wood, "Japan May Offer A Way Forward For Better Community Policing in Bibb County", **The Macon Monitor**, 26 May, 2015. (Erişim Tarihi:16.02.2017) <http://maconmonitor.com/2015/03/26/japanese-kobans-community-policing/>

kaynaklara dayanmasının zamanının geldiği vurgulanır (DiFilippo, s. 101-102). 2008’de üst düzey devlet yetkilisi Hideyoshi Kase’nin, “Amerika’nın çekildiği bir Doğu Asya bölgesinde Japonya bir sonraki 10 yılını silahlanma ve nükleer güç edinim için harcayacaktır” şeklinde ifadesi de bu durumu senaryolaştırmıştır (Anderson & Tomaric, 2008). Verdiği birçok demeçte Abe de; II. Dünya Savaşı yenilgisinden hiç etkilenmeden şekillenen, kendine ait politikası, morali, psikolojisi ve faaliyetleri olan normal bir Japonya hedeflediğini belirtmiştir (Forbes, 2014). Sonuç olarak şimdiye kadar gerçekleştirdikleri bile onu şimdiden Japonya’nın en revizyonist başbakanı olarak tanımlanmasına sebep olmuş (Horiuchi, 2016), küresel terörizmin yükselişini vurgulayarak yaptığı Kolektif Meşru Müdafaa değişikliğinden sonra yakın zamanda da anayasa değişikliği için girişimlerde bulunacağı tahmin edilmektedir. Çünkü Temmuz 2016’da yapılmış olan seçimlerde Abe, parlamentoda pasifist Japon anayasasını değişikliğe götürebilecek sayıda çoğunluğu elde etmiştir (McCurry, 2016).

Önemli bir Japon Antropolojist Nakane Chie bir sözünde şöyle demektedir; “Japon düşünce tarzı prensiplerden çok duruma bağlıdır [...] Birkaç sağcı ve solcu dışında bizlerin ne bir doktrini vardır ne de nereye gittiğimize dair bir fikri” (Pyle, s. 15). Bu derece apolitize olmuş Japon toplumunda güvenlik politikaları -özellikle terörle mücadele politikası- ve benzeri konularda geleceğe dair beklentiler 1970’lerden bu yana başta Nye olmak üzere birçok düşünür tarafından dile getirilmiştir (Nye, 1990, s. 155). Ancak böyle bir değişimin sağlanabilmesi için, Koizumi’nin 11 Eylül sonrası sergilediği duruşa benzer kararlı bir duruşun belirleyici olacağı açıktır. Bu duruşu kendisi de; “Eğer ben halkın görüşünü takip etseydim hata yapmış olacaktım. Halkın büyük çoğunluğunun benim kararımı anlamamış olmasına rağmen ben bizim uygulamamız gereken politikayı uyguladım.” şeklinde ifade etmiştir (Ishibashi, s. 766). Aslında bu duruş birçok yönüyle Abe’nin Eylül 2015’de Kolektif Meşru Müdafaa değişikliği için göstermiş olduğu duruşa benzemektedir. O dönem sonunda Abe’nin çok fazla destekçi kaybettiği iddia edilse de (Foreign Policy, 2015) Abe’nin bir yıl sonra yapılan seçimlerden yine zaferle çıktığı görülmüştür. Bu verilerden anlaşılacağı üzere, gelecekte Japonya’da uygulanmak

istenen askeri temelli güvenlik politikalarının, güçlü bir lider duruşuna ihtiyaç duyacağı gerçektir.

Her ne kadar Japonya içeride sınırlı seviyede terör olayına maruz kalmış ve dışarıda ise belirli konularda terörle mücadele vermiş olsa da anayasanın 9. maddesinin bu zamana kadar çiğnenmediği açıktır. Ayrıca Japonya'nın ileride terörle mücadeleye destek olmak için girişimlerde bulunmak istediği zaman, bunun anayasal çerçevede olması gerektiği savunulsa da (Arbaugh, s. 148) Japon yöneticilerin de belirttiği gibi, küresel terörizmin artması ile bundan sonraki yıllarda Japonya'nın uluslararası toplumla bu konuda daha kapsamlı bir işbirliğine gireceği vurgulanmıştır (Kaufman, s. 269). Bu bağlamda kurulacak işbirliğinin, her halükarda JÖSK'ü yükselmekte olan terör saldırılarına karşı daha esnek, etkili ve devlet ve devlet dışı aktörlere karşı aynı anda mücadele edebilir hale getirmek amacıyla olacağı belirtilmiştir (Zarate, s. 18). Buna paralel olarak anayasanın 9. maddesine rağmen JÖSK'ün askeri kapasitesinin artarak devam edeceği de öngörülmüştür (Southgate, s. 1633).

Japonya şu ana kadar terörün temel hedefi ve üssü olmasa da günümüzde bahsedilen küresel terör coğrafi engel tanımaksızın bütün ülkeleri ilgilendirir hale gelmiştir. Özellikle Ortadoğu ve Afrika bu bağlamda en çok muzdarip olan bölgelerken yine Japonya gibi gelişmiş ülkeler de bu bölgelerden gelen enerji kaynaklarına ciddi anlamda bağımlıdırlar. İşte bu sebeple Japonya'nın bu bölgeler ile coğrafi bakımdan bağlantısı olmasa bile küresel terörle mücadele konusunda kendisinin ismi geçmeye devam edecektir. Bu zamana kadar Japonya terörün önlenmesi ve istikrarın sağlanması bağlamındaki uluslararası katılımlara yaklaşık 80.000 personelle destek sağlamış ancak bundan sonraki süreçlere -şu anda gündemde olan- 'pro-aktif bir katılım' için ise güçlü bir lidere, operasyonlar için yasal dayanaklara, Japonya'daki kurumların terörle mücadele konusunda işbirliğine hazır olmasına ve Japonya insanının bu konudaki bilincinin artmasına ihtiyaç duyacağı öngörülmektedir (The Tokyo Foundation, s. 28-29).

Japonya'nın gelecek konusunda yaşamış olduğu endişelerin sebebinin, şu anki siyasi yapısı olduğu vurgulanmaktadır ve küresel bir ekonomik güç olarak Japonya'nın ancak daha fazla rol alarak bu belirsizlikleri ortadan kaldırdığına

de altı çizilmektedir (Inoguchi T. , 1989). Buradan hareketle her ne kadar politik anlamda yavaş evrilen bir ülke olsa da Japonya'nın 2020'ye kadar normal küresel bir güç haline geleceği ön görülmektedir Bu bağlamda Japonya'nın savaş sonrası durumu şu şekilde dönemlere ayrılmıştır; Hem ittifak yanlısı hem de ittifak karşıtı olduğu dönem (1945-1960), Yoshida Doktrini ve beleşçilik (free-riding) (1960-1975), ABD'ye sistematik destek dönemi (1975-1990), küresel sivil güç olma dönemi (1990-2005) ve son olarak normal küresel bir güç olacağı dönemidir (2005-2020) (Bacon & Inoguchi, 2006). İşte son dönemde Japonya'nın küresel bir güç haline gelebilmesinde terörle mücadele politikalarının etkin bir rol oynayacağı tahmin edilmektedir (Miyamoto & Watanabe, s. 110).

Geleceğe dair Nye ve Armitage da Japonya bağlamında varsayımlarda bulunmuşlardır. 2020'den itibaren Japonya'nın uluslararası sistemde var olan üst düzey ekonomik desteğinin azalacağını ve bunun yerini Japon liderlerin, Japonya'nın uluslararası sistemde daha aktif olmasını sağlayacak pro-aktif siyasal katılımlara başvuracağını öngörmüşlerdir (Armitage & Nye, s. 15). Diğer yandan Japonya'nın terörle mücadelede bir taraftan bölgesel engelleri ve diğer taraftan anayasa engelini öne sürerken aynı zamanda BM'nin daimi üyesi olma isteğini dile getirmesi mantıklı bulunmamıştır. Bu isteğin ancak gerektiğinde güç kullanabilen ve uluslararası sistemde daha aktif bir Japonya ile gerçekleşebileceği vurgulanmıştır (Armitage & Nye, s. 22). Zira şu an Japonya'nın bu atılımları gösterebileceği konu küresel terörle mücadele konusudur ve bu mücadelenin Japonya-ABD ittifakına da bu zamana kadar görülmemiş düzeyde sorumluluklar yükleyeceği vurgulanmıştır (Armitage & Nye, s. 26).

Güncel durum üzerinden varsayımlara bakacak olursak, Donald Trump'ın ABD Başkanı olmasıyla Japonya'nın gelecekte ne yönde evrileceğine dair tahminler de radikal bir şekilde değişmiştir. Özellikle Trump'ın tahmin edilemez çıkışları, onun hakkında uzmanları çıkarım yapmaktan mahrum bırakmıştır. Örneğin seçim kampanyası boyunca Trump; “Biz ülkeleri savunuruz, ancak onlar bize ödemezler. Bizim sağladığımız bu üst düzey hizmetler dolayısıyla, onların bize bunun bedelini ödemesi gerekmektedir” demiştir (Le & Midford, 2017). Hal böyleyken Japonya açısından durum oldukça karamsar olmaktadır. Ocak 2017'de Japonya genelinde

1499 kişiyle bu bağlamda yapılmış bir anketin sonucuna göre; halkın % 83.8'i Trump yönetiminin küresel bir istikrarsızlık getireceğini belirtmiştir. Bu insanların % 54.6'sı ise Japonya-ABD ilişkilerinin kötüye gideceği yönünde fikir beyan etmişlerdir (Kyodo, 2017). Böylece Japonya ile ABD'nin çıkarlarının çakışmadığı noktalarda Japonya'nın yalnız kalabileceği görülebilmektedir. Obama zamanında, "Japonya'nın Senkaku'ya (Diaoyu)⁶⁰ dair haklarını Çin'e karşı gerekirse biz koruruz" (Panda, 2014) şeklinde verilmiş olan desteğin, ABD tarafından tekrar Japonya verilip verilmeyeceği soru işareti olarak kalmaktadır. Diğer yandan ABD'nin öteden beri belirtmekte olduğu, Japonya'nın bölgedeki ve dünyadaki terör örgütlerine karşı daha aktif rol alması gerektiği fikrinin, özellikle Trump dönemi ile gerçekleşebileceği muhtemeldir. Çünkü Japonya çoktan kendine has savunma ve güvenlik politikaları arayışlarına girişmiş bulunmaktadır. Bu durumu şu anda iktidarda bulunan LDP'nin gelecekteki başkanı olması beklenen Shigeru Ishiba'a şöyle ifade etmiştir; "Japonya öylece geriye yaslanıp ABD tarafından ne söylendiyse onu yapmaktan vazgeçmelidir" (Le & Midford, 2017).

Geçmişte olduğu gibi gelecekte de gündemde olması muhtemel bir konu olan teröre dair Japon toplumunun bakış açısı, diğer önemli bir noktadır. Aum gibi kendi içinden çıkmış dini bir terör örgütüne rağmen bu toplum dünyanın en seküler toplumlarından birisi olarak kabul edilmektedir (Penn, 2008, s. 92). Ayrıca yurtdışında birçok terör saldırısında, Japonya vatandaşları hayatlarını kaybederken terörizm konusunun diğer ülkelere göre Japonya'da halkın dikkatini daha az çektiği görülmüştür (Pollmann, 2016). Bu durumun en güzel örneği olarak Abe hükümeti tarafından bugünlerde Diet'ten geçirilmeye çalışılan yasa tasarısıdır ki bu tasarı örgütlü halde planlanan suçların terör eylemi bağlamında ele alınmasını getirmektedir. Bu yasanın 2020 Tokyo Olimpiyatları öncesi terörle mücadelede çok önemli olduğu hükümet tarafından vurgulanmasına rağmen polisin bu hakkı kötüye kullanabileceği ve bunun insan haklarına aykırı olduğu belirtilerek muhalefet,

---

⁶⁰ Çin ile Japonya arasında günümüzde oldukça sıcak bir şekilde devam etmekte olan bu adalar (aslında kayalıklardır onlar) sorununa taraf bölgelerin ayrı ayrı bakış açısı için ayrıncı bkz; "Adalar Sorunu", Ankara Üniversitesi Asya-Pasifik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (APAM). <http://apam.ankara.edu.tr/adalar-sorunu/> (Erişim Tarihi:25.20.2017)

hukukçular ve halkın büyük çoğunluğu tarafından yasa eleştirilmiştir (Tomohiro, 2017).

Japonya’da birçok konuda kendini gösteren bu apolitik tavrın, yükselen küresel teröre karşı da bilgi eksikliği yaşanmasına ve dolaylı olarak terörle mücadelede Japonya'nın sadece ABD'nin çizgisini takip etmesine neden olmaktadır. Ortadoğu konusunda uzmanlaşmanın yeterli olmaması ve ABD'de de bu konuda yazılan kaynakların temel kaynak olarak kabul edilmesi, terörü ve onun aktörlerine anlamlandırma konusunda ABD'de yapılan hataların Japonya'da da tekrar edilmesine sebep olmaktadır. Zira Amerika'da Japonya'nın terörle mücadele politikasına dair yapılmış bir çalışmada, Müslüman Sünni kesimin tamamının yanlışlıkla aşırı ve radikal olarak ele alındığı görülmüştür (Zarate, s. 4). Bu eksikliğin Japonya'nın, Batı ülkeleri ile Müslümanlar arasında uzlaştırıcı bir aktör olmasına engel olacağı siyaset bilimi uzmanı Yamaguchi tarafından da dile getirilmiştir (Yamaguchi, 2015). Bu bağlamda Japonya'nın ilerde gayri askeri yöntemlerle terör olaylarının çözümüne yardımcı olabileceği ancak bunun başarılması için öncelikle bu konularda ülke olarak uzmanlaşmanın ne kadar hayati olacağı görülebilmektedir. Zira 2015’de yaşanan DAESH Rehine Krizi bu konuda Japonya için acı ama önemli bir örnek olmuştur.

Nihayetinde terörle mücadelede Japonya'nın gelecekteki rolü bağlamında ele alınmış olan bu bölümde görülmüştür ki; birçok varsayım belirtilmiş olsa bile bunların birçoğunun belirsizliğini sürdürmeye devam ettiği de aşikârdır. Çalışmanın genelinde belirtildiği gibi Japonya’da siyasi süreçler diğer ülkelere göre oldukça ağır işlemektedir ve terörle mücadele konusundaki bu ülkeye dair varsayımların doğruluğunu ve yanlışlığını zaman gösterecektir. Ancak, gerek küresel terör gerekse bölgesel faktörlerden dolayı Japonya'nın, II. Dünya Savaşı'ndan sonraki pasifist Japonya olarak kalmayacağı ve süregiden askeri kapasite artırım çalışmalarına devam edeceği aşikârdır.

SONUÇ

Terör çok yüksek maliyetli bir bilgilendirme sürecidir. Sadece ekonomik yardımlar ile bu süreci geçiştirmek, bahse konu ülkenin terör konusunda oldukça yetersiz kalmasına sebep olacaktır. Japonya'nın terörle mücadele politikası, diğer Batı ülkeleri ile kıyaslandığı zaman, daha yumuşak ve farklı olduğu görölmüştür. Çünkü Japonya'nın terörle mücadele politikaları, askeri sert karşılıkları içermekten oldukça uzaktır. Bu tutumun teröristleri cesaretlendireceğini ve terör olaylarının Japonya'da bile artacağını öngören iddialar, özellikle 11 Eylül sonrasında Japonya'ya karşı ciddi bir eylemin gerçekleşmemesiyle çürütölmüştür. Her ne kadar Japonya, ABD'nin Irak, Afganistan ve Pakistan'daki terörle mücadele operasyonlarına ciddi bir lojistik ve finansal destek sağlasa da buna rağmen Japonya'nın diğer Batı ülkeleri gibi tehditler almadığı ve eylemlere maruz kalmada da görölmüştür.

Diğer yandan terörle mücadelede askeri enstrümanların kullanılmasının her zaman fayda vermeyeceği, finansal yollarla ve yumuşak güç unsurlarıyla da bu mücadelenin sürdürölebileceği nadir durumlar da vardır. Ancak küresel terörizmin geldiği son noktada, bu olgunun artık Japonya için bile göz ardı edilemeyecek bir tehdit haline geldiği açıktır. Ancak her ne kadar Japonlar kendilerini tehdit altında hissetseler de Japon hükümetinin dış politikadaki askeri girişimleri toplumdan çok fazla destek görmemektedir. Bu desteği sınırlı seviyede tutan ise Japonya'nın ülke olarak çok fazla terör olayına maruz kalmamış olmasıdır. Ancak ilerde bu ülkede görölebilecek terör olaylarından sonra halkın bu tutumunun değişime uğrayabileceği anlaşılmıştır.

Japonya içerde JKO ve AUM adında iki örgötle mücadele etmiş ancak bu örgütlerin eylemleri bile, ülkede teröre karşı katı politikalarının uygulanmasını meşrulaştıramamış. Çünkü halk, insan hakları ve özgürlükleri konusunda taviz vermek istememektedir. Özellikle Japon anayasasının pasifist yapısı korunmaya çalışılmış ve karmaşık bürokrasi ve siyasi sistem, radikal önlemlerin alınmasının önüne geçmiştir. Bu bağlamda Japonya'da terörle mücadelede devletin rolü, iç teröre karşı oldukça kısıtlanmış, dış teröre karşı ise sadece ekonomik ve insani yardımlar için JÖSK'ün diğer ülkelere gönderilmesi ile sınırlı kalmıştır.

Burada çalışmanın dikkate değer bir sonucu olarak belirtmekte fayda var ki, Japonya'da bile dini bir oluşum (AUM) terör örgütüne dönüşebilirken bunu bütüne yaymayan, yani sadece o örgüte özgü bir durum olarak kabul eden bakış açıları çoğunluktadır. Çünkü bu örgüt felsefesinde birçok kutsal dinin öğretileri de yer almış ancak bu sebeple o dinlere karşı bir karalama kampanyasının başlamadığı saptanmıştır. Günümüzde İslam'ı kullanan belli başlı terör örgütlerini ele alırken de aynı perspektif ile durumu analiz etmenin önemi ortadadır. Zira Japonya'da İslami kurumlar diğer dini kurumlara göre daha fazla denetim ve baskı altındadır. Her Müslümanın bir terörist, yani DAESH, El-Kaide ve benzeri radikal İslam'ı kullanan terör örgütlerinin üyesi olarak kabul edildiği bir yaklaşımın, ancak bu terör örgütlerinin ekmeğine yağ süreceği aşikârdır.

Japonya'nın, en yakın müttefiki ABD tarafından uzun zamandır terörle mücadelede daha aktif bir rol için desteklendiği görülmüştür. Japonya Başbakanları son zamanlarda halka rağmen askeri girişimlerde bulunmaktadırlar. Ancak bu tarz girişimlerin, sadece küresel terörizm sebebiyle ve ABD'nin isteği ile değil, aynı zamanda bölgenin ve dünyanın en önemli istikrarsızlık unsurlarından biri olan Kuzey Kore'nin devam eden tehlikeli girişimleriyle de uygulamaya koyulduğu görülmüştür. Burada bahse konu terör şeklinin ise devlet terörü olduğu unutulmamalıdır.

Özellikle 11 Eylül'den sonra Başkan Koizumi ile Japonya'nın güvenlik politikaları, elini taşın altına koyar bir mahiyete bürünmüştür. Ancak her ne kadar birliklere kısmen yurt dışında görev alma hakkı tanınsa da bu çok sınırlı bir çerçevede gerçekleşmiştir. Yine son zamanda Başbakan Shinzo Abe ile ezber bozan değişiklikler yapılmış ve bu değişikliklerin 'pro-aktif bir Japonya' için bir başlangıç olduğu görülmüştür.

Genel anlamda ABD ile kıyaslandığı zaman Japonya'nın terörle mücadele politikasının tutarlı olduğu, hukuki ve meşru zeminden uzaklaşmadığı ve Japonya'nın uluslararası kriz anlarında, girişimlerin BM eliyle gerçekleştirilmesini desteklediği görülmüştür. Her ne kadar ABD, Japonya'nın uluslararası arenada daha aktif olması gerektiğini ve terörle mücadelenin bunu ispatlamak önemli bir konu

olduğunu savunsa da ilginç bir şekilde Japonya cinini şişesinde tutan, yani tarihte olduğu gibi onun askeri bir dev olmasını engelleyen, yine ABD'dir.

Çalışmanın girişinde cevapları aranan sorulardan ilkinin -Japonya'nın terörle mücadele politikası bu tarihe kadar nasıl bir niteliğe sahiptir- cevabına gelince, Japonya'nın terörle mücadele politikası bu zamana kadar pro-aktiften çok re-aktif bir niteliğe sahiptir olmuştur. Diğer bir ifade ile Japonya terörle savaşta askeri bağlamda pasif, ekonomik bağlamda tam aktif bir ülke olmuştur. İkinci sorunun -Japonya'nın uluslararası toplumun ondan terörle mücadele konusunda var olan beklentileri ne ölçüde karşılamaktadır- cevabı, eldeki veriler göstermiştir ki, Japonya bu beklentileri karşılamaktan çok uzakta kalmış ancak yine bu beklentilerin çok çok ötesinde ekonomik desteklerle durumu idare etmiştir.

Nihayetinde Japonya'nın terörle mücadele politikası kimilerine göre terörle mücadelede sert güç yanlısı politikaları savunan ülkelere güzel bir model olarak kabul edilirken kimilerine göre de sorunlu bulunarak teröristleri cesaretlendirdiği iddia edilmiştir. II. Dünya Savaşı sonrası haliyle risk almaktan uzak 'güvercin politikalar' olarak tasvir edilen Japonya'nın terörle mücadele politikasında görülecek radikal bir değişikliğin bu şartlar altında uzun soluklu olacağı ortadadır.

Kaynakça

Kitaplar

- AKILLI, E. (2016). *"Türkiye'de ve Dünyada Dış Yardımlar"*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- ARBAUGH, J. (2012). *"Japan Right to Fight Terror"*. s. 128-148.
- ART, R. J., & JERWIS, R. (1992). *"International Politics: Enduring Concepts and Contemporary Issues"*. Pearson Longman, Ninth Edition.
- BERGER, T. U. (1998). *"Cultures of Antimilitarism"*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- BERGER, T. (2003). *"The Constitution of Antagonism: The History Problem in Japan's Foreign Relations"*. J. Ikenberry, & T. Inoguchi içinde, *Reinventing the Alliance: U.S. – Japan Security Partnership in an Era of Change* (s. 63-90). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- BRACKETT, D. (1996). *"Holy Terror: Armageddon in Tokyo"*. New York and Tokyo: Weatherhill.
- BUCKLEY, M., & RICK, F. (2003). *"Global Responses to Terrorism: 9/11, Afghanistan and Beyond"*. New York: Routledge Press .
- BUKH, A. (2010). *"Japan's National Identity and Foreign Policy: Russia as Japan's Other"*. London: Routledge.
- CALDER, K. (2009). *"Pacific Alliance: Reviving U.S. – Japan Relations"*. London: Yale University Press.
- CLUTTERBUCK, R. (2012). *"Terrorism and Guerrilla Warfare (Routledge Revivals): Forecasts and remedies"*. 6 July: Routledge; 1 Edition .
- CONNORS, M. (2004). *"The Asian Economic Miracle and its Unmaking"*. R. D. M. Connors içinde, *The New Global Politics of the Asia-Pacific*. Abingdon: Routledge Curzon.
- COONEY, K. (2002). *"Japan's Foreign Policy Maturation: A Quest for Normalcy"*. London: Routledge.
- DALY, S., PARACHINI, J., & ROSENAU, W. (2005). *"Aum Shinrikyou, Al Qaeda, and the Kinshasa Reactor"*. Santa Monica : Rand Cop.
- DAVIES, B. (2006). *"Terörizm: Ortadoğu'da Şiddet Dünyada Terör"*. (P. Bulut, Çev.) İstanbul: Truva.

- DIFILIPPO, A. (2002). *"The Challenges of the U.S. – Japan Military Arrangement: Competing Security Transitions in a Changing International Environment"*. London: M. E. Sharpe.
- FALKENRATH, R., NEWMAN, R., & THAYER, B. (1998). *"America's Achilles' Heel"*. Mass.: Cambridge.
- FARRELL, W. R. (1990). *"Blood and Rage: The Story of the Japanese Red Army"*. Lexington: Lexington Books.
- FRIMAN, R., KATZENSTEIN, P., LEHENY, D., & OKAWARA, N. (2008). *"Immovable Object? Japan's Security Policy in East Asia"*. P. Katzenstein içinde, *Rethinking Japanese Security: Internal and External Dimensions* (s. 133-154). London: Routledge.
- FUJITA, N. (2005). *"Japan In War On Terrorism: Transformation in Security Policymaking"*. Cambridge: Harvard University.
- FULLER, C. (2002). *"International Terrorism"*. Broomall: P. Mason Publishing Grup.
- GLASIUS, M., KALDOR, M., & ANHEIER, H. (2002). *"Global Civil Society"*. Oxford: Oxford University Press.
- GRACE, J. (2003). *"How Should Countries Respond to Acts of Terrorism? You Decide!"*. New York: Rowman & Littlefield Publishers.
- GREEN, M. (2003). *"Japan's Reluctant Realism: Foreign Policy Challenges in an Era of Uncertain Power"*. New York: Palgrave Macmillan.
- GURANATRA, R. (2003). *"Inside Al Qaeda"*. New York: Berkeley Books.
- GÜL, T. (2012). *"Terör&Terörizm"*. Ankara: Özgü Yayıncılık.
- H. MILLER, J. (2014). *"American Political and Cultural Perspective on Japan: from Perry to Obama"*. Lanham: Lexington books.
- HEGEL, F. (1992). *"Elements of the Philosophy of Right"*. Cambridge: Cambridge University Press.
- HITOSHI, T., & SOICHIRO, T. (2005). *"Kokka To Gaikō (State and Diplomacy)"*. Tokyo: Kōdansha.
- HUGHES, C. W. (2009). *"Japan's Remilitarization"*. New York: Routledge.
- INOBUCHI, T., IKENBERRY, & JOHN, G. (2013). *"The U.S.-Japan Security Alliance: Regional Multilateralism"*. Tokyo: Genshobo.
- ITABASHI, OGAWARA, & LEHENY. (2002). *"Japan"*. Y. Alexander içinde, *Combating Terrorism: Strategies of Ten Countries* (s. 337–374). University of Michigan Press.

- JOHNSON, C. (1995). *"Japan - Who Governs: The Rise of the Developmental State"*. New York: W. W. Norton & Co.
- JONES, S. G., & LIBICHI, M. (2008). *"How Terrorist Groups Ends Lessons for Countering"*. Rand Cooperation.
- KANT, I. (1991). *"Perpetual Peace, in Kant: Political Writings"*. Cambridge: Cambridge University Press.
- KAPLAN, D. E., & MARSHALL, A. (1996). *"The Cult at the End of the World"*. New York: Crown Publishers.
- KATZENSTEIN, P. J., & YUKATA, T. (1991). *"Defending the Japanese State: Structures, Norms and the Political Responses to Terrorism and Violent Social Protest in the 1970s and 1980s"*. New York: Cornell University.
- KAWASHIMA, Y. (2009). *"Japanese Foreign Policy at the Crossroad"*. Washington: The Brooking Institution.
- LAWSON, S. (2000). *"Aum Shinrikyo and the 1995 Tokyo Subway Attack in Historical Perspektive"*. Sacramento: California State University.
- LEHENY, D. (2006). *"Think global, fear local: sex, violence and anxiety in contemporary Japan"*. New York: Cornell University Press.
- LESSER, I. O. (1999). *"Countering the New Terrorism"*. Santa Monica: RAND Corporation.
- LIFTON, R. J. (1999). *"Destroying the World to Save: Aum Shinrikyo, Apocalyptic Violence, and New Global Terrorism"*. New York: Henry Holt and Co.
- LUTZ, B. J. (2004). *"Global Terrorism"*. Newyork: Routledge.
- MARTIN, G. (2010). *"Understanding Terrorism Challenges, Perspectives, & Issue"*. Sage Publications.
- MCCARGO, D. (2004). *"Contemporary Japan"*. New York: Palgrave Macmillian Press.
- MCCORMAK, G. (2007). *"Client State: Japan in the American Embrace"*. New York: Verso.
- MEEKS, P. (2010). *"Soft power, interests and identity: the future of the US-Japan Alliance"*. D. Arase, & T. Akaha içinde, *The US-Japan Alliance: Balancing Soft and Hard Power in East Asia* (s. 19-34). Abingdon: Routledge.
- MOCKAITIS, T., & RICH, P. (2003). *"Grand Strategy in the War Against Terrorism"*. Portland: Frank Cass Press.
- NYE, J. (1990). *"Bound to Lead: The Changing Nature of American Power"*. New York: Basic Books.

- OKUR, İ. (2008). *"Japonya; Bir Yükselişin Hikayesi"*. Bursa: R Ajans.
- OTA, F. (2006). *"The US-Japan Alliance in the 21st Century: A View of The History and A Rationale For Its Survival"*. Folkestone: Global Oriental.
- ÖZDOĞAN, M. (2016). *"Küreselleşmenin İstihbarat, Güvenlik ve Terör Boyutu"*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- ÖZEL, A. (2014). *"İslam ve Terör"*. İstanbul: Küre Yayınları.
- PENN, M. (2014). *"Japan and the War on Terror: Military Force and Political Pressure in the US-Japanese Alliance"*. New York: I.B. Tauris.
- PETER, S. A., & JONGMAN, A. J. (2005). *"Political Terrorism"*. Amsterdam.
- PYLE, K. (1996). *"The Japanese Question: Power and Purpose in a New Era"*. Washington: AEI Press.
- RAPOPORT, D. C. (2002). *"The Four Waves of Modern Terrorism"*. Los Angeles: University of California at Los Angeles.
- READER, I. (2000). *"Religious Violence in Contemporary Japan: The Case of Aum Shinrikyo"*. Curzon Press.
- REINHARD, D. (1998). *"Japan's Foreign Policy for the 21st Century: From Economic Superpower to What Power?"*. Basingstoke: Macmillan.
- SAMUELS, R. J. (2007). *"Securing Japan: Tokyo's Grand Strategy and the Future of East Asia"*. Ithaca: Cornell University Press.
- SARI, B. (2013, July). *"Transnational Terrorism Under Structural Realism. A Thesis for the Degree of Master of IR"*. Ankara: Bilkent University.
- SCHMID, A. P., & JONGMAN, A. J. (2005). *"Political Terrorism"*. Amsterdam.
- SOEYA, Y. (2004). *"Japan: Normative Constraints Versus Imperatives"*. M. Alagappa içinde, *Asian Security Practice: Material and Ideational Influences* (s. 228-231). Stanford: Stanford University Press.
- TAKAYA, S. (2003). *"On the Cuba venture"*. Tokyo: Sairyuusha.
- TUNÇOKU, A. M. (2013). *"Japon Dış Politikası"*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- YASUSHI, K. (2000). *"Asama Sanso Jiken No Shinjitsu"*. Tokyo: Kawade Shinsha Shobo.

Sürelî Yayınlar

- AKÇADAĞ, E. (2010). *"Yumuşak Güç Japonya'nın Sert Güç Arayışları"*. Bilge Strateji, 2 (3).

- ALAGÖZ, E. (2015). *"Japonya'nın Yeni Güvenlik Yasası: Pasifizmin Sonu mu?"*. BİLGESAM.
- ARASE, D. (2007). *"Japan, the Active State? Security Policy After 9/11"*. *Asian Survey*, 47(4), 560-583.
- ARMITAGE, R. L., & NYE, J. S. (2006, 02). *"The U.S.-Japan Alliance Getting Asia Right Through 2020"*. Center for Strategic and International Studies, s. 1-28.
- BACON, P., & INOBUCHI, T. (2006). *"Japan's Emerging Power As a Global Ordinary Power"*. *International Relations of the Asia-Pacific*(6).
- BAŞEREN, S. (2003). *"Terörizm ve Uluslararası İlişkiler"*. *Stratejik Araştırmalar Dergisi* (1), 51.
- BİLGİÇ, M. S. (2009, Mayıs 23). *"Terör ve Terörle Mücadele"*. BİLGESAM.
- BRUCE, G. (2013, Mayıs). *"Definition of Terrorism – Social and Political Effects"*. *Journal of Military and Veterans' Health* (Vol:21, No:2), 26.
- C., H., & W., C. (1998). *"Japan's Aum Shinrikyo, The Changing Nature of Terrorism, and The Post-Cold War Security Agenda"*. *Global Change, Peace & Security*, s. 39-60.
- CHOW, J. (2005). *"ASEAN Counterterrorism Cooperation Since 9/11"*. *Asian Survey*, 45 (2), s. 302-321.
- CHRISTENSEN, T. (1999). *"China, the U.S.-Japan Alliance, and the Security Dilemma in East Asia"*. *International Security*, 23 (4), s. 49-80.
- COOK, M., & SHEARER, A. (2003). *"Going Global: A New Australia-Japan Agenda for Multilateral Cooperation"*. *The Lowey Institute for Int'l Pol'y: Perspectives* 3 .
- DUNNE, T. (2009). *"Liberalism, International Terrorism, and Democratic Wars"*. *International Relations*, 107-114.
- EASLEY, L.-E., KOTANI, T., & MORI, A. (2009, August). *"Electing a New Japanese Security Policy? Examining Foreign Policy Visions within the Democratic Party of Japan"*. *Asia Policy*, 10-20 .
- FIDAN, G. (2010). *"Çin Halk Cumhuriyeti Japonya İlişkileri: İşbirliği Yapan Devletler Düşman Halklar"*. 21. Yüzyıl (22), 29-34.
- FLETCHER, H. (2007). *"Aum Shinrikyo"*. Council on Foreign Relations (CFR).
- GIBBS, D. B. (2010). *"Future Relations Between the U.S. and Japan: Article 9 and the Remilitarization of Japan"*. 33 HOUS. J. INT'L L., s. 137-141.
- HALLIDAY, F. (2001). *"Terrorism: World Trade Center, The Crisis"*. Global Policy Forum.

- HORIUCHI, Y. (2016, April 9). *"The Significance of the US War on Terror Policy for the Japan-US Relationship"*. E-International Relations.
- HUGHES, C. (2005). *"Japan's Security Policy, the US -Japan Alliance, and the 'War on Terror': Incrementalism Confirmed or Radical Leap?"*. Australian Journal of International Affairs(38 (4)), 427-445.
- HUGHES, C. W. (2007, 2). *"Not Quite the 'Great Britain of the Far East': Japan's Security, the US-Japan Alliance and The 'War on Terror' in East Asia"*. Cambridge Review Of International Affairs(20), s. 325-338.
- INOGUCHI, T. (1989). *"Four Japanese Scenarios for the Future"*. International Affairs.
- ISHIBASHI, N. (2007). *"The Dispatch of Japan's Self-Defence Forces to Iraq: Public Opinion, Elections and Foreign Policy"*. Asian Survey, 47 (5), 766-789.
- ISLAM, S. (1993). *"Foreign Aid: and Burdensharing: Is Japan Free Riding to a Coprosperity Sphere in Pacific Asia?"*. The University of Chicago Press, 321-390.
- KAMIYA, M. (2004). *"The Evolution of An Actively Pacifist Nation"*. Gaiko Forum, 4 (2), 12-19.
- KATZENSTEIN, P. J. (2003, Autumn). *"Same War: Different Views: Germany, Japan, and Counterterrorism"*. International Organization, s. 731-760.
- KAUFMAN, Z. D. (2008). *"No Right to Fight: The Modern Implications of Japan's Pacifist Postwar Constitution"*. Yale Journal of International Law, 33(1), s. 266-273.
- KAWASHIMA, S. (2005). *"Japan and China in Modern History: The Perceptiion Gap and the'History Problem'"*. Gaiko Forum.
- KORKMAZ, G. (1998). *"Tanımı Sorunlu Bir Kavram: Terör"*. Polis Dergisi, 2(1), 88-95.
- KÜKRÇÜ, B. (2015). *"How to Study Terrorism: Comparison of Constructivism with Traditional IR Theories"*. ESAGEV.
- LAGUEUER, W. (1996). *"Postmodern Terrorism"*. Foreign Affairs, s. 24-36.
- LARSCHAN, B. (1986). *"Legal Aspects to the Control of Transnational Terrorism: An Overview"*. Ohio Northern University Law Review, s. 117-148.
- MCCORMACK, G. (1971). *"The Student Left in Japan"*. New Left Review (65), s. 37-53.
- MCCORMACK, G., & BOX M. (2004). *"Terror in Japan"*. The Asia-Pacific Journal , s. 1-17.
- METRAUX, D. A. (1995). *"Religious Terroism in Japan; The Fatal Appel of Aum Shinrikyo"*. Asian Survey, s. 1140-1154.

- MIDFOR, P. (2003). *"Japan's Response to Terror: Dispatching the SDF to the Arabian Sea"*. Asian Survey, s. 329-351.
- MILLER, & YOKOTA. (2013). *"Japan Keeps its Cool"*. Foreign Affairs.
- MIYAMOTO, S., & WATANABE, P. D. (2014). *"Towards An Uncertain Future? The Strengthening of Japan's Autonomy in Asia-Pacific"*. Rev. Bras. Polít. Int., s. 98-116.
- MIYAOKA, I. (2011). *"Japan's Dual Security Identity: A Non-Combat Military Role as an Enabler of Coexistence"*. International Studies, s. 3-4.
- MIYAOKA, T. (1998). *"Terrorist Crises Management in Japan: Historical Development and Changing Response (1970-1997)"*. Terrorism&Political Violence, s. 23-52.
- MUIR, A. M. (1999). *"Terrorism and Weapons of Mass Destruction : The Case of Aum Shinrikyo"*. Studies in Conflict & Terrorism, s. 79-91.
- MUTTAQIEN, M. (2007, December). *"Japan in the Global 'War on Terrorism"*. Global & Strategis, s. 151-169.
- ÖKTEM, E. (2004). *"Uluslararası Hukukta Terörizm Tanım Sorunu ve Milli Bağımsızlık Hareketleri"*. İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi, 3 (5), 133-147.
- PANGI, R. (2002). *"Consequence Management in the 1995 Sarin Attacks on the Japanese Subwa System"*. Study in Conflict and Terrorism(25(6)), s. 421-448.
- PANTON, M. A. (2010). *"Japan's Article 9: Rule of Law v. Flexible Interpretation"*. Temple International & Comparative Law Journal.
- PECK, J. M. (2013). *"Securing East Asia's Future by Rebalancing the U.S.-Japan Alliance"*. Strategy Research Project.
- PENN, M. (2008, 01). *"Public Faces and Private Spaces: Islam in the Japanese Context"*. Asia policy, , s. 89-104.
- RYU, Y. (2005). *"The War on Terrorism and Japan National Identity"*. Harward Asia Quarterly, s. 13-20.
- SADO, A. (2015, Feb.). *"The End of the Cold War and Japan's Participation in Peacekeeping Operations: Overseas Deployment of the Self-Defense Forces"*. JIIA , s. 26-35.
- ROSENAU, W. (2001). *"Aum Shinrikyo's Biological Weapons Program: Why Did It Fail?"*. Studies in Conflict & Terrorism, 24(4), s. 289-301.
- ROSENBLUTH, F., SAITO, J., & ZINN, A. (2011). *"America's Policy Towards East Asia: How it Looks from Japan"*. Asian Survey, 47 (4) , 584-600.

- ROZMAN, G., & ROZMAN, N. (2003). *"The United States and Asia in 2002 Needing Help Against 'Evil'"*. Asian Survey, 43 (1), 1-14.
- SAKURAI, K. (2008). *"Muslims in Contemporary Japan"*. Asia Policy, 69–87.
- SEIJI, K. (2015). *"Nichibeianpo to Jieitai"*. (Japonya-ABD Güvenlik İttifakı ve JÖSK) Nihon no Anzenhoshō (2).
- SHINODA, T. (2003). *"Koizumi's Top Down Leadership in the Anti Terrorism Legislation: The Impact of Political Institutional Changes"*. SAIS Review, 23(1), s. 19-34.
- SMITHSON, A. E. (2000). *"Rethinking the Lessons of Tokyo in Ataxia: The Chemical and Biological Terror Threat and the US Response"*. Stimson Center.
- SOUTHGATE, E. J. (2003). *"Comment, From Japan to Afghanistan: The U.S.-Japan Joint Security Relationship, The War on Terror, and the Ignominious End of the Pacifist State?"*. U. PA. L. REV., s. 1599-1606.
- STEINHOFF, P. (1996). *"From Dangerous Thoughts to Dangerous Gas: A frame Analysis of the Control of Social Movements in Japan"*. American Sociological Association Meetings. New York.
- STEINHOFF, P. G. (1999, March). *"Student Protest in the 1960s"*. Social Science Japan, s. 3-6.
- STEINHOFF, P. G. (2001). *"Three Paths to Enlightenment about Aum Shinrikyo"*. Journal of Japanese Studies (1), s. 143-152.
- STEINHOFF, P. G., KRAUSS, E. S., & ROHLEN, T. P. (1984). *"Student Conflict: Conflict in Japan"*. University of Hawaii Press, s. 174-213 .
- SYNDER, J. (2004). *"One World, Rival Theories"*. Foreign Policy, 53-62.
- THE TOKYO FOUNDATION. (2008). *"New Security Strategy of Japan: Multilayered and Cooperative Security Strategy"*. Tokyo.
- TOPAL, A. H. (2004, Ekim). *"Uluslararası Hukukta Terörizmin Tanımlanması Sorunu"*. E-Akademi.org (Sayı 32), s. 1.
- UMEDA, S. (2006). *"Japan: Article 9 of the Constitution"*. Law Library of Congress, 1-33.
- WALKER, C. (2006). *"Creating A Counterterrorism Policy: Why Has Japan Had A Weak Response?"*. Virginia Review of Asian Studies.
- WATTS, J. (2002, Sep 7). *"Balancing the 'Axis of evil' in the Northeast Asia"*. The Lancet(360).

- WENDT, A. (1992). *"Anarchy is What States Make of It: The Social Construction of Power Politics"*. International Organization, s. 391-425.
- WILLIAMS, M. C. (1998). *"Identity and the Politics of Security"*. European Journal of International Relations, 204–225.
- YALÇINER, S. (2006). *"Soğuk Savaş Sonrasında Uluslararası Terörizmin Dönüşümü ve Terörizm ile Mücadele"*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,, 3(4), 98-119.
- YASUAKI, C. (2005). *"Insights into Japan-U.S. Relations on the Eve of the Iraq War: Dilemmas over 'Showing the Flag'"*. Asian Survey(45(6)), 843-864.
- ZARATE, J. C. (2016, March). *"The Japan-U.S. Counterterrorism Alliance In an Age of Global Terrorism"*. Center for Strategic and International Studies (CSIS).

Online Kaynaklar

- AARDVARK A. (2005, 07 25). *"Constructivism and Rationalism"*. 09 02, 2016 tarihinde http://abuaardvark.typepad.com/abuaardvark/2005/07/ir_constructivi.html adresinden alındı.
- AL JAZEERA. (2015, Ocak 20). *"Türkiye'den Japonya'ya İstihbarat Desteği"*. Eylül 15, 2016 tarihinde <http://www.aljazeera.com.tr/haber/turkiyeden-japonyaya-istihbarat-destegi> adresinden alındı.
- ASSOCIATED PRESS. (2016, July 28). *"Japan to Spend \$120 Million on Counter-Terrorism in Africa"*. Ekim 8, 2016 tarihinde <http://www.foxnews.com/world/2016/07/28/japan-to-spend-120-million-on-counter-terrorism-in-africa.html> adresinden alındı.
- BARNES, J. E. (2015, April 27). *"U.S., Japan Announce New Security Agreement"*.15 Ocak, 2017 tarihinde The Wall Street Journal: <https://www.wsj.com/articles/u-s-japan-announce-new-security-agreement-1430146806> adresinden alındı.
- COUNTER EXTREMISM PROJECT. *"Japan: Extremism & Counter-Extremism"*. 8 Eylül, 2016 tarihinde <http://www.counterextremism.com/countries/japan> adresinden alındı.
- FIALA, A. (2002). *"Terrorism and the Philosophy of History: Liberalism, Realism, and the Supreme Emergency Exemption"*. *Essays in Philosophy*: <http://commons.pacificu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1030&context=eip> adresinden alındı.
- FOREIGN POLICY. (2015, Eylül 15). *"All He Is Saying Is Give War a Chance"*. (S. A. Smith, Düzenleyen) Aralık 14, 2016 tarihinde Foreign Policy:

<http://foreignpolicy.com/2015/09/18/all-he-is-saying-is-give-war-a-chance-shinzo-abe-japan/> adresinden alındı.

GLYNN, P. (1994, 08 01). ***“Is Nationalism the Wave of the Future”***. 5 Ocak, 2017 tarihinde Commentary: <https://www.commentarymagazine.com/articles/is-nationalism-the-wave-of-the-future/> adresinden alındı.

HARNER, S. (2014, August 25). ***“What Abes Proactive Contributor to Peace Doctrine Means for China, Asia and Japan”***. December 2, 2015 tarihinde FORBES: <http://www.forbes.com/sites/stephenharnar/2014/08/25/what-abes-proactive-contributor-to-peace-doctrine-means-for-china-asia-and-japan/#1e9ddd973b2e> adresinden alındı.

HOLDEN, J. E. (2011). ***“What Factors Influenced Japan’s Decision to Dispatch Its Self-Defence Forces (SDF) to Iraq in 2004?”***. *POLIS Journal*, <http://www.polis.leeds.ac.uk/about/journal/polis-journal-winter-2011> adresinden alındı.

JJI (2016, 09 25). ***“Japanese Red Army member Kozo Okamoto living quietly in Lebanon Refugee Camp”***. 25 Aralık, 2016 tarihinde The Japan Times: <http://www.japantimes.co.jp/news/2016/12/25/national/crime-legal/japanese-red-army-member-okamoto-living-calmly-lebanon-refugee-camp/> adresinden alındı.

JOINT STATEMENT. (1997, 09 23). ***“Joint Statement U.S.-Japan Security Consultative Committee Completion of the Review of the Guidelines for U.S.-Japan Defense Cooperation New York”***. 11 Ağustos, 2016 tarihinde Ministry of Foreign Affairs of Japan: <http://www.mofa.go.jp/region/n-america/us/security/defense.html> adresinden alındı.

JOINT STATEMENT. (2005, 02 19). ***“Joint Statement U.S.- Japan Security Consultative Committee”***. 18 Eylül, 2016 tarihinde Ministry of Foreign Affairs of Japan: <http://www.mofa.go.jp/region/n-america/us/security/scc/joint0502.html> adresinden alındı.

KATSUYUKI, Y. (2015, October 8). ***“Abes Hollow Victory”***. 5 Aralık , 2015 tarihinde The Tokyo Foundation: <http://www.tokyofoundation.org/en/articles/2015/abes-hollow-victory> adresinden alındı.

KINGSTON, J. (2016, March 5). ***“Japan’s Counterterrorism Efforts Falling Short”***. 23 Eylül, 2016 tarihinde <http://www.japantimes.co.jp/opinion/2016/03/05/commentary/japans-counterterrorism-efforts-falling-short/#.WDI1qeaLTdd> adresinden alındı.

- KUCHIKOMI. (2016, 07 12). **"Will IS Militants Target Japan Next?"**. 25 Eylül, 2016 tarihinde Japan Today: <https://www.japantoday.com/category/kuchikomi/view/will-is-militants-target-japan-next> adresinden alındı.
- KYODO. (2017, 01 29). **"84% of Japanese Surveyed Say They Are Worried About Trump Administration"**. 30 Ocak, 2017 tarihinde The Japan Times: <http://www.japantimes.co.jp/news/2017/01/29/national/survey-finds-84-japanese-concerned-trump-administration/#.WKGe9zuLTDe> adresinden alındı.
- LE, T., & MIDFORD, P. (2017, 01 25). **"Why Japan Should Get Ready for 'Trump Shocks'"**. 26 Ocak, 2017 tarihinde The Diplomat: <http://thediplomat.com/2017/01/why-japan-should-get-ready-for-trump-shocks/> adresinden alındı.
- MCCURRY, J. (2016, 07 11). **"Japan Could Change Pacifist Constitution After Shinzo Abe Victory"**. 18 Şubat, 2017 tarihinde The Guardian: <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/11/japan-could-change-pacifist-constitution-after-shinzo-abe-victory> adresinden alındı.
- MINISTRY OF DEFENCE. (2010, 09 17). **"Summary of National Defence Program Guidelines for FY 2011 and Beyond"**. 8 Mayıs, 2016 tarihinde http://www.mod.go.jp/e/d_act/d_policy/pdf/summaryFY2011.pdf adresinden alındı.
- MORGENTHAU, H. (2009). **"Six Principles of Political Realism' in Robert J. Art and Robert Jervis (eds.)"** https://blackboard.angelo.edu/bbcswebdav/institution/LFA/CSS/Course%20Material/SEC6302/Readings/Lesson_3/Morgenthau.pdf: adresinden alındı.
- NEXON, D. (2005, 9 26). **"Realism and Constructivism"**. 2 Eylül, 2016 tarihinde The Duck of Minerva: <http://duckofminerva.com/2005/09/realism-and-constructivism.html> adresinden alındı.
- OFFICE OF THE HISTORIAN (2015, 4 12). **"Occupation and Reconstruction of Japan, 1945–52"**. 15 Eylül, 2016 tarihinde <https://history.state.gov/milestones/1945-1952/japan-reconstruction> adresinden alındı.
- OI, M. (2012, 03 15). **"Japan's Contradictory Military Might"**. 15 Aralık, 2016 tarihinde BBC: <http://www.bbc.com/news/world-asia-17175834> adresinden alındı.
- OKUBO, T. (2016, 09 25). **"Support for Japanese Role in Peacekeeping Missions Down"**. 25 Aralık, 2016 tarihinde Asahi Shimbun: <http://www.asahi.com/ajw/articles/AJ201612250035.html> adresinden alındı.
- PANDA, A. (2014, 04 24). **"Obama: Senkakus Covered Under US-Japan Security Treaty"**. 05 Ocak, 2017 tarihinde The Diplomat: <http://thediplomat.com/2014/04/obama-senkakus-covered-under-us-japan-security-treaty/> adresinden alındı.

- POLLMANN, M. (2016, 07 8). **"After Dhaka Attack Claims 7 Japanese Lives, Tokyo Steps up Counterterrorism"**. 8 Aralık, 2016 tarihinde The Diplomat: <http://thediplomat.com/2016/07/after-dhaka-attacks-claims-7-japanese-lives-tokyo-steps-up-counterterrorism/> adresinden alındı.
- PRESS CONFERENCE BY PRIME MINISTER ABE. (2014, 07 1). 6 Şubat, 2016 tarihinde **Prime Minister of Japan and His Cabinet**: http://japan.kantei.go.jp/96_abe/statement/201407/0701kaiken.html adresinden alındı.
- ROMANIUK, S. (2015, 11 5). **"International Counterterrorism Cooperation: Is Japan Waking Up?"**. 25 Ekim, 2016 tarihinde <https://www.japantoday.com/category/opinions/view/international-counterterrorism-cooperation-is-japan-waking-up> adresinden alındı.
- RUPAKJYOTI, B. (2015, 09 19). **"Japan's Controversial Security Bills Pass in the Upper House. Now What?"**. 15 Nisan, 2016 tarihinde The Diplomat: <http://thediplomat.com/2015/09/japans-controversial-security-bills-pass-in-the-upper-house-now-what/> adresinden alındı.
- SAWA, T. (2016, 03 13). **"Why Abenomics is Failing"**. 9 Ekim, 2016 tarihinde The Japan Times: <http://www.japantimes.co.jp/opinion/2016/03/13/commentary/japan-commentary/why-abenomics-is-failing/#.WlgBxhuLTdc> adresinden alındı.
- SECURITY COUNSULTATIVE COMMITTEE. (2011 , 06 21). **"Toward a Deeper and Broader U.S.-Japan Alliance: Building on 50 Years of Partnership"**. 5 Şubat, 2017 tarihinde http://www.mofa.go.jp/region/n-america/us/security/pdfs/joint1106_01.pdf adresinden alındı.
- SMITH, S. A. (2015, 15 09). **"All He is Saying is Give War a Chance Shinzo Abe Japan"**. 14 Aralık, 2015 tarihinde Foreign Policy: <http://foreignpolicy.com/2015/09/18/all-he-is-saying-is-give-war-a-chance-shinzo-abe-japan/> adresinden alındı.
- STRATFOR. (2015, 3 2). **"Japan's Intelligence Reform Inches Forward"**. 20 Ağustos, 2016 tarihinde <https://www.stratfor.com/analysis/japans-intelligence-reform-inches-forward> adresinden alındı.
- TAKAHASHI, K. (2005, 02 24). **"Japan to Become Britain of the Far East"**. 15 Ocak, 2017 tarihinde Global Policy: <https://www.globalpolicy.org/component/content/article/154/25727.html> adresinden alındı.
- THE ASAHI SHINBUN. (2017, 02 14). **"Abe Sees Tougher U.S. Stance on North Korea"**. 15 Şubat, 2017 tarihinde <http://www.asahi.com/ajw/articles/AJ201702140017.html> adresinden alındı.

THE ASAHI SHINBUN. (2016, July 21). **"LDP Official Tells Turkish Ally of Japan's Plan for CIA-Style Agency"**. 18 Ekim, 2016 tarihinde <http://www.asahi.com/ajw/articles/AJ201607210050.html> adresinden alındı.

THE CONSTITUTION OF JAPAN. **The Prime Minister of Japan and His Cabinet**: 15 Ocak, 2017 tarihinde http://japan.kantei.go.jp/constitution_and_government_of_japan/constitution_e.html adresinden alındı.

TOMOHIRO, O. (2017, 02 08). **"DP Calls for Kaneda to Resign Over Attempt to Gag Media on Anti-Conspiracy Bill"**. 9 Şubat, 2017 tarihinde The Japan Times: <http://www.japantimes.co.jp/news/2017/02/08/national/politics-diplomacy/justice-minister-retracts-statement-seen-bid-squelch-diet-debate-contentious-conspiracy-bill/#.WLG-bTuLTDC> adresinden alındı.

TOWNSEND, M. (2015, 09 17). **"Japan Protesters Call for Prime Minister Shinzo Abe to be Ousted as Remilitarisation Bill Goes to Vote"**. 8 Aralık, 2015 tarihinde The Independent: <http://www.independent.co.uk/news/world/asia/japan-protesters-call-for-prime-minister-shinzo-abe-to-be-ousted-as-remilitarisation-bill-goes-to-10505065.html> adresinden alındı.

TRIVEDI, B. P. (2001, 9 13). **"Why Symbols Become Targets"**. http://news.nationalgeographic.com/news/2001/09/0913_TVsymbol.html adresinden alındı.

YAMAGUCHI, J. (2015, November 25). **"Japan and the War on Terror"**. 28 Eylül, 2016 tarihinde <http://www.japantimes.co.jp/opinion/2015/11/25/commentary/japan-commentary/japan-war-terror/#.WDI42OaLTDD> adresinden alındı.

YEE, T. H. (2016, 09 07). **"Japan Announces \$596.8m Aid to Counter Terrorism"**. 5 Aralık, 2016 tarihinde The Straits Times: <http://www.straitstimes.com/asia/east-asia/japan-announces-5968m-aid-to-counter-terrorism> adresinden alındı.

Röportaj ve Film

FERGUSON, N. (2009, 01 13). **"The World Without US - With Niall Ferguson"**. (M. Anderson, Röportaj Yapan)

MEARSHEIMER, J. (2002, 4 8). **"The Problem of Terrorism"**. 9 Eylül, 2016 tarihinde (I. O. Institute of International Studies, Röportaj Yapan) <http://www.smogon.com/forums/threads/realism-versus-constructivism-in-the-context-of-transnational-terrorism.18616/> adresinden alındı.

LLC., D. W. (Prodüktör), Anderson, M., & Tomaric, J. (Yönetmen). (2008). **"The World Without US"** [Sinema Filmi].

EKLER

Ek-1: Terörizm konusunda Yapılmış Olan Literatür Taraması Mahiyetindeki Çalışmalar

---

- TINNES, J. (2014, January 1). "**Terrorism Research Literature (Part 1)**". Perspectives on Terrorism. Volume 8. Issue 1. (Erişim Tarihi: 19.08.2016). <http://www.terrorismanalysts.com/pt/index.php/pot/article/view/328/html> adresinden alındı.
  - PERLIGER, A. (2010, October). "**Annotated Bibliography: CounterTerrorism**". Combating Terrorism Center. (Erişim Tarihi: 01.09.2016). <https://www.ctc.usma.edu/v2/wp-content/uploads/2010/10/Counterterrorism-Reading-List.pdf> adresinden alındı.
  - ANDRUSYSZYN, G. H. (2009, Dec). "**Terrorism: A Selected Bibliography**". USAWC Library. (Erişim Tarihi: 02.10.2016). <http://www.carlisle.army.mil/library/bibs/terror09.pdf> adresinden alındı.
  - SINAI, J.(2008, August 11). "**Review Essay: Top 50 Books on Terrorism and Counterterrorism**". Perspectives on Terrorism. Volume II. Issue.(Erişim Tarihi: 19.08.2016). <http://www.terrorismanalysts.com/pt/index.php/pot/article/view/57/118> adresinden alındı.
  - FOREST, J. J. F. (2006, Sep. 11). "**Terrorism and Counterterrorism: An Annotated Bibliography**". Published by the Combating Terrorism Center at West Point. Volume 2.
-

Ek-2: Terörizm Konusunda Yayın Yapan Online Ve Hakemli Dergiler

Hakemli Dergi	Online Dergi	Online-Hakemli Dergi
<ul style="list-style-type: none"> • Annual Editions: Violence and Terrorism (USA) • International Studies on Terrorism (the Netherlands) • Terrorism: Documents of International and Local Control (USA)	<ul style="list-style-type: none"> • Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression (UK) • International Journal of Terrorism and Political Hot Spots (USA) • Jane's Terrorism Security Monitor (USA) • Jane's Terrorism Watch Report (USA) • Jane's World Insurgency and Terrorism (USA) • Patterns of Global Terrorism (USA) • Terrorism in the United States (USA) • Terrorism Research (USA) (forthcoming)	<ul style="list-style-type: none"> • Critical Studies on Terrorism (UK) • Dynamics of Asymmetric Conflicts (UK) • Journal of Applied Security Research (USA) • Studies in Conflict and Terrorism (USA) • Terrorism and Political Violence (UK)

Kaynak: Gordon Avishag (2010). *“Can terrorism become a scientific discipline? A diagnostic study”*. Critical Studies on Terrorism, 3:3, p.458. (Erişim Tarihi:02.08.2016). <http://dx.doi.org/10.1080/17539153.2010.521644>

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Mürsel DOĞRUL	İmza:		
Doğum Yeri:	Hadim/KONYA			
Doğum Tarihi:	02/12/1991			
Medeni Durumu:	Bekar			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Yalıncıevre İ.Ö.O		Hadim	2003
Ortaöğretim	Üçpınar İ.Ö.O		Bozkır	2004
Lise	Erbil Kuru Lisesi	Türkçe- Matematik	Konya	2005
Lisans	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Uluslararası İlişkiler	Bolu	2009
Yüksek Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Uluslararası İlişkiler	Konya	2015

Tel:	+9 0546 209 03 25
Adres	Çelebi Mahallesi, Aslankışla Caddesi, Ferit Paşa Sitesi, C Blok, No:105/9, Karatay/KONYA
Ekleme istediğiniz hususlar	<p style="text-align: center;"><i>Mürsel DOĞRUL</i></p> <p>Konya'nın Hadim ilçesinde 1991'de doğmuş, ilk ve orta öğrenimini Konya'da tamamladıktan sonra Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler bölümünden 2014'de mezun olmuştur.</p> <p>Yükseköğrenimi boyunca yabancı diller ve kendi bölümü derslerine yoğun bir şekilde odaklanmıştır. Erasmus programı kapsamında Romanya'da bir dönem kalarak lisans eğitimimi tamamlamıştır. 2013'de AB Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı'nda birer ay süre ile stajlar görmüştür. 2015'te hem Abant İzzet Baysal Üniversitesi (Siyaset Bilimi) hem de Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde (Uluslararası İlişkiler) yüksek lisans eğitimime başlamıştır. Son olarak 2016'nın yaz ayında üç aylık bir süre için, İspanya'nın Barcelona şehrinde İngilizce öğretmeni olarak görev almıştır. Şu anda Arapça ve Japonca dil eğitimleri almaktadır.</p> <p>Kendisinin kongrelerde yayınlanmış, ("<i>Japonya'nın Güvenlik Yasası Değişikliği; Küresel ve Bölgesel Siyasetin Bir Gerekliliği Midir?</i>", "<i>Tarihi Olaylar ve Bölgesel Sorunlar Bağlamında Çin Japonya İlişkilerinin Bugünü</i>") iki adet makalesi bulunmaktadır.</p>